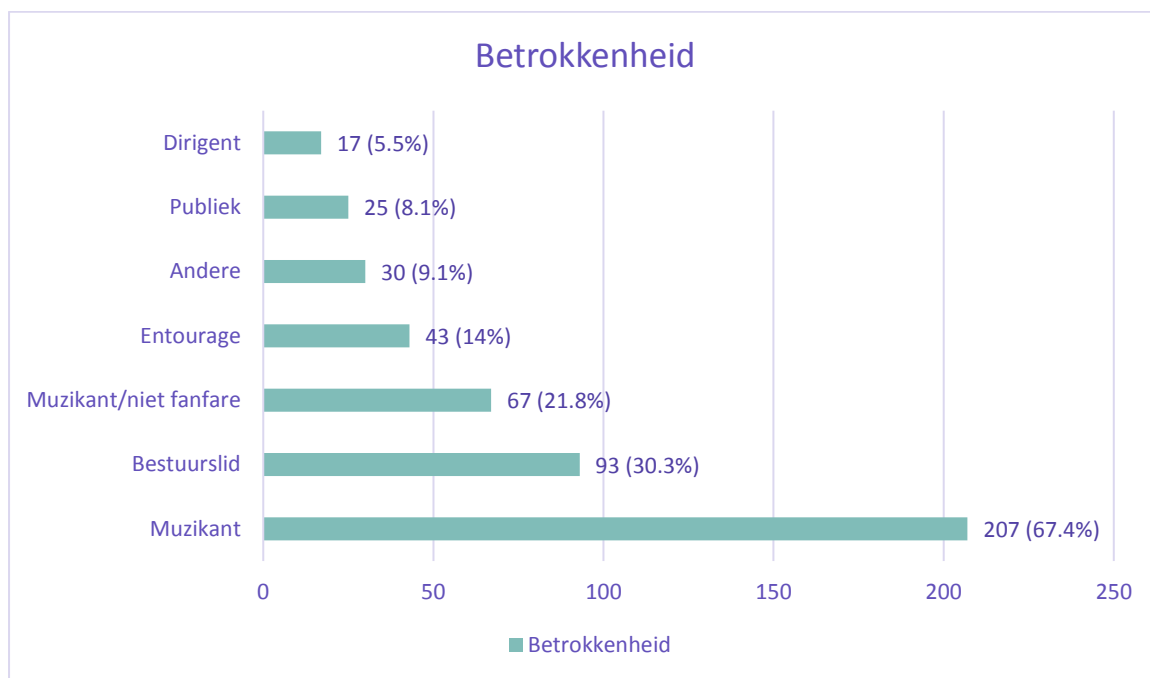

De fanfarecultuur in Vlaanderen en Brussel – resultaten enquête

In juni 2019 lanceerden VLAMO en CEMPER, Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed, een enquête over de fanfarecultuur in Vlaanderen en Brussel. Met deze enquête wouden we de fanfarecultuur anno 2019 in kaart brengen. Dit deden we naar aanleiding van een aanvraag tot erkenning van de fanfarecultuur als immaterieel erfgoed op de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed (www.immaterieelerfgoed.be). De enquête liep tot 31 juli 2019 en ontving 306 volledige en unieke antwoorden.¹ De enquête werd verwerkt en dit rapport opgesteld door Anaïs Verhulst (CEMPER).

1. Op welke manier bent u bij de fanfarecultuur betrokken?

De meeste respondenten waren muzikanten bij een fanfare (207 of 67.4%). Onder hen waren ook 85 bestuursleden van fanfares. Slechts acht bestuursleden van de 93 die de enquête invulden waren geen muzikant bij een fanfare. Daarnaast werd de enquête ingevuld door 67 muzikanten (21.8%) die niet of niet meer bij een fanfare spelen. Daarnaast werd de enquête ingevuld door 43 vrienden of familieleden (entourage, 14%) van mensen die bij een fanfarespelen, 25 mensen uit het publiek (8.1%) en 17 dirigenten (5.5%). 30 mensen (9.1%) selecteerden de optie 'Andere'. Dit waren mensen die vroeger bij een fanfare gespeeld hebben maar nu niet meer (10), muzikanten bij een harmonie (4), muzikanten die bij een ensemble spelen dat vroeger een fanfare was maar omgevormd werd tot harmonie (2), mensen die occasioneel bij een fanfare spelen or dirigeren (3), betrokkenen via organisaties zoals VLAMO (2) of CRON (1), voorzitters van fanfares (2), componisten (2), mensen die alsnog

¹ We kregen 308 antwoorden binnen. Hiervan was er een helemaal leeg en eentje was dubbelop.

gewoon bij een fanfare spelen (2), een lid van een percussie ensemble (1) en een gastdocent *marching* (1). De enquête werd ingevuld door leden van zo'n 211 muziekensembles waaronder 163 fanfares en 48 andere orkestvormen zoals harmonies, muziekverenigingen of bigbands.

2. Wat verstaat u onder het begrip 'fanfare'? Wat hoort er volgens u allemaal bij?

Voor de deelnemers aan de enquête konden beginnen, zagen zij de volgende boodschap:

De enquête peilt naar uw persoonlijke mening over en ervaringen met de fanfarecultuur. Met 'fanfarecultuur' verwijzen we naar alles wat met de fanfare te maken heeft: de orkesten, het repertoire, de context waarin fanfaremuziek gespeeld en uitgevoerd wordt, en de sfeer die erom hangt.

Opgelet: het gaat in deze enquête over fanfares, niet over harmonies, brassbands of andere orkestvormen. De klassieke fanfare heeft een bezetting van koperblazers (waaronder veel bugels), saxofoons en slagwerk.

Hiermee wouden we enerzijds het verschil tussen fanfares en andere orkestvormen in de verf zetten. Anderzijds, wouden we hiermee aantonen dat we het begrip 'fanfare' breed interpreteren. Het gaat niet enkel over de orkesten en hun muziek, maar ook om alles wat eraan vast hangt.

Toch vonden we het belangrijk om de vraag ook aan de deelnemers te stellen: 'Wat verstaat u onder het begrip "fanfare"?' Hiermee probeerden we te achterhalen of anderen het begrip breder of enger zien dan wij en of het onderscheid tussen 'fanfare' en 'harmonie' werkelijk zo belangrijk is. De vraag werd door 302 van de 306 respondenten beantwoord. De antwoorden waren zeer gevarieerd.

141 deelnemers beantwoordden de vraag met een omschrijving van de **typische fanfarebezetting**: koperblazers waaronder veel bugels, saxofoons en slagwerk. Hieruit blijkt dat de meesten weldegelijk een onderscheid maken tussen 'fanfare' en 'harmonie' op vlak van bezetting en dat deze bezetting ook typerend is voor de fanfarecultuur. Daarnaast verwezen nog eens 15 deelnemers naar de bezetting als een typerend kenmerk voor de fanfare of naar het belang van de 'juiste'² of 'zuivere'³ bezetting. Zij specificeerde echter niet wat deze bezetting precies inhoudt volgens hen.

Overigens gaven 24 deelnemers een bredere beschrijving van de bezetting. Enkelen gaven aan dat de echte of strikte bezetting van koperblazers en slagwerk (tegenwoordig) minder belangrijk is.⁴ Occasioneel zouden ook andere instrumenten zoals harp, zang, contrabas of

² Antwoord van Hubert Kerkhofs.

³ Antwoord van Rudi De Wolf.

⁴ Antwoorden van Liesbeth Rogge en ID197.

piano welkom zijn.⁵ Voor anderen horen houtblazers, dus harmonieorkesten, ook onder de noemer 'fanfare'. Anderen gaven aan dat de toevoeging van houtblazers een 'mogelijkheid'⁶ is maar dat de kopersectie het voornaamste blijft.⁷ 4 personen wezen op het gebrek aan beschikbare koperblazers om deze evolutie in bezetting te verklaren.⁸ Eén persoon zei expliciet 'bij fanfare hoort ook "harmonie & brassband" bij. Tegelijkertijd wezen 2 deelnemers erop dat het begrip 'fanfare' regelmatig verkeerdelijk gebruikt wordt om een harmonie te benoemen.⁹ 10 deelnemers gaven dit zonder extra commentaar, bv: 'koper- en houtblazers'¹⁰.

46% van de deelnemers verwijst bewust naar de traditionele fanfarebezetting van koperblazers en slagwerk om de fanfarecultuur te beschrijven. Slechts 7.8% gaf een bredere beschrijving van de bezetting; soms vanuit noodzaak, soms omdat zij gewoonweg een bredere definitie van 'fanfare' hanteren.

Naast de bezetting, verwezen 21 deelnemers naar de **typische klank en muziek** van fanfares. 7 personen beschreven de fanfarecultuur volgens haar typische of unieke klank, zonder deze klank verder te beschrijven. 5 personen spraken dan weer hun appreciatie voor de klank uit 'typische warme sound',¹¹ 'mooiste sound ooit',¹² of 'toffe muziek'.¹³ 10 mensen spraken zich dan weer uit over het fanfarerepertoire. Zowel de traditionele marsmuziek als de modernere stukken worden geapprecieerd.

Voor 112 deelnemers ligt de kern van de fanfarecultuur bij het **sociale aspect**. Het verenigingsleven, het plezier en het samen muziek maken zijn voor sommigen even belangrijk, of soms zelfs belangrijker, dan de muziek zelf. Fanfares brengen mensen samen, zowel binnen de vereniging als daarbuiten wanneer de fanfares optreden, op straat of in de concertzaal. De activiteiten die fanfares voor en met hun leden organiseren naast het muziek maken, de repetities en de optredens – zoals geldinzamelingen, jeugd- of ouderenwerkingen, samen een pintje drinken, reizen, en naar concerten gaan – maken ook integraal deel uit van de fanfarecultuur. De onderlinge vriendschap en de gedeelde uitdaging om sterke muzikale prestaties neer te zetten worden sterk gewaardeerd.

Een verenigingsleven waar regelmatig activiteiten worden georganiseerd.¹⁴

Samen muziek maken, als groep, niet als individu¹⁵

⁵ Antwoorden van ID13, ID 289 en Jan Van der Roost.

⁶ Antwoord van ID92.

⁷ Antwoorden van ID92 en Patrick Dejonghe.

⁸ Antwoorden van ID4, ID188, ID190 en Ronny Wouters.

⁹ Antwoorden van ID140 en Robert Van Steen.

¹⁰ Antwoord van Thomas Schampaert.

¹¹ Antwoord van Jeroen Maes.

¹² Antwoord van ID81.

¹³ Antwoord van ID96.

¹⁴ Antwoord van ID53.

¹⁵ Antwoord van Marie-Peul Ghys.

Musiceren in gemoedelijke sfeer in groep waar de muzikanten stilaan je vrienden worden.¹⁶

Samen muziek en plezier maken met mensen met dezelfde passie. Samen naar een doel werken en nieuwe mensen uit de streek leren kennen.¹⁷

Een verbroedering van amateursmuzikanten die samen muziek maken binnen hun persoonlijke mogelijkheden¹⁸

Als fanfareorkest willen we een hechte groep van creatieve, gedreven mensen vormen die op een kwalitatieve wijze plezier beleven aan het samen musiceren. Bovendien willen we een socio-culturele (dorps)vereniging zijn die een breed publiek blijvend kan boeien en zoveel mogelijk mensen muzikaal weet te beroeren¹⁹

Een groep mensen van verschillende leeftijden en achtergronden die samen muziek maken²⁰

Hierbij horen ook het lokale en het **cultureel-maatschappelijke aspect** dat veelvuldig werd aangehaald. 37 deelnemers benadrukken het lokale belang van fanfares. Fanfares zijn voor hen onlosmakelijk verbonden met het lokale (dorps)leven. De aanwezigheid van fanfares op lokale evenementen zoals een kermis of braderie vinden zij belangrijk. 10 deelnemers gaven aan dat fanfares cultuur bijbrengen en bijdraagt aan de gemeenschap.

Samen muziek maken in een vereniging die het dorpsleven ondersteunt en daarnaast ook deel is van een grotere culturele wereld. Hierbij staat kwalitatieve muziek centraal.²¹

Als hechte groep voorstellingen verzorgen die bijdragen tot de sfeer van je dorp en omstreken²²

De fanfare brengt sfeer in de wijk²³

Muziekvereniging met een breed repertoire en nauw betrokken bij een plaatselijk, brede dorps- of gemeenschapsgebeuren.²⁴

Dienen van de gemeenschap en vooral op een prettige manier samen muziek maken.²⁵

48 deelnemers benadrukten het belang van optredens. Fanfares maken deel uit van **optochten, feesten en evenementen**. Zowel optredens op straat, al marcherend, en zitconcerten horen bij de fanfarecultuur. Drie deelnemers verwezen hierbij ook specifiek naar de **wedstrijden** en beoordelingen van VLAMO.²⁶

¹⁶ Antwoord van ID71.

¹⁷ Antwoord van Ruben Van der Borght.

¹⁸ Antwoord van ID145.

¹⁹ Antwoord van Gert Helsen.

²⁰ Antwoord van ID263.

²¹ Antwoord van Jef De Raet.

²² Antwoord van ID91.

²³ Antwoord van ID260.

²⁴ Antwoord van Piet Vanoverbeke.

²⁵ Antwoord van Maria Michels.

²⁶ Antwoord van ID5, Werner Ceelen en ID72.

De fanfarecultuur is ook iets typisch voor ons. 13 respondenten definieerden de fanfarecultuur als een orkestvorm die **typisch Belgisch en Nederlands** is en daarom deel uitmaakt van ons **cultureel erfgoed**.

Een typische orkestvorm voor België en Nederland die erbuiten nauwelijks te vinden is.²⁷

Cultureel erfgoed, unieke orkestvorm met uniek klankidoom²⁸

Iets wat nooit mag verdwijnen omdat het zo typisch 'van ons' is.²⁹

Fanfare is een unieke orkestvorm die door Adolf Sax werd 'uitgevonden'. Daarom is het een Belgische originele orkestvorm die op alle mogelijk[e] niveaus wordt beoefend.³⁰

Drie respondenten blikten terug naar het verleden en beschreven de fanfarecultuur vanuit een nostalgisch standpunt.

Ik ben 71 jaar en heb het niet zo voor een fanfare tenzij men tijdsgebonden terug keert naar de tijd van Souza, Grieg en componisten van voor W.O.I, het interbellum en W.O.II³¹

Eén persoon beschreef de fanfare door middel van de bijhorende attributen: “vlag, majoretten, fanfarekostuum (geen hemd en broek)”³² Daarnaast gaven zo’n 30 deelnemers een iets algemenere beschrijving die evengoed over een andere orkest zou kunnen gaan zoals “repeteren, concerten, vriendschap”,³³ “een groep die als hobby muziek en plezier maakt”,³⁴ “muziek, amusement, ontspanning”³⁵ of “Repetities, concerten, Vlamo beoordelingen, af en toe op straat komen, gezellig ene drinken, uitstapjes al dan niet muzikaal.”³⁶ Hoewel deze antwoorden vaak de typische bezetting, bijvoorbeeld, niet vermeldden, duiden zij wel aan dat de fanfarecultuur om een totaal gegeven gaat waar alle bovenvermelde elementen – de **bezetting, het sociale, het lokale, het maatschappelijke en het unieke** – deel van uitmaken.

3. Waardering

Zes vragen peilden naar een waardering van de fanfarecultuur.

1. Waarom is de fanfarecultuur belangrijk voor u?
2. Waarom is de fanfarecultuur belangrijk voor de samenleving?
3. Welke van de onderstaande waardentermen associeert u met de fanfarecultuur?
4. Gelieve wat toelichting te geven bij de termen die u aanduidde.

²⁷ Antwoord van Luc Haeghebaert.

²⁸ Antwoord van Bram Dalemans.

²⁹ Antwoord van ID128.

³⁰ Antwoord van Mark Janvier.

³¹ Antwoord van Paul Geldhof.

³² Antwoord van Paul Vander Beken.

³³ Antwoord van ID20.

³⁴ Antwoord van Filiep Devriese.

³⁵ Antwoord van ID261.

³⁶ Antwoord van ID72.

5. Als er iets aan de fanfarecultuur zeker behouden moet blijven, wat zou dat zijn? Schrijf drie dingen op die voor u belangrijk zijn.
6. Wat vinden mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn, volgens u, van de fanfarecultuur.

Op het aanvraagformulier voor de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed wordt de volgende vraag gesteld: “Welke betekenis heeft dit erfgoed? Beschrijf waarom het voor u vandaag de dag zo waardevol is.” De zesvoudige vraagstelling tijdens de enquête dient om deze vraag zo genuanceerd mogelijk te beantwoorden en dus een zo genuanceerd mogelijke waardering van de fanfarecultuur te vormen.

Waarom is de fanfarecultuur belangrijk voor u?

Het is een uitlaatklep voor zeer veel muzikanten. Van zeer hoog tot zeer laag niveau. In tegenstelling tot harmonieorkesten is het niet zo dat groter bijna altijd beter is. Met een bescheiden aantal muzikanten kan je zeer mooie muziek brengen. Bovendien is het een groepsactiviteit die je kan doen van 8 tot 100 jaar. Dit in tegenstelling tot (ploeg) sporten. Ook het sociale gebeuren er rond geeft een fantastisch opvangnet met veel vrienden. Je komt met mensen in contact uit andere lagen van de bevolking, van CEO's tot bandwerkers, van landbouwers tot bouwvakkers. Van linksen tot rechtsen. En die achtergrond valt volledig weg als we samen kunnen musiceren.³⁷

Deze vraag werd door iedereen beantwoord. 306 respondenten drukten op zeer uiteenlopende manieren hun persoonlijke waardering voor de fanfarecultuur uit. Dat de fanfarecultuur een groot sociaal belang heeft, kwam in de bevraging zeer duidelijk naar voor.

Sociaal belang

Twee derde van de respondenten (203) verwees naar het sociale belang en bij ruim één derde (122) is het zelfs het enige aspect dat expliciet naar voor komt in de vraag naar wat de fanfarecultuur voor de respondent persoonlijk betekent. Daarbij wordt ook meermaals (in 15 antwoorden) nadrukkelijk belang gehecht aan het bijeenbrengen van mensen met verschillende leeftijden en uit verschillende sociale klassen. De fanfarecultuur brengt mensen bijeen uit verschillende lagen van de bevolking en verbindt jong en oud. De genderverhouding of specifieke gendergerichte rollen worden echter nooit vermeld. We kunnen daaruit afleiden dat dit niet bewust of spontaan gewaardeerd of geproblematiseerd wordt door de respondenten in deze bevraging. Eén respondent vermeldt wel dat de sociale diversiteit geen culturele diversiteit betekent: “(...) Overstijgt sociale klassen (met belangrijk proviso wel: blijft gesloten tov Belgen van niet-Belgische origine).”³⁸ Bij een andere respondent (153) lezen we dan weer dat de fanfarecultuur “mensen van alle leeftijden, culturen en religies samen”³⁹ samenbrengt.

³⁷ Antwoord van Sander Cleuren.

³⁸ Antwoord van ID159.

³⁹ Antwoord van Gert Helsen.

Muziek (leren) maken

Het samenhorigheidsgedvoel wordt dikwijls expliciet gekoppeld aan het maken van muziek. Het is niet zomaar samen iets doen, maar wel samen mooie, unieke, feestelijke, ... muziek maken. Het merendeel van de respondenten (207) is zelf muzikant in een fanfare, hetgeen de veelvuldige appreciatie voor het samen musiceren – eerder een perspectief van binnenuit – verklaart. De kansen tot groei als muzikant, in een enerzijds laagdrempelige orkestvorm die anderzijds ook door wedstrijden, evenementen en een dikwijls hoog muzikaal niveau uitdaagt om te verbeteren, worden ook aangehaald als belangrijk.

Muzikale opvoeding en het verenigingsleven⁴⁰

Samen muziek maken en anderen plezier bezorgen⁴¹

Buiten het muziek maken zijn we doorheen de jaren een hechte vriendengroep geworden. Een toffe bende waarmee we veel plezier beleven. Muziek maken in groep geeft een samenhorigheidsgedvoel.⁴²

Het is een deel van de cultuur van de lage landen. Het verenigt mensen van verschillende klassen, leeftijden, afkomsten,... Op een manier die anders niet mogelijk is.⁴³

Bied iedereen met interesse in muziek laagdrempelige toegang⁴⁴

Ik ben muzikant in hart en nieren en zo kan ik mijn hobby op laagdrempelig niveau toch met de nodige serieus uitvoeren⁴⁵

Het is een mogelijkheid om me artistiek en sociaal te ontplooiën, samen met mensen uit mijn lokale gemeenschap.⁴⁶

Ik ben als jonge muzikant begonnen bij de fanfare en heb daar veel geleerd. Het samenspelen met jonge en oudere muzikanten is iets dat mij geïnspireerd heeft voor de rest van mijn leven.⁴⁷

Unieke orkestvorm

Dat de fanfarecultuur – ook globaal gezien – een uniek gegeven is, typisch voor onze contreien (Vlaanderen, België en Nederland, de Lage Landen, ...) wordt door een aantal respondenten (26) benadrukt. Er wordt daarbij zowel verwezen naar de geschiedenis en het ontstaan van de fanfare in België als naar de specifieke bezetting, orkestvorm, repertoire, klankkleur, sound, ... 25 deelnemers lieten zich, ook in de vraag naar persoonlijke waardering, uit over het verschil tussen de fanfare en andere orkestvormen zoals harmonieën of brassbands.

⁴⁰ Antwoord van ID192.

⁴¹ Antwoord van Maria Michels.

⁴² Antwoord van ID114.

⁴³ Antwoord van Jef De Raet.

⁴⁴ Antwoord van ID100.

⁴⁵ Antwoord van Paul Vanhemelryck.

⁴⁶ Antwoord van Rein Meus.

⁴⁷ Antwoord van ID256.

In Achel behoort het bij het hele gebeuren van het dorp. Iedereen kent wel iemand van de fanfare. Deze fanfare is heel populair⁴⁸

Het is een op mondiaal vlak unieke orkestvorm, enkel in de Lage landen te vinden.⁴⁹

Omdat het een muziekvorm is die ontstaan is in België, met een specifieke bezetting en klankkleur⁵⁰

Historisch ontstaan als profane muziekbeoefening, als samenspel, voor niet professionele muzikanten. Typisch voor de lage landen. Zeer goede leerschool voor jonge muzikanten, op allerlei vlakken: muzikaal, sociaal, verantwoordelijkheid, ...⁵¹

Een andere sound dan een harmonie. Je hoort het niet meer zo vaak.⁵²

Voor de klankkleur, zijn eigenheid.⁵³

Cultureel erfgoed

Dat de fanfarecultuur deel is van het cultureel erfgoed van onze samenleving wordt door vele deelnemers (43) ook als persoonlijk belangrijk ervaren. Er wordt hiernaar verwezen met woorden zoals traditie (23 x), erfgoed (19 x), geschiedenis (4 x), folklore (3 x), historisch (2 x) of verwoordingen zoals "iets dat al een lang bestaat in ere houden"⁵⁴. Verwijzingen naar cultuur, cultuur- en muziekbeleving, komen in 30 verschillende antwoorden terug. Soms wordt cultuur daarbij in één adem genoemd met erfgoed of traditie, maar veelal gaat het over cultuur in het algemeen: waar evengoed een appreciatie voor de hedendaagse cultuur mee uitgedrukt wordt, zonder nadrukkelijke verbinding met het verleden.

In onze contreien is de fanfare toch een deel van ons erfgoed.⁵⁵

het is een stuk cultureel erfgoed maar ook een waardevol artistiek gegeven in de amateur-wereld⁵⁶

Cultureel erfgoed, traditie die niet verloren mag gaan.⁵⁷

Als een verdwijnende traditie, die ik vaak om wat onduidelijke redenen ontroerend vindt⁵⁸

Fanfare is een soort dat uit onze contreien komt, en wat over de heel de wereld bekend is. Het is erfgoed, en mag niet verdwijnen. Ook is het een sociale bedoening, en steunt iedereen elkaar. Het samen musiceren is iets wat Fanfare (en andere orkesten) onderscheidt van andere kunstvormen.⁵⁹

⁴⁸ Antwoord van Moniek Hontis.

⁴⁹ Antwoord van Rudi De Wolf.

⁵⁰ Antwoord van Steven Rans.

⁵¹ Antwoord van Joris Daems.

⁵² Antwoord van ID205.

⁵³ Antwoord van ID164.

⁵⁴ Antwoord van ID288.

⁵⁵ Antwoord van Arthur Vanderhoeft.

⁵⁶ Antwoord van Jan Van der Roost.

⁵⁷ Antwoord van ID92.

⁵⁸ Antwoord van Jos Stroobants.

⁵⁹ Antwoord van ID255.

Waarom is de fanfarecultuur belangrijk voor de samenleving?

Zo goed als alle deelnemers (302) beantwoordden ook deze vraag. Voor ruim de helft van hen, 173 deelnemers, ligt het belang van de fanfarecultuur voor de samenleving in verschillende **sociale aspecten**. Daarbij wordt zowel verwezen naar de **verbindende kracht** van het samen musiceren als naar de mogelijkheid om via de fanfarecultuur mensen, veelal publiek bestaande uit zowel trouwe fans en supporters als buurtbewoners en toevallige passanten met elkaar in contact te brengen.

Het **verenigingsleven** dat eigen is aan de fanfarecultuur wordt gewaardeerd, en enkele respondenten onderstrepen expliciet het belang hiervan in de moderne, drukke, geïndividualiseerde samenleving. Ook wordt meermaals vermeld dat de fanfarecultuur sociale klassen en generaties weet te overstijgen. De sociale en intergenerationele vermenging wordt daarbij positief onthaald. De laagdrempelige instap om tot een fanfare te behoren – muzikanten mogen hun muzikale vaardigheden en talent gaandeweg ontplooiën en instrumenten kunnen veelal geleend worden, hetgeen de kosten relatief laag houdt – maakt een bredere vertegenwoordiging van mensen uit alle lagen van de bevolking mogelijk. In tegenstelling tot sportverenigingen is er een grote intergenerationele diversiteit. Verschillende generaties muzikanten zijn in staat om samen te spelen omdat fysieke prestaties geen hoofdzaak zijn (ouderen) en omdat men nog geen volleerd muzikant moet zijn om bij een fanfare te mogen spelen (jongeren).

Bindend tussen verschillende lagen en leeftijdscategorieën in de maatschappij.⁶⁰

Het brengt alle soorten mensen samen. Je hoeft geen muzikant te zijn om deel uit te maken van een fanfarecultuur. Het zorgt voor het behoud van sociale contacten, voor leven in de brouwerij...⁶¹

Het brengt sfeer en verbondenheid binnen een dorp.⁶²

De fanfare brengt sfeer en verbondenheid tussen een grote groep van heel verscheiden mensen. Het houdt waarden en tradities in ere en brengt een volkse sfeer met zich mee.⁶³

Het **samenspel** dat fanfaremuziek typeert wordt in de waardering ook aangehaald. De muziek-technische uitdaging en tevens de voldoening bij het bereiken van een goed muzikaal samenspel, enerzijds. Het belang om samen cultuur – muziek – te maken, het engagement om, ook voor anderen, samen iets moois te maken, anderzijds.

Het belang voor de samenleving wordt ook gekoppeld aan het **gemeenschapsversterkende effect** van de fanfarecultuur. Dit is een aspect dat door 23 deelnemers uitdrukkelijk gewaardeerd wordt. Muzikanten zijn veelal leden van de lokale gemeenschap en de optredens van de fanfare vinden ook dikwijls plaats naar aanleiding van lokale gebeurtenissen of festiviteiten. Opvallend is dat zo'n 31 deelnemers expliciet het

⁶⁰ Antwoord van Piet Van Deun.

⁶¹ Antwoord van ID76.

⁶² Antwoord van ID91.

⁶³ Antwoord van Lander Kersemans.

belang dat de fanfare heeft binnen een dorp vermelden terwijl er van een (groot)stedelijke context geen dergelijke, nadrukkelijke vermelding te vinden valt.

Voor 37 deelnemers vinden ligt het belang van de fanfarecultuur voor de samenleving in haar rol bij het **opluisteren** van (lokale) evenementen zoals onder andere optochten, kermessen en braderieën maar ook herdenkingen en begrafenissen. Ruimer beschouwd, wordt door 17 deelnemers vastgesteld dat de fanfare 'sfeer schept'.

Omdat de muzikale opvoeringen op straat of andere publieke plaatsen gebeuren, brengt de fanfare muziek en dus cultuur naar mensen die er niet altijd zelf naar zoeken. **Cultuurparticipatie** (op lokaal niveau) wordt door zo'n 31 deelnemers als belangrijk voor de samenleving beschouwd. Zo wordt er onder andere gesproken over 'cultuur opsnuiven' en 'volksverheffing'. Deze toegankelijke cultuur- en **muziekbeleving** brengt muzikanten en publiek ontspanning, entertainment, amusement, welbehagen, emotie, ... Hier lezen we ook dikwijls een sociale insteek: de gemeenschappelijke ervaring en de muziek als universele taal die mensen, los van hun verschillen, kan verbinden.

Omdat iedereen dat graag hoort, als een fanfare op uitstap is, gaan bijna alle deuren open om te kijken⁶⁴

muziek brengt mensen samen in vreugde en verdriet, als universele taal als het ware⁶⁵

Het brengt mensen samen om te genieten van de kleine dingen. Het ondersteunt ook andere evenementen zoals een oorlogsherdenking of een event binnen de gemeente waardoor het onderdeel wordt van iets groters.⁶⁶

Geeft de mensen een ander doel dan thuis te zitten te verkommeren⁶⁷

Dat de fanfarecultuur een onderdeel is van ons **cultuur erfgoed** en daarom belangrijk voor de samenleving wordt door zo'n 38 deelnemers aangehaald. 11 deelnemers verwijzen nadrukkelijk naar het **unieke of typisch** Belgisch – Nederlandse wezen van de fanfarecultuur. Enerzijds kende de fanfarecultuur haar oorsprong in onze contreien en de oorspronkelijke eigenschappen zoals de specifieke bezetting en sound worden gewaardeerd. Anderzijds sluit de fanfarecultuur ook aan bij andere vormen van erfgoed die wij hier kennen, zoals kermessen.

behoort tot de identiteit van de lage landen, belangrijk bij maatschappelijke gebeurtenissen ter ondersteuning van herdenkingen, sfeermuziek tijdens bv Vlaamse kermessen, kerstconcerten, ...⁶⁸

Het bevat heel wat tradities en kent een rijke geschiedenis, maar heeft toch ook een moderne invulling.⁶⁹

⁶⁴ Antwoord van Filiep Devriese.

⁶⁵ Antwoord van ID14.

⁶⁶ Antwoord van ID68.

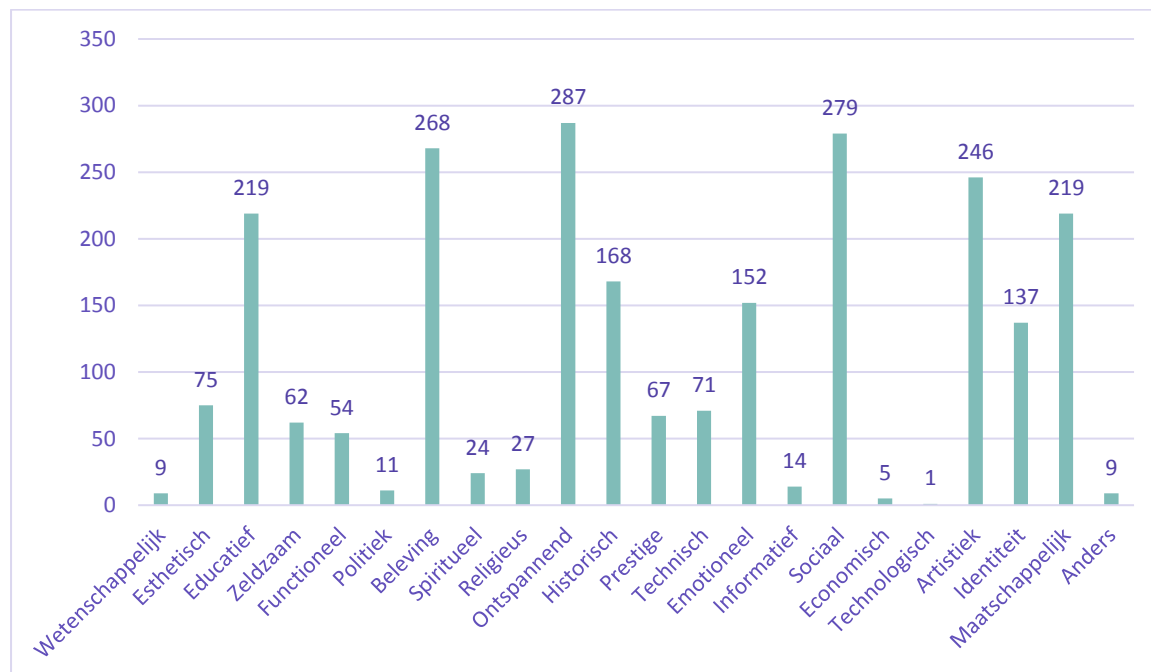
⁶⁷ Antwoord van ID178.

⁶⁸ Antwoord van Bart Mignolet.

⁶⁹ Antwoord van Emily VC.

Het is iets dat moet blijven bestaan, sommige fanfares bestaan al meer dan 200 jaar⁷⁰

Welke waardentermen associeert u met de fanfarecultuur? Gelieve wat toelichting te geven bij de termen bij de termen die u aanduidde.

De meeste deelnemers (304) duidden meerdere waardentermen aan, 2 deelnemers duidden één enkele waardenterm aan. Acht deelnemers vulden de lijst met waardentermen bovendien aan met een eigen term of associatie: ‘toegankelijk, inclusief’, ‘fun’, ‘muziek maken’, ‘goede hersen trainingen na hersentrauma’, ‘jaarlijks concerten’, ‘verdraagzaamheid’, ‘noodzakelijk’, ‘Vlaams’ en ‘familiaal’.

Alle waardentermen in de lijst werden bovendien ook minstens éénmaal geselecteerd, hoewel er duidelijke populaire uitschieters zijn kwamen alle termen dus aan bod.

In deze vraag werd overigens geen onderscheid gemaakt tussen de persoonlijke waardering en het belang voor de samenleving, zoals in de voorgaande vragen. Beide perspectieven kunnen hier dus – al dan niet samen – aan bod komen. Het eerder associatief aanvinken van waardentermen kan een grotere veelheid aan waarden blootleggen. We zien dan ook dat quasi alle respondenten meerdere termen aanduidden. Geen enkele respondent duidde echter alles aan.

De deelnemers kregen ook de mogelijkheid om meer uitleg te geven bij de waardentermen die ze aanduidden. 57 deelnemers gingen hier niet op in of gaven aan dat de termen voor zich spreken. De overige deelnemers (249) verduidelijkten hun keuze wel verder in eigen

⁷⁰ Antwoord van Marie-Paul Ghys.

woorden, soms uitgebreid maar vaak beknopt en gefragmenteerd. Omdat niet elke deelnemer de gemaakte keuzes duidt is het onmogelijk om een volledig beeld te krijgen van de verscheidene nuances die hier ongetwijfeld spelen.

Het is vooral de gecombineerde veelheid aan waarden én het levenslang (jong-oud)potentieel die van de fanfare iets uniek maken⁷¹

Een fanfare creëert iets wat in woorden niet te vatten is. De termen hierboven zijn maar een probeersel om daar een uitleg aan te geven.⁷²

Educatief: omdat iedereen kan leren van een fanfare. Functioneel: omdat een fanfare regelmatig wordt gevraagd om bepaalde evenementen of gelegenheden op te luisteren. Beleving: omdat het beleving is voor iedereen, zowel voor dirigent en muzikanten als voor toehoorders (publiek). Ontspannend: omdat je werkelijk je gedachten kan verzetten, zelfs na een stressvolle en drukke werkdag. Historisch: omdat een fanfare een typisch Belgische uitvinding is. Prestige: omdat de fanfare zich zo nu en dan moet kunnen meten met andere fanfares, wat bovendien de muzikanten aanzet om hun muziekwerken nog beter in te studeren (repeteren thuis). Emotioneel: omdat er zoveel gevoel kan zitten in muziek. Sociaal: omdat je met heel veel mensen in contact komt. Artistiek: gewoonweg omdat fanfare 'kunst' is, niet zomaar 'een blazerij' zoals vaak heel veel leken (buitenstaanders) denken. Maatschappelijk: omdat je zowel jong als oud de gelegenheid biedt met iets unieks bezig te zijn, veel beter dan thuis te zitten in je luie zetel.⁷³

Ontspannend (93,5%), **sociaal** (90,9%), **beleving** (87,3%), **artistiek** (80,1%), **maatschappelijk** en **educatief** (beide 71,3%) zijn duidelijk de meest gekozen waardentermen. De meest gekozen term 'ontspannend' valt op tegenover de antwoorden uit de voorgaande waarderingvragen: daar wordt de term slechts één maal spontaan vermeld. Het sociale en de beleving komen in die eerste vragen wél expliciet naar voor. We kunnen mogelijks afleiden dat ontspanning, voor de deelnemers aan de bevraging, ingebed zit in de door henzelf aangegeven aspecten van sociale omgang en (muziek)beleving. De verdere voorkeur voor de termen artistiek, maatschappelijk en educatief kunnen we grosso modo in lijn met de antwoorden op de open waarderingvragen (belangrijk voor u en belangrijk voor de samenleving) plaatsen.

Naast de muziek is de vriendschapsband binnen onze fanfare bijna even belangrijk. Samen muziek maken is fantastisch maar de momenten voor, na en tijdens de repetities zijn even leuk.⁷⁴

Alle types van muziek maken brengt mensen dicht bij elkaar. Daarnaast moet men zich inzetten om van een blad papier muziek te maken. Dit is een creatief maar eveneens ontspannend proces. En muziek maakt emoties los.⁷⁵

Historisch (54,7%), **emotioneel** (49,5%) en **identiteit** (44,6%) worden door ongeveer de helft van de deelnemers aangeduid. Historisch wordt onder meer toegelicht als 'onze fanfare

⁷¹ Antwoord van Geert Anckaert.

⁷² Antwoord van Joachim Vermeire.

⁷³ Antwoord van ID218.

⁷⁴ Antwoord van ID20.

⁷⁵ Antwoord van Kristof Degryse.

bestaat al 125 jaar',⁷⁶ 'omdat het al zo lang bestaat',⁷⁷ of gelinkt aan de historische wortels van de fanfare. Emotioneel wordt door de deelnemers vaak gelinkt aan de muziek en muziekbeleving en/of aan de rol die de fanfare speelt bij andere evenementen zoals herdenkingen, feesten en stoeten. Bij identiteit wordt dikwijls verwezen naar de ontstaansgeschiedenis van de fanfare en/of de verankering in de lokale (dorps)gemeenschap.

Fanfareorkesten maken deel uit van onze streekgebonden identiteit (Vlaams kan je ze niet noemen, al was het maar omdat ze in Nederland evenzeer voorkomen) en hebben vaak jarenlang een belangrijke rol gespeeld (en spelen die rol nu vaak nog) in de groepsvorming binnen dorpsgemeenschappen. Je identificeren met een korps houdt niet alleen in dat je erin meespeelt, maar ook dat een stuk korpscultuur uitdraagt. Daarin zorgen ze ervoor dat die identiteit boven het persoonlijke uitstijgt en een sociaal/maatschappelijk gegeven wordt. Ze verlenen de leden vaak een zekere trots een prestige die/dat hen onderscheidt van anderen op een positieve en gewaardeerde manier.⁷⁸

Stapfanfares zijn zeldzaam. Al stappend musiceren wordt geapprecieerd door de mensen.⁷⁹

Je leert er veel, zowel op muzikaal vlak als op vlak van samenwerking, dingen organiseren, leiding geven. Ik heb ook politiek en religieus aangeduid omdat ik merk dat beide zaken nog sterk verweven zijn met mijn eigen fanfare.⁸⁰

Esthetisch (24,4%) en **technisch** (23,1%), **prestige** (21,8%) en **zeldzaam** (20,2%) worden door ongeveer een kwart van de deelnemers geassocieerd met fanfarecultuur. De overige waardentermen worden door minder dan één vijfde (20%) van de deelnemers gekozen: functioneel (17,6%), religieus (8,8%), spiritueel (7,8%), informatief (4,6%), politiek (3,6%), wetenschappelijk (2,9%) en economisch (1,6%). Technologisch wordt slechts door 1 deelnemer aangeduid, zonder verdere toelichting.

Als er iets aan de fanfarecultuur zeker behouden zou moeten blijven, wat zou dat zijn? Schrijf drie dingen op die voor u belangrijk zijn?

Bijna alle deelnemers beantwoordden ook deze vraag (299). De antwoorden zijn soms onvolledig of te uitgebreid in de zin dat ze minder of meer dan 3 aspecten opnoemen. Sommige antwoorden lezen bovendien vooral als een aanbeveling of wens voor de toekomst of een melding van mogelijke knel- en aandachtspunten dan een antwoord op welke (huidige) aspecten liefst behouden moeten blijven. Met het oog op erfgoedzorg, het borgen van de fanfarecultuur zijn ook deze antwoorden echter even relevant.

De grote waardering voor het **sociale karakter** van de fanfarecultuur die duidelijk sprak uit de vorige vragen, komt ook hier weer terug. Bijna de helft van de deelnemers (141) laat zich

⁷⁶ Antwoord van ID260.

⁷⁷ Antwoord van ID258.

⁷⁸ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁷⁹ Antwoord van ID42.

⁸⁰ Antwoord van Emily VC.

nadrukkelijk uit over sociale, maatschappelijke, gemeenschapsvormende, verbindende aspecten van de fanfare die behouden zouden moeten blijven.

Opvallend is ook de aandacht voor **bezetting, repertoire en het marcheren** van de fanfare. Meer dan een kwart van de deelnemers (73) pleit voor een behoud van de originele fanfarebezetting. Meer dan eens wordt daarbij het belang van de bugel onderstreept en de unieke sound van de koperblazers. In één adem wordt vaak ook verwezen naar het specifieke fanfarerepertoire, dat zowel behouden als uitgebreid mag worden (42 keer vermeld). Het stappend spelen, marcheren, musiceren op straat wordt door 46 deelnemers aangehaald. 17 deelnemers verwijzen naar de **uniformen**, kledij of kostuums als iets dat behouden moet blijven. Dit is opvallend omdat het tot nu toe in de waardering niet of toch niet expliciet naar voor kwam.

Het sociale - het deelnemen aan het maatschappelijk leven - fanfare moet feest blijven⁸¹

Mensen samenbrengen in de gemeente, opluisteren van bepaalde evenementen met de typische fanfareklank.⁸²

Het hoog technische en artistiek uitdagende zonder de toegankelijkheid tot het grote publiek te verliezen.⁸³

sfeer - het ongedwongen "uit de klak" spelen - de echte fanfaremuziek⁸⁴

De (wekelijkse) **repetities en bijeenkomsten** zijn voor 19 deelnemers belangrijk. Dit kan zowel gelezen worden in het verlengde van het sociale karakter als in de motivatie om als muzikant regelmatig te oefenen en zich muzikaal te ontplooien. De samenhang tussen het sociale en het muzikale werd ook eerder in de open waarderingvragen duidelijk. Daarop aansluitend lezen we bij 17 deelnemers het belang van de fanfare als speelplek voor **amateurmuzikanten**, de lage drempel om tot de fanfare toe te treden, het feit dat **iedereen welkom** is en moet blijven.

Verder valt op dat er bij 32 deelnemers nadrukkelijk gevraagd wordt om het behoud (of de uitbereiding) van **subsidies en ondersteuning** door (lokale) overheden. Interessant om daarbij ook op te merken dat men zowel pleit voor het spelen op straat, in marsen en stoeten als voor het geven van concerten op hoog niveau. Soms komen beide zaken in éénzelfde antwoord terug, soms afzonderlijk, maar over de hele lijn samen gezien lijkt het een specifieke uitdaging om een evenwicht te bewaren tussen het laagdrempelige, cultuurparticipatieve, publieke karakter van de fanfarecultuur en het muzikaal hoogstaande, prestigieuze en ook wel competitieve aspect van (jaar)concerten en wedstrijden.

Het samenzijn in repetities elk met zijn gaven en fouten...het respect voor elke muzikant en waardering voor zijn / haar inzet .De nevenactiviteiten die ervoor zorgen dat er

⁸¹ Antwoord van ID29.

⁸² Antwoord van ID82.

⁸³ Antwoord van ID68.

⁸⁴ Antwoord van Paul Vander Beken.

samenhorigheid is .De waardering van de dirigent voor elk individu of je nu een krak bent of niet⁸⁵

Verder mee evolueren met de tijd. Het mag niet oubollig beginnen te worden. Ik zou de instrumentensamenstelling wel behouden! Ook de financiële ondersteuning door Vlaanderen (vroeger provincie) en de tornooien zoals ze vroeger werden ingericht hadden eigenlijk moeten behouden worden om een stevige fanfarecultuur te stimuleren. Het is een schande dat deze afgeschaft worden!⁸⁶

Wat vinden mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn, volgens u, van de fanfarecultuur?

Deze vraag werd door quasi respondenten beantwoord. 6 respondenten gaven aan geen idee te hebben en nog eens 6 respondenten gaven als antwoord de suggestie het aan “die mensen zelf”⁸⁷ te vragen. Het grootste deel (226 respondenten) geeft echter aan dat mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn een negatief beeld hebben van de fanfarecultuur. Het vaakst wordt daarbij letterlijk verwezen naar een ouderwets of oubollig imago (80 antwoorden), “niet meer van deze tijd”, “folkloristisch in de pejoratieve zin” en uitgesproken negatief beeld refererend aan alcohol(misbruik) (54 antwoorden). In enkele antwoorden lezen we dat dit negatieve beeld enigszins aan het verschuiven is en dat de gevestigde associatie met drank en cafécultuur stilaan bijgesteld wordt

In één woord: hoempapa⁸⁸

Voor mensen die het niet kennen is het oubollig. Een hoop zatte mensen die op straat marsen spelen.⁸⁹

Vuitenstaanders zien vaak de artistieke en sociale/maatschappelijke waarde van fanfares (en harmonieorkesten) niet in. Wordt vaak nog gezien als 'van café naar café gaan spelen'. Verder kennen de meeste mensen het verschil niet tussen een harmonie en een fanfare.⁹⁰

Hoewel vele deelnemers aan de bevraging getuigen dat de fanfare door continu spelen en oefenen, competities en concerten, elkaar uitdagen enz., een hoog muzikaal niveau heeft wordt dit volgens velen helemaal niet of onvoldoende erkend door buitenstaanders. Het laagdrempelige karakter van de fanfare, die in de vraag naar persoonlijke waardering nog positief beleefd werd, komt in hier negatief naar voren. Daarbij wordt gesteld dat fanfarecultuur een volks, plat(vloers), marginaal, ... karakter heeft, hetgeen dan weer aansluit bij het veronderstelde drankmisbruik (zie hierboven). Het woord ‘hoempapa’ wordt zo’n 25 keer vermeld en verwijst naar een gepercipieerd laag muzikaal niveau.

Ook met het publieke aspect van de fanfarecultuur vindt een omkering plaats: persoonlijk wordt het als waardevol geëvalueerd maar buitenstaanders zouden dit eerder negatief

⁸⁵ Antwoord van ID215.

⁸⁶ Antwoord van Hendrik Deckers.

⁸⁷ Antwoord van Dirk Kerschot.

⁸⁸ Antwoord van Björn Vercruyssen.

⁸⁹ Antwoord van ID271.

⁹⁰ Antwoord van ID257.

interpreteren als een volkse opluistering van (dorps)feesten, en kleinschalige – ook vaak trieste – evenementen, een veelal ondergewaardeerde vorm van randanimatie.

Onbekend maakt onbemind

105 respondenten menen dat mensen die niet rechtstreeks bij de fanfarecultuur betrokken zijn er wel een positief beeld van hebben of kunnen hebben. 45 deelnemers geven aan dat het beeld bij appreciatie bij buitenstaanders wisselend is: bij de een positief, bij de ander negatief, of evoluerend in tijd en plaats. Wat daarbij meerdere malen expliciet gezegd wordt is dat de perceptie dikwijls verandert eens men een concert of wedstrijd heeft bijgewoond. Het negatieve image van caféschuimers met een laag muzikaal niveau wordt dan snel bijgesteld door het aangenaam verraste publiek. Daarbij wordt aangegeven dat veel mensen niet vertrouwd zijn met de fanfare en de fanfarecultuur. Uitdrukkingen in de trant van 'onbekend is onbemind' lezen we zo'n 9 keer.

Ze kijken soms neerbuigend toe, kennen de specifieke karaktertrekken niet. Onbekend is onbemind⁹¹

Ze zijn daar weer, vroeger kwamen de mensen buiten, nu meestal van achter het gordijn. Anderzijds grote waardering voor onze prestaties op wedstrijden en grote concerten..⁹²

Als ze er kennis mee maken verschieten ze van het enthousiasme en de fijne muziek⁹³

Vaak zijn mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn met een fanfare verrast als ze een fanfare horen spelen, bijvoorbeeld tijdens een jaarconcert of een themaconcert. Een fanfare is niet alleen maar 'blazerij', het is wel degelijk musiceren, waarbij vele vormen van muziek aan bod komen.⁹⁴

Volgens 60 deelnemers hebben buitenstaanders een positieve kijk op de fanfarecultuur. Aspecten die daarbij naar voor komen zijn de bewondering voor het verenigingsleven en het engagement van de muzikanten, de muzikale kwaliteiten – waaronder warme sound – en zowel het soms verrassend moderne repertoire als de nostalgische, gezellige facetten van de fanfare. In deze verschillende hoofdzakelijk positieve antwoorden valt op te merken dat de veronderstelde waardering toegekend wordt aan een 'geinformeerde buitenstaander', m.a.w. mensen die weliswaar niet rechtstreeks betrokken zijn maar de fanfarecultuur toch kennen. Het zijn bijvoorbeeld trouwe fans, supporters, mensen uit het dorp, publiek op de jaar- of themaconcerten, ...

Hoewel dit niet noodzakelijk uit elk antwoord af te leiden valt, bevestigt dit toch enigszins het bovenstaande: de grote massa kent de fanfarecultuur niet en associeert ze volgens de deelnemers (206) dan ook – veelal onterecht – met negatieve aspecten die soms nog in het verleden wortelen maar nu niet meer, of veel minder spelen. En toch zijn er vele anderen die – meestal eens ze de fanfarecultuur kennen – een positief beeld hebben en een grote waardering. Hoewel een waardering voor de sociale aspecten ook bij mensen die niet

⁹¹ Antwoord van Steven Rans.

⁹² Antwoord van ID208.

⁹³ Antwoord van Robert Van Steen.

⁹⁴ Antwoord van ID218.

rechtstreeks betrokken zijn voorkomt, merken we ten opzichte van de persoonlijke waardering van de deelnemers merken we een verschuiving naar de waardering voor de muziek.

Een actieve en goed geïnspireerde vereniging wordt steeds sterk gewaardeerd.⁹⁵

De trouwe fans die steeds komen luisteren omdat er nog steeds interesse is van hen zijn het bewijs dat fanfare nog steeds gewaardeerd wordt.⁹⁶

Sommigen vinden het ouderwets, maar genieten er toch van⁹⁷

Veel mensen zijn positief over en bewonderen de manier waarop de fanfare samen naar een concert toewerkt, het jaarlijks eefestijn organiseert en wekelijks samenkomt. Naast de spelende leden is er ook een groep sympathisanten die zich engageren voor onze verschillende evenementen.⁹⁸

4. Is de fanfarecultuur iets dat statisch is of iets dat blijft evolueren?

Deze vraag werd op twee manieren gesteld. Eerst in een meerkeuzevraag; de deelnemer kreeg zes aspecten van de fanfarecultuur te zien – repertoire, context, speelstijlen- en technieken, publiek, aantal betrokkenen en projecten – en duidde hiervoor aan of deze zaken hetzelfde zijn gebleven ('statisch') of dat ze veranderen ('evolueert').⁹⁹ Daarna werden de deelnemers in een open vraag uitgenodigd om uit te leggen op welke manier deze zaken veranderd zijn of hetzelfde bleven. Deze vraag werd door 285 van de 306 deelnemers beantwoord. Hiervan bespraken slechts tien mensen alle zes elementen. Anderen focusten op één of meerdere aspecten of gaven een algemener antwoord. Uit de antwoorden bleken ook dat een veranderen bij een element vaak een gevolg had op een andere element, al dan niet bewust. Bij deze antwoorden is het belangrijk te onthouden dat mensen veelal antwoorden vanuit hun eigen ervaring, eigen fanfare of eigen gemeente. Toch kunnen we enkele algemene tendensen waarnemen aan de hand van deze individuele antwoorden.

De meerkeuzevraag toont aan dat de meerderheid een evolutie ervaart op vlak van repertoire (86% vinkte 'evolueert' aan), speelstijlen- en technieken (86%) en projecten (71%). Op vlak van context, publiek en aantal betrokkenen liggen de meningen iets dichter bij elkaar. 52% ervaart de context als evoluerend en 30% ervaart deze als statisch. Dit begrip kreeg het meeste onthoudingen (19%). Wellicht – zo blijkt toch uit de antwoorden op de open vraag – wist niet iedereen wat het begrip 'context' wil zeggen. Het publiek blijft eerder statisch (58%). Op vlak van het aantal betrokkenen waren de meningen verdeeld (statisch: 48% en evolueert: 47%).

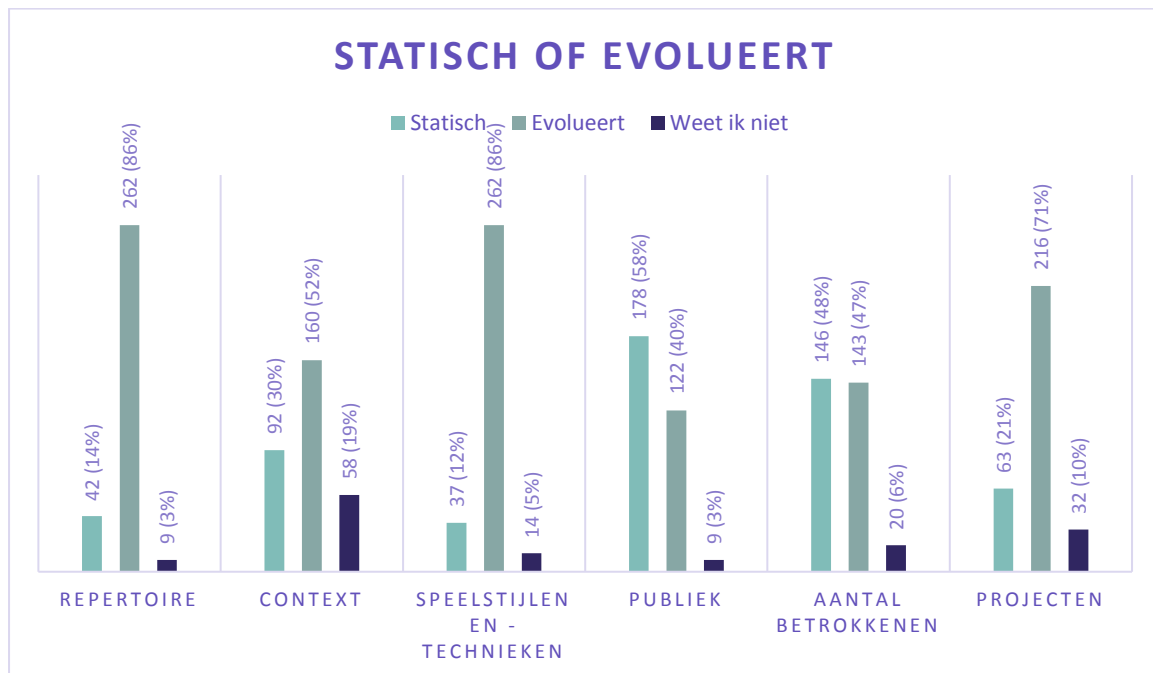
⁹⁵ Antwoord van Roger Vanvolsem.

⁹⁶ Antwoord van ID21.

⁹⁷ Antwoord van ID204.

⁹⁸ Antwoord van ID22.

⁹⁹ In toekomstige enquêtes zou hier best de verwoording aangepast moeten worden. 'Evolueert' impliceert een positieve evolutie, terwijl in de open vraag bleek dat enkelen een term misten om een negatieve verandering aan te duiden.

Op welke manier zijn deze zaken veranderd of hetzelfde gebleven?

Repertoire

Volgens 262 respondenten (86%) evolueert het fanfarerepertoire. 137 gingen hierop in tijdens de open vraag. 67 mensen bevestigden een evolutie in het repertoire zonder in te gaan op wat deze verandering precies inhoudt. Het wordt uitgebreid, moderner, mooier, moeilijker, vernieuwd of hedendaags.

Repertoire is veel uitgebreider geworden¹⁰⁰

Mooiere muziek dan vroeger¹⁰¹

Elke componist heeft zijn eigen style, dat iets nieuws kan zijn of de 'verlenging' van iets dat al bestond.¹⁰²

Men hecht belang aan jonge componisten die nog steeds nieuwe werken leveren. Projecten zoals Fanfarissimo, waarbij negen toonaangevende fanfares de handen in elkaar slaan voor een nieuw repertoire,¹⁰³ worden als positief gezien om vernieuwing in het repertoire te brengen.

Gelukkig zijn er nog jonge componisten die heel wat nieuwe muziek componeren die vernieuwend zijn.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Antwoord van Luc Haeghebaert.

¹⁰¹ Antwoord van Els Vyncke.

¹⁰² Antwoord van ID269.

¹⁰³ <https://www.fanfarissimo.be/>, bezocht op 20 augustus 2019.

¹⁰⁴ Antwoord van Roald Bekaert.

Het repertoire evolueert mee, maar er is toch te weinig origineel fanfare repertoire. Fanfarissimo is in deze context een lovenswaardig initiatief.¹⁰⁵

23 respondenten lichtten de vernieuwingen verder toe. Zo worden er minder fanfaremarsen of 'fanfarevertalingen'¹⁰⁶ van het klassieke repertoire gespeeld, maar wordt er vaker gekozen voor popnummers of lichtere werken¹⁰⁷, muziekstukken van levende Belgische en Nederlandse componisten¹⁰⁸, filmmuziek en moderne muziek.¹⁰⁹ Er wordt vaker naar andere genres gekeken zoals rock, pop of klassiek¹¹⁰; middeleeuwse muziek en bewerkte klassieke stukken.¹¹¹

Dirigenten doen er in de meeste fanfares wel alles aan om mee te gaan met hun tijd en ook werken van hedendaagse componisten op de pupiter te plaatsen?¹¹²

Repertoire wordt altijd vernieuwende elementen gezocht. Alle stijlen kan fanfare aan tegenwoordig¹¹³

Met deze veranderingen in repertoire, komt ook een verandering in het niveau van spelen. Verschillende mensen vermeldden dat stukken steeds moeilijker en uitdagender worden, iets wat over het algemeen als positief beschouwd wordt.

Repertoire blijft evolueren met werken van hoge moeilijkheidsgraad en nieuwe speeltechnieken.¹¹⁴

Repertoire is voldoende uitdagend¹¹⁵

Fanfares spelen over het algemeen in op veranderingen in de populaire muziek. De evolutie in het repertoire die dit teweegbrengt is niet enkel interessant voor de muzikanten maar ook voor het publiek. 9 respondenten haalden de verhouding tussen het repertoire en het publiek aan. Fanfares passen hun repertoire aan hun publiek aan. Een toegankelijk repertoire kan helpen om een breder publiek aan te trekken.

Publiek bereiken wordt moeilijker ondanks we ons repertorium aanpassen en nieuwere stijlen hanteren¹¹⁶

Men blijft hangen in het geloof dat het publiek zich moet aanpassen aan de muziekwereld; nar mijn mening is dit juist omgekeerd.¹¹⁷

Tenslotte bevestigden vijf respondenten een evolutie in het fanfare repertoire met een kanttekening dat het wel nog wat meer mag zijn. Vier personen gaven aan dat er meer

¹⁰⁵ Antwoord van Jan Vrolix.

¹⁰⁶ Antwoord van Gerry Croon.

¹⁰⁷ Antwoord van ID11.

¹⁰⁸ Antwoord van ID71.

¹⁰⁹ Antwoord van ID82.

¹¹⁰ Antwoord van ID92.

¹¹¹ Antwoord van ID101.

¹¹² Antwoord van ID246.

¹¹³ Antwoord van Frederik Laveren.

¹¹⁴ Antwoord van Bert Appermont.

¹¹⁵ Antwoord van ID96.

¹¹⁶ Antwoord van ID122.

¹¹⁷ Antwoord van Paul Geldhof.

muziek specifiek voor fanfare geschreven mag worden – in plaats van bewerkingen van stukken voor harmonies of andere orkestvormen.¹¹⁸ Eén persoon merkt op dat er stilaan modernere stukken gespeeld worden, maar dat er nog meer aandacht mag zijn voor pop, bigband en jazzmuziek.¹¹⁹

In de meerkeuzevraag ervoeren 42 respondenten het fanfarerepertoire als statisch. 19 van hen bevestigden dit in hun antwoord tijdens de open vraag. Als muzikant heb je na een tijd wel alle bekende nummers gespeeld.¹²⁰ Het publiek hoort vaak dezelfde marsmuziek van 30 jaar geleden.¹²¹ Het merendeel van deze antwoorden beklagen het feit dat er weinig ‘echte’ fanfaremuziek geschreven wordt of dat nieuwe muziek niet van een hoog genoeg niveau is. Het gebrek aan middelen om nieuw repertoire te ondersteunen kan hier een oorzaak van zijn.

Het repertoire daarentegen blijft op eenzelfde plaats ronddobberen. Componisten schrijven nog maar eens een zoveelste ‘saucisse’ en voor de hogere afdelingen (graad 5-6) komt er nauwelijks iets deftig bij.¹²²

Er is te weinig ondersteuning, daardoor is er te weinig budget voor nieuw repertoire en krijgt een fanfare te snel het etiket van oubollig.¹²³

Repertoire is statisch, er wordt te weinig echte fanfare muziek geschreven, meestal is het een bewerking die voor harmonie bestaat¹²⁴

Voor enkelen is het repertoire zowel statisch als iets dat evolueert. Oude stukken blijven in het repertoire, maar er komen er ook nieuwe bij. Het project Fanfarissimo werd ook hier regelmatig aangehaald als een positieve ondersteuning van het fanfarerepertoire.

Speelstijl en techniek wordt ontleend bij brassbands en harmonieën. Jammer genoeg zijn er weinig dirigenten en componisten die de fanfare als uniek oeuvre beschouwen en weten hoe ze hiermee om moeten gaan. Fanfarissimo tracht daar als overkoepelend orgaan sinds 2018 iets aan te doen.¹²⁵

Algemeen gesproken lijkt het fanfarerepertoire te evolueren, iets wat impliciet als positief beschouwd wordt. Dit blijkt vooral uit de antwoorden van diegenen die het repertoire als statisch ervaren en om vernieuwing vragen. De evolutie is beter merkbaar op vlak van het repertoire dat gespeeld wordt. Er is een duidelijke vraag naar een uitgebreider repertoire dat specifiek voor fanfarebezetting geschreven wordt, in plaats van bewerkingen van stukken voor andere orkestvormen.

¹¹⁸ Antwoorden van Filip Paelinck, Anfré De Lausnay, ID295 en Joris Daems.

¹¹⁹ Antwoord van ID205.

¹²⁰ Antwoord van Dries Ceuleers.

¹²¹ Antwoord van Patrick Vinckier.

¹²² Antwoord van Nick Van Elsen.

¹²³ Antwoord van Piet Vanoverbeke.

¹²⁴ Antwoord van ID300.

¹²⁵ Antwoord van Sander Cleuren.

Context

De context waarin de fanfarecultuur leeft en gespeeld wordt evolueert volgens 160 (of 52%) van de respondenten. 26 van hen bespraken dit in de open vraag. 4 deden dit eerder oppervlakkig, door een bevestiging dat er vernieuwing of verandering is. De anderen lichtten dit verder toe. 11 deelnemers vermeldden dat de context waarin fanfaremuziek opgevoerd wordt veranderd. Fanfares komen minder op straat, ze spelen minder in stoeten, de gaan minder 'op stap', ze komen minder buiten. In plaats daarvan zijn er meer 'gewone' concerten die zich voornamelijk binnen afspelen. Volgens 1 respondent verminderd hierdoor de band met de lokale gemeenschap maar trekken de concerten wel een ander, vrij vast, publiek aan.¹²⁶ Deze evolutie is voor de één een goede zaak – een opwaardering van de fanfaremuziek, anderen zijn hier minder voor te vinden.

Omkadering en niveau is globaal genomen zeker gestegen (van 'staporkest' naar volwaardige orkestvorm met eigen muziekstukken).¹²⁷

Sommigen musiceren nog enkel binnen en daar maakt de fanfare wereld een kapitale fout. Of men stapt éénmaal per jaar ONVERZORGD en onvoorbereid op door de gemeente.¹²⁸

2 respondenten bieden een mogelijke reden aan waarom deze verandering van de straat naar de concertzaal als uitvoeringscontext:

Omdat er minder kermissen zijn, en muzikanten dit misschien ook minder graag doen.¹²⁹

Stoeten zijn verminderd, en op de wagens wordt nu elektrisch versterkte muziek gespeeld. Muziekkorpsen zijn te duur en overbodig geworden.¹³⁰

Naast de gewone concerten spraken 7 deelnemers van andere nieuwe concepten die een evolutie brengen in de context van de fanfarecultuur. Zo werden MEUTE – een Duitse 'Techno Marching Band' die een mengeling is van fanfare en dj¹³¹, thematische concerten, totaalspektakels en concerten in combinatie met andere artiesten vermeld.¹³² Hiermee kunnen zij een ander en groter publiek aantrekken.

Vervolgens vermeldden 5 deelnemers andere manieren waarop de context van de fanfarecultuur veranderde. De ene zei dat 'fanfares steeds minder een feest'¹³³ terwijl een andere juist aangaf dat 'de fanfare actief betrokken [is] bij de feestelijkheden doorheen het jaar'¹³⁴ Een andere gaf aan dat fanfares 'niet meer zo lokaal ingebed'¹³⁵ zijn en losgekomen

¹²⁶ Antwoord van ID143.

¹²⁷ Antwoord van Bram Dalemans.

¹²⁸ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

¹²⁹ Antwoord van ID9.

¹³⁰ Antwoord van Patrick Vinckier.

¹³¹ <https://www.meute.eu/about/>, bezocht op 21 augustus 2019.

¹³² Antwoorden van Sophie Pelsmaekers, ID38, Nick Vlaeminck, André De Lausnay, ID271 en ID288.

¹³³ Antwoord van ID29.

¹³⁴ Antwoord van ID91.

¹³⁵ Antwoord van ID41.

zijn 'van een vroeger politieke associatie'.¹³⁶ Volgens 1 persoon maken optredens steeds vaker deel uit van sociale evenementen 'waardoor meer mensen bereikt worden'.¹³⁷

3 respondenten vonden dat de context van de fanfarecultuur eerder statisch is. Ze blijven 'steken in de dorpscultuur'¹³⁸ of dat ze nog te vaak vasthouden aan 'hun "herfst/aperitief/lente-concert" in plaats van themaconcerten met betrekking van andere culturele organisaties'.¹³⁹

Uit de bovenstaande antwoorden bleek dat het begrip 'context' over het algemeen begrepen werd als 'de context waarin fanfaremuziek opgevoerd wordt of fanfares optreden'. Het begrip bleek echter niet zo eenvoudig. 1 persoon gaf aan het begrip niet te begrijpen.¹⁴⁰ Een andere persoon noemde de context statisch omdat fanfares steeds een vaste bezetting hebben.¹⁴¹ Anderen bekeken de fanfarecultuur eerder in haar bredere socio-culturele context. 1 respondent vermeldde dat 'fanfare orkesten die zich aan de veranderende context kunnen aanpassen [...] vaak een voorttrekkende rol [hebben] naar de ontwikkeling van repertoire, het aanboren van een nieuw publiek'.¹⁴² 2 deelnemers gingen dieper in op deze 'veranderende context'. Het drukke leven en de vele andere hobby's maakt het niet eenvoudig op nieuwe leden aan te trekken en te behouden.¹⁴³ Tenslotte zei 1 persoon dat de context evolueert in de zin dat 'alle lagen van de bevolking nemen deel aan de fanfarecultuur, bij gelijk welke gelegenheid'.¹⁴⁴

Over het algemeen lijkt de context van de fanfarecultuur te evolueren. Er zijn meer concerten of vernieuwende projecten en er wordt minder op straat gespeeld. Sommigen zien graag nog meer vernieuwing terwijl anderen het verminderen van deelnames aan stoeten juist jammer vinden. De vernieuwing wordt als positief beschouwd om nieuwe mensen aan te trekken.

Speelstijlen en -technieken

Net zoals bij repertoire duiden 262 deelnemers (86%) aan dat de speelstijlen- en technieken evolueren. Dit werd 49 keer verduidelijkt tijdens de open vraag. Er wordt vaak geen onderscheid gemaakt tussen repertoire en speelstijl. 8 deelnemer noemden de twee elementen in één adem en merkten op dat deze samen veranderen en diversifiëren.

*Ik kan alleen voor 'mijn' fanfare spreken: stijl en techniek hangen nauw samen met het repertoire, en daar zit heel wat variatie in.*¹⁴⁵

¹³⁶ Antwoord van Jeroen Maes.

¹³⁷ Antwoord van ID91.

¹³⁸ Antwoord van Peter Willeboordse.

¹³⁹ Antwoord van Jason Demunter.

¹⁴⁰ Antwoord van Bruno Simons.

¹⁴¹ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

¹⁴² Antwoord van Rein Meus.

¹⁴³ Antwoorden van ID106 en Gert Helsen.

¹⁴⁴ Antwoord van Joris Daems.

¹⁴⁵ Antwoord van ID101.

Het repertoire evolueert waardoor stijl en techniek mee evolueren.¹⁴⁶

Het repertoire past zich aan aan de projecten waar een fanfare mee bezig is, hierdoor verandert ook de speelstijl.¹⁴⁷

15 deelnemers beschreven de veranderende speelstijlen- en techniek eerder algemeen; ze gaven een bevestiging dat ze evolueren, moderner worden, diversifiëren, wijzigen of groeien. Enkelen gaan hier dieper op in. In het nieuwe repertoire komen heel wat uiteenlopende muziekstijlen aan bod; modern, klassiek, jazz, bigband, hedendaags, fusion, pop, funk, middeleeuwse muziek, filmmuziek en bewerkte klassieke stukken werden als voorbeelden vermeld.¹⁴⁸ Verder is de speelstijl veranderd 'met aandacht voor klankkleur en sound'¹⁴⁹, 'er worden meer verschillende klankkleuren verwacht en dat is interessant.'¹⁵⁰ Zij gingen niet dieper in op wat die nieuwe klankkleur juist is. Wel vermeldden 2 andere een verschuiving in de bezetting: 'het instrumentarium wordt uitgebreid'¹⁵¹ en 'in de huidige fanfarewerken zit veel meer percussie'.¹⁵²

Op vlak van speelstijlen- en technieken werd voornamelijk het verschil in niveau aangehaald. Het muzikale niveau van de muzikanten is gestegen waardoor de stukken ook technischer en moeilijker worden, projecten worden beter uitgewerkt en uitvoeringen worden hoogstaander. Uit enkele verwoordingen kan er afgeleid worden dat dit, impliciet, een positieve evolutie is.

Technieken verbeteren¹⁵³

Nieuwe werken zijn vaak iets technischer dan vroeger (niet negatief).¹⁵⁴

Amateurisme vermindert¹⁵⁵

Het technisch aspect van de muzikanten is geëvolueerd naar een hoger niveau, maar de betrokkenheid naar de fanfare toe is verminderd.¹⁵⁶

10 deelnemers linkten deze stijging in technisch niveau aan de opleidingsmogelijkheden in het deeltijds kunstonderwijs (DKO). Waar oudere muzikanten vaak hun instrument bij de fanfare zelf leerden, hebben nieuwe muzikanten doorgaans hun muziekschool afgewerkt.¹⁵⁷ Ook dirigenten volgen steeds vaker een dirigentenopleiding.

¹⁴⁶ Antwoord van ID184.

¹⁴⁷ Antwoord van ID188.

¹⁴⁸ Antwoorden van Jeroen Maes, ID101 en Bert Appermont.

¹⁴⁹ Antwoord van Steven Rans.

¹⁵⁰ Antwoord van Björn Vercryse.

¹⁵¹ Antwoord van ID192.

¹⁵² Antwoord van Luc Rombouts.

¹⁵³ Antwoord van ID189.

¹⁵⁴ Interview met Stijn Daenen.

¹⁵⁵ Antwoord van ID248.

¹⁵⁶ Antwoord van Luc De Keyser.

¹⁵⁷ Antwoord van ID22.

Het niveau van de muzikanten stijgt vooral doordat de nieuwe muzikanten doorgaans hun muziekschool hebben afgedekt, oudere muzikanten hebben vaak hun instrument geleerd bij de fanfare zelf (halfuur voor de repetitie).¹⁵⁸

Muzikaal heb ik op 30 jaar heel wat zien evolueren. Het algemene niveau is er dankzij het DKO op vooruit gegaan.¹⁵⁹

De meeste jonge muzikanten zijn beter opgeleid, meestal in muziekacademies, dan pakweg veertig jaar geleden. Dat geldt ook voor de nieuwe generatie dirigenten die vaak ook een dirigentenopleiding hebben gevolgd.¹⁶⁰

Naast deze stijging in algemeen technisch niveau vermeldde echter niemand op welke manier de speeltechnieken op de instrumenten evolueren. Zoals in de vorige vraag vermeld, evolueert het fanfarerepertoire deels om een breder publiek te kunnen aantrekken. Dit geldt ook voor de vernieuwing in stijl, alhoewel 2 deelnemers aangaven dat dit niet altijd werkt.

Interne werking evolueert, men wil creatiever zijn en professioneler werken / Publiek beseft dit nog niet altijd¹⁶¹

Het is zeer moeilijk om een ander publiek aan te trekken. Vooral jongere mensen. Hoewel we voldoende pogingen doen door het repertoire en de speelstijlen aan te passen.¹⁶²

Slechts 37 deelnemers (12%) ervaren de fanfarespeelstijlen en -technieken als statisch, het laagste percentage van alle onderzochte elementen. 2 personen verduidelijkten dit in hun open antwoord.

Men probeert toch nieuwe stijlen uit, maar dan stagneert men altijd¹⁶³

De stijl blijft meestal wel wat hetzelfde¹⁶⁴

Algemeen gesproken kan het volgende gezegd worden. Het fanfarerepertoire groeit waardoor er veel meer muziekstijlen aan bod komen. Sommigen vermeldden hierbij nog dat die bij de ene fanfare al wat duidelijk is dan bij de andere. Dankzij het DKO stijgt het technisch niveau van de muzikanten en dirigenten.

Publiek

Fanfares hebben een eerder statisch publiek, aldus 178 (58%) van de deelnemers. Volgens 122 deelnemers (40%) evolueert het publiek. Bij het lezen van de antwoorden op de vraag bleek al snel dat men niet steeds dezelfde criteria hanteert om 'statisch' of 'evolueert' aan te duiden. Zo duiden sommigen 'statisch' aan wanneer ze een negatieve trend (bv. er is minder publiek) ervaren, terwijl anderen dit zien als een (negatieve) verandering en daarom 'evolueert' aanduiden. Deze vraagstelling in de gesloten vraag was dus minder geschikt om iets te zeggen over de verandering in het publiek. Daarom worden hieronder de 72

¹⁵⁸ Antwoord van ID22.

¹⁵⁹ Antwoord van ID242.

¹⁶⁰ Antwoord van Joris Daems.

¹⁶¹ Antwoord van Geert Anckaert.

¹⁶² Antwoord van Inge Gressens.

¹⁶³ Antwoord van Filiep Devriese.

¹⁶⁴ Antwoord van ID303.

antwoorden op de open vraag die betrekking hebben op het publiek geanalyseerd volgens wat ze vertellen over het publiek van de fanfarecultuur.

Over het algemeen hebben de respondenten een vrij negatief beeld over het aantal mensen in het publiek. Van de 72 deelnemers die het publiek vermeldde in de open vraag, gaven er slechts 7 een expliciete vermelding van een groeiend en veranderend publiek. Daarnaast linkten 3 deelnemers die 'evolueert' aanduiden veranderingen in het publiek aan veranderingen in de aanwezige muzikanten van een fanfare; als de muzikanten verjongen, zal het publiek ook verjongen.

Meer publiek vind[t] zijn weg naar fanfare en ontdekt fanfare[m]uziek.¹⁶⁵

Het publiek evolueert in de zin dat we nieuwe mensen (vaak jongere) kunnen overtuigen om een concert bij te wonen en deze vaak blijven komen en de smaak te pakken hebben.¹⁶⁶

Zolang er nieuwe jonge muzikanten bijkomen, zal je ook nieuw publiek aantrekken.¹⁶⁷

8 deelnemers merkten op het hun publiek vooral hetzelfde blijft; ze zien vaak dezelfde gezichten op de optredens van hun fanfare. Dit is wellicht niet verwonderlijk; 8 anderen gaven aan dat hun publiek vaak bestaat uit familie of vrienden van de leden van de fanfare. Buitenstaanders aantrekken is moeilijker.

Er wordt altijd nieuw repertoire geschreven, maar de mensen die met het orkest betrokken zijn en komen luisteren blijven toch vaak hetzelfde.¹⁶⁸

Publiek: altijd familie of vrienden van muzikanten die komen luisteren, weinig buitenstaanders op een concert¹⁶⁹

Daardoor ook dat het moeilijker wordt nieuw publiek aan te trekken. Meestal is het aanwezige publiek er alleen maar door een link met een muzikant.¹⁷⁰

18 deelnemers identificeerden een vermindering en veroudering in het publiek. Hiervan zeiden er 6 expliciet dat het moeilijk is om een jong publiek aan te trekken; 'de jongere generatie vinden dit niet echt aantrekkelijk'¹⁷¹ en 'een jonger publiek is moeilijk te motiveren om te komen luisteren naar een concert.'¹⁷² Daarnaast vermeldde nog 3 personen dat 'moeilijk [blijft] om nieuw publiek aan te trekken.'¹⁷³ 2 deelnemers weten dit aan 'vooroordelen'¹⁷⁴ en een 'negatieve notitie'.¹⁷⁵ Wat aansluit bij de bevindingen op de vraag 'wat vinden mensen die niet rechtstreeks betrokken zijn van de fanfarecultuur', zie pp. 15-17.

¹⁶⁵ Antwoord van ID63.

¹⁶⁶ Antwoord van ID22.

¹⁶⁷ Antwoord van ID235.

¹⁶⁸ Antwoord van Michiel Van Mulders.

¹⁶⁹ Antwoord van Els Vyncke.

¹⁷⁰ Antwoord van ID115.

¹⁷¹ Antwoord van ID188.

¹⁷² Antwoord van Jan De Ketelaere.

¹⁷³ Antwoord van Stijn Eyckmans.

¹⁷⁴ Antwoord van Bram Dalemans.

¹⁷⁵ Antwoord van ID180.

Zoals reeds besproken in de analyse over de evolutie van het repertoire en de speelstijlen en technieken, maken fanfares geregeld bewust keuzes in hun repertoire om een breder publiek aan te trekken. 27 deelnemers vermeldden het publiek dan ook in deze context. Speciale projecten, podiumconcerten in plaats van straatoptredens en optochten, een moderner repertoire en verruiming van muziekstijlen zijn initiatieven waarmee fanfares een nieuwer en breder publiek probeert aan te trekken. De mate waarin dit lukt, is moeilijk af te leiden uit de antwoorden: het lijkt eerder af te hangen van fanfare tot fanfare. Enkel merkten op dat het publiek stagneert ondanks de pogingen om hen met nieuwe projecten of muziek aan te trekken. Interesse en appreciatie ontbreekt soms. Andere zeiden dat de nieuwe muziekstijlen er wel voor zorgt dat er een groter publiek aangesproken wordt. Anderen vermeldden enkel de noodzaak om u als fanfare te vernieuwen en aan te passen aan het brede publiek, zonder hierbij te zeggen of het bij hun het gewenste effect heeft.

Minder publiek als oude fanfaremuziek speelt en minder jongeren participeren. Muziekkeuze naar hedendaagse stijlen kan nieuwe interesse wekken.¹⁷⁶

De projecten en het publiek blijven vaak hetzelfde. Het is zeer moeilijk om een ander publiek aan te trekken. Vooral jongere mensen. Hoewel we voldoende pogingen doen door het repertoire en de speelstijlen aan te passen.¹⁷⁷

Publiek wenst meer animo.¹⁷⁸

De muziekstijl wordt moderner, spreekt een groter publiek aan. Optredens komen vaker voor op sociale evenementen als deel van het aanbod waardoor meer mensen bereikt worden.¹⁷⁹

"Een korps past zich aan, aan zijn publiek en zijn omgeving om zo bekend[heid] en betrokkenheid te vergroten.¹⁸⁰

Er worden inspanningen geleverd door componisten om specifiek muziek te schrijven voor fanfares. Het publiek daarentegen apprecieert het te weinig. Ze tonen geen interesse.¹⁸¹

Het merendeel van de respondenten lijkt een daling in publieksinteresse te ervaren. De reacties op deze vraag die het publiek bespraken, roepen echter meer vragen dan antwoorden op die best apart nog onderzocht zouden kunnen worden. Fanfares proberen nieuw publiek aan te trekken door vernieuwende projecten. De gehoopte interesse blijft soms uit. Waaraan ligt dit? Is 'het brede publiek' zich hiervan bewust? Hoe wordt er over de projecten gecommuniceerd buiten de vaste groep van betrokkenen? Ook de opmerkingen over vooroordelen roepen vragen op. In welke maten klopt deze perceptie? Wat vinden mensen die niet rechtstreeks bij de fanfarecultuur betrokken zijn van de fanfarecultuur? Om dergelijke vragen te beantwoorden, is het nodig om een bevraging te houden bij mensen die niet rechtstreeks met de fanfarecultuur verbonden zijn. Dit kan een mogelijke borgingsactie zijn die vervolgens kan inspelen op de bevindingen.

¹⁷⁶ Antwoord van Niels Smeets.

¹⁷⁷ Antwoord van Inge Gressens.

¹⁷⁸ Antwoord van ID308.

¹⁷⁹ Antwoord van ID91.

¹⁸⁰ Antwoord van Harry Cartois.

¹⁸¹ Antwoord van Eric Rogeirs.

Aantal betrokkenen

De meningen over het aantal betrokkenen waren in de gesloten vraag verdeeld; 146 deelnemers (48%) duiden 'statisch' aan en 143 deelnemers (47%) duiden 'evolueert' aan. Ook hier bleek de vraagstelling de lading niet te dekken, aangezien er geen eenduidige criteria waren voor beide keuzes. Daarom was het ook hier interessanter om de antwoorden te organiseren volgens wat 66 deelnemers te vertellen hadden over het aantal betrokkenen, in plaats van volgens 'statisch' of 'evolueert'. Onder betrokkenen worden hier vooral mensen bedoeld die rechtstreeks met de fanfarecultuur verbonden zijn; leden van fanfares als muzikant, dirigent of bestuurslid.

Uit de open vraag blijkt dat de deelnemers eerder een dalende trend zien in het aantal mensen dat bij fanfares betrokken zijn. Slechts 8 deelnemers spraken van een positieve evolutie: 'Het aantal betrokkenen groeit',¹⁸² 'meer jongeren',¹⁸³ of 'nu en dan komen er nieuwe muzikanten'.¹⁸⁴ Deze vraag werd zowel algemeen als vanuit het standpunt van de eigen fanfare beantwoord, wat mogelijk duidt op aanzienlijke verschillen tussen verschillende fanfares.

Daar wij veel projecten doen voor de lagere school, krijgen we meer leden bij en zijn er onrechtstreeks veel meer mensen (ouders, grootouders, familie) betrokken¹⁸⁵

Door de goede reputatie v[an] onze fanfare is ledenwerking en blijven groeien voorlopig geen probleem¹⁸⁶

28 deelnemers gaven echter een daling van het aantal betrokkenen aan; het is moeilijk om nieuwe leden (muzikanten) aan te werven. Bestaande fanfares worden steeds kleiner, aldus 1 respondent,¹⁸⁷ en 2 mensen gaven aan dat ook het aantal fanfares slinkt.¹⁸⁸

het publiek en het aantal betrokkenen evolueert, maar niet noodzakelijk in positieve zin: engagement opnemen binnen een (tijdelijk?) kleinere kern blijkt niet evident en stappen naar innoverende initiatieven is vaak een moeilijke horde voor een vaak traditioneel denkend bestuur¹⁸⁹

De evolutie in het aantal betrokkenen varieert sterk en hangt vooral af van factoren zoals kwaliteit van de gespeelde muziek, niveau, sociale cultuur, enz. Sommige korpsen verliezen daardoor leden, andere[n] groeien net en nog andere[n] blijven ter plaatse trappelen. Over het algemeen neemt de nieuwe instroom wel af, maar dat is zo voor alle HaFaBra-korpsen. Redenen hiervoor zijn ongetwijfeld de ontoereikende ondersteuning en aansluiting vanuit het DKO, de complete veronachtzaming door de openbare omroepen

¹⁸² Antwoord van Lander Kersemans.

¹⁸³ Antwoord van ID73.

¹⁸⁴ Antwoord van ID241.

¹⁸⁵ Antwoord van ID242.

¹⁸⁶ Antwoord van Els Aerbeydt.

¹⁸⁷ Antwoord van ID110.

¹⁸⁸ Antwoorden van ID175 en Bart Orbie.

¹⁸⁹ Antwoord van Jeroen Maes.

en cultuurmakers, de afnemende ondersteuning vanuit lokale en overkoepelde besturen, enz.¹⁹⁰

Veel minder mensen willen zich engageren¹⁹¹

Het aantal fanfares slinkt zienderogen en van de bestaande fanfares slinkt het aantal leden.¹⁹²

Enkele deelnemers gaven vervolgens aan dat het engagement van betrokkenen verandert. Bij een fanfare spelen vraagt veel tijd van muzikanten, en soms hun familie, en 1 deelnemer zei dat ze ziet dat 'men minder aanwezig [is] op repetities'.¹⁹³ Naast muzikanten heeft een fanfare ook een bestuur nodig. Ook hier vermeldden 2 deelnemers een dalende trend.

Vroeger bestond een fanfare uit meer steunende leden (= niet-muzikanten). Dit is afgenomen.¹⁹⁴

Maar de betrokkenheid naar de fanfare toe is verminderd. De jongeren willen wel musiceren maar willen geen bestuur functie of andere taken in de fanfare uitoefenen. Meestal tijdens hun muzikale opleiding (jeugdijaren) en tot de leeftijd van 20 jaar engageren zij zich voor het muzikale verenigingsleven.¹⁹⁵

18 deelnemers wezen in hun observatie over een dalend aantal betrokkenen naar de jeugd. Het is vooral moeilijk om hun interesse te wekken, hen als nieuwe leden te aan te trekken en te motiveren.

Te weinig jongeren zijn op de hoogte van de waarde en de diepte van de f[anfare]cultuur. We overleven dankzij enkele trouwe families.¹⁹⁶

Er is te weinig opvolging door de jeugd.¹⁹⁷

De interesse van de jeugd is er te weinig.¹⁹⁸

Vele jongeren beginnen aan muziekopleiding maar blijven niet altijd in de muziekvereniging niettegenstaande de jeugdwerking mooie initiatieven neemt en organiseert. (Musicals met zangers) Concurrentie voor de jongens is voetbal. Ik vrees dat we mogen tevreden zijn indien 10 % van de jongeren in de vereniging blijven spelen.¹⁹⁹

Tenslotte werden nog drie zaken aangehaald die invloed hebben over het aantal betrokkenen en het aantrekken van nieuwe leden voor de fanfares; de waaier aan alternatieve activiteiten en hobby's voor jongeren van vandaag, het tekort aan doorstroming uit het DKO en de fanfarecultuur als familiegebeuren. Zoals ook bij 'context' werd besproken, maakt de socio-culturele context anno 2019 het niet altijd makkelijk om u te engageren bij een vereniging zoals een fanfare. Het drukke leven waar iedereen in

¹⁹⁰ Antwoord van Thomas Schampaert.

¹⁹¹ Antwoord van Gregory Naessens.

¹⁹² Antwoord van Bart Orbie.

¹⁹³ Antwoord van Els Vyncke.

¹⁹⁴ Antwoord van Piet Van Deun.

¹⁹⁵ Antwoord van Luc De Keyser.

¹⁹⁶ Antwoord van Eric Verreet.

¹⁹⁷ Antwoord van Jan Serrant.

¹⁹⁸ Antwoord van ID48.

¹⁹⁹ Antwoord van ID32.

verschillende activiteiten betrokken is, de digitalisering van de vrije tijd en de grote keuze aan andere hobby's (die minder engagement vragen) hebben volgens 5 deelnemers een negatieve invloed op het aantal betrokkenen bij de fanfarecultuur.

De instroom van de jonge generatie stagneert spijtig genoeg, de jongeren hebben een veel de grote [keuze qua hobby's]. Velen willen zich ook niet meer binden aan een muziek vanwege repetities en uitstappen, het is te lastig geworden. Als we de fanfares levend willen houden, dan is er dringend een mentaliteitsverandering nodig zowel bij de muzikanten, als in de politiek die ons stiefmoederlijk behandelt financieel tekort komt !!!²⁰⁰

De moderne digitalisering brengt de jeugd minder tot de muziekcultuur²⁰¹

10 deelnemers bespraken de positieve invloed van het DKO op de fanfarecultuur; door de opleidingsmogelijkheden aan de muziekscholen gaat het muzikale en technische niveau van de muzikanten erop vooruit (zie: "speelstijlen en -technieken"). De opkomst van het DKO heeft echter ook een keerzijde voor het aantal betrokkenen, aldus 7 deelnemers. 'Zonder eigen opleiding [is het] moeilijk om muzikanten aan te werven',²⁰² gaf 1 respondent aan. Vanuit de muziekscholen blijkt er dan weer te weinig doorstroming te zijn naar het DKO. Niet genoeg leerlingen aan de muziekschool kiezen voor een fanfare-instrument en enkelen merkten op dat muziekscholen samenwerkingen met fanfares weigeren of zelfs leerlingen afraden om bij een fanfare te gaan spelen.

Er is geen doorstroming koperblazers vanuit het muziekonderwijs.²⁰³

De muziekscholen zijn nefast voor de fanfares. De leerlingen worden in andere richtingen gestuurd door de leraars. Fanfares worden als minderwaardige muziek aanzien.²⁰⁴

Muziekscholen weigeren samenwerking raden jeugd af om te komen uit schrik leerlingen te verliezen.²⁰⁵

De opleidingen in de academies volstaan om muzikanten degelijk op te leiden, maar doordat de fanfare niet gekend is of een negatief imago heeft in sommige streken, wordt er weinig voor koperblaasinstrumenten gekozen.²⁰⁶

Wanneer er samenwerkingen zijn tussen muziekscholen en fanfares, komt dit de cultuur wel ten goede.

Jongeren kunnen via de muziekschool een fanfare beter leren kennen door het opgelegde circuit van samenspel.²⁰⁷

Op vlak van betrokkenen haalden 7 deelnemers de band tussen fanfares en families aan. Fanfares blijken een familiegegeven; leden van dezelfde familie zijn vaak bij dezelfde fanfare betrokken.

²⁰⁰ Antwoord van Jan De Ketelaere.

²⁰¹ Antwoord van Jozef Mertens.

²⁰² Antwoord van ID59.

²⁰³ Antwoord van Jan De Wit.

²⁰⁴ Antwoord van ID175.

²⁰⁵ Antwoord van Ronny Wouters.

²⁰⁶ Antwoord van ID270.

²⁰⁷ Antwoord van ID215.

Een fanfare is ook een familiaal gegeven. Indien er een muzikant bij komt, kan het zijn dat de muzikale leden van die familie ook plots toetreden. Bij vertrek van een muzikant heeft dit soms negatieve gevolgen voor het leden aantal.²⁰⁸

Er zijn heel wat mensen binnen de fanfarecultuur die eigen familie of vrienden aantrekken om in een fanfare te komen spelen, waardoor de mensen die naar de concerten komen kijken steeds wat gelijk blijven.²⁰⁹

We overleven dankzij enkele trouwe families.²¹⁰

De meeste deelnemers (en bijgevolg fanfares?) zien het aantal mensen die betrokken zijn bij de fanfarecultuur dalen. Mogelijke oorzaken zijn de moeilijke doorstroom vanuit het DKO en het vereiste engagement dat de dag van vandaag niet meer evident is door een drukke levensstijl.

Projecten

Uit de gesloten vraag blijkt dat projecten van de fanfarecultuur grotendeels evolueren; 216 deelnemers (71%) duiden 'evolueert' aan en 63 deelnemers (21%) duiden 'statisch' aan. 44 deelnemers vermeldden projecten in de open vraag. Van hen beschreven er slechts 3 de projecten als statisch:

Projecten: weinig vernieuwende initiatieven. Vlamo ondersteunt wel zaken (Vlamo Award – samenwerking tussen fanfares om componisten te vragen meer typische fanfaremuziek te schrijven), maar dit is te vaak voor de topkorpsen, niet voor de kleintjes die moeilijk kunnen overle[v]en.²¹¹

De projecten en het publiek blijven vaak hetzelfde.²¹²

Fanfares proberen met nieuwe projecten te moderniseren. Lukt in mijn ogen niet echt.²¹³

9 deelnemers vermeldden, redelijk algemeen, dat er projecten zijn en dat deze veranderen. Er is 'tussendoor toch altijd weer iets nieuws'²¹⁴ 1 deelnemer vermeldde dat 'concerten [nu worden] vervangen door projecten'.²¹⁵ Wat deze projecten zijn, vertelden zij niet.

Er bieden zich projecten aan, niet heel veel, maar daar steek je dan ook als fanfare heel wat tijd in, is tenslotte een vrijetijdsbesteding²¹⁶

Het aantal projecten verandert niet echt, de invulling ervan wel.²¹⁷

²⁰⁸ Antwoord van ID188.

²⁰⁹ Antwoord van ID246.

²¹⁰ Antwoord van Erik Verreet.

²¹¹ Antwoord van Patrick Vinckier.

²¹² Antwoord van Inge Gressens.

²¹³ Antwoord van ID81.

²¹⁴ Antwoord van ID101.

²¹⁵ Antwoord van André Dewaele.

²¹⁶ Antwoord van Els Vyncke.

²¹⁷ Antwoord van Stijn Daenen.

Anderen gingen hier wel dieper op in. 3 respondenten vermeldden nieuwe fanfare-vormen zoals MEUTE (Duitsland) of Lucky Chops²¹⁸ (Amerika).²¹⁹ Vervolgens gaven 11 deelnemers aan was onder projecten verstaan wordt; thematische concerten, concerten met een nieuw repertoire, samenwerkingen met andere verenigingen en disciplines zoals toneelgroepen of koren, totaalspektakels, concerten met projecties van bv. videobeelden, privéinitiatieven zoals jubilees, en vaste projecten zoals deelnames aan stoeten of kermissen.

*Het jaarlijkse concert met stukken die aangekondigd worden is meer project/thema gericht dan vroeger, mooier ingekleed*²²⁰

*Projecten evolueren, veel fanfare[s] slaan de handen in elkaar voor gezame[n]lijke projecten.*²²¹

*Specifiek in onze vereniging evolueren projecten (andere formats qua concerten dan 15 jaar geleden).*²²²

Naast deze projecten – die voornamelijk op een specifiek soort concert lijken te slaan – werden nog enkele grotere projecten vermeld. 3 deelnemers vermeldden de VLAMO Award; de ene zag dit als te beperkt is tot topfanfares, twee anderen vermeldden de ondersteuning van Vlamo bij nieuwe projecten. Ook hier werd het Fanfarissimo project vermeld; een meerjarig traject van enkele fanfares om het componeren van nieuwe fanfaremuziek te stimuleren.

*De VLAMO Award nodigt orkesten uit om out of the box te denken.*²²³

*Componeren slabakt daarom hebben we met 9 orkesten Fanfareissimo opgericht en geven we jaarlijks zelf opdrachten om werken te componeren.*²²⁴

Tenslotte werden, zoals bij de vorige elementen, projecten vermeld in relatie tot het publiek. Vernieuwende projecten zijn er – net zoals evoluties in het repertoire of speelstijlen – om een breder publiek aan te trekken.

*Projecten [e.d.] moeten populairder om een breder publiek te kunnen aantrekken (filmmuziek, video en beeld tijdens concert,...)*²²⁵

*Van traditionele muziekfeesten naar projectwerk (het moet 'indrukwekkend' qua opzet zijn, want anders komt geen mens meer kijken)*²²⁶

*Voor het publiek moet het allemaal makkelijker te slikken zijn, dus wordt er eens een filmpje geprojecteerd en wordt meer herkenbare muziek gebracht.*²²⁷

²¹⁸ <https://www.luckychops.com/>, bezocht op 26 augustus 2019.

²¹⁹ Antwoorden van Sophie Pelsmaekers, Dries Ceuleers en Bert Mignolet.

²²⁰ Antwoord van ID235.

²²¹ Antwoord van ID300.

²²² Antwoord van Bart Magnus.

²²³ Antwoord van Nick Van Elsen.

²²⁴ Antwoord van ID208.

²²⁵ Antwoord van ID17.

²²⁶ Antwoord van ID113.

²²⁷ Antwoord van Jannes Jacobs.

Op vlak van projecten lijkt de fanfarecultuur te evolueren. Iets wat deze vraag, en de enquête in het algemeen, minder in kaart bracht is wat deze projecten precies zijn. Onder de noemer 'projecten' lijken gewone concerten, alternatieve concertformats, samenwerkingen tussen verschillende fanfares of met andere verenigingen, overkoepelende initiatieven zoals Vlamo of Fanfarissimo, en alternatieve fanfares aangehaald. Hoewel bij deze laatste geen binnenlandse voorbeelden aangereikt werden. De impact – of gebrek aan impact – van vernieuwende projecten op het publiek werd geregeld aangehaald. Sommigen beschreven dit als een noodzaak om een nieuw publiek aan te trekken. Volgens anderen bleven de gehoopte resultaten uit. Het is wellicht een goed idee om een breder beeld te krijgen van 'projecten' (t.o.v. 'gewone' concerten) en hun impact. Wat voor projecten doen fanfares? Op welke manier werken ze samen? Welke overkoepelende projecten zijn er? Wat is hun impact op het aanwezige publiek voor dat project en op het aantal betrokkenen bij de fanfarecultuur in het algemeen?

Andere zaken die aan bod kwamen

Naast de zes voorgestelde zaken—repertoire, context, speelstijlen en –technieken, publiek, aantal betrokkenen en projecten—haalden 15 deelnemers nog enkele andere zaken aan waarvan zij een verandering in de huidige fanfarecultuur ten opzichte van vroeger waarnemen. Zo merkten 6 deelnemers op dat er elementen van de 'traditionele' fanfarecultuur verloren gaan. Hiervan hadden 5 deelnemers het over de bezetting; er worden steeds vaker andere instrumenten toegelaten om toch aan een voldoende aantal muzikanten te komen, sommige fanfares worden omgevormd tot harmonie, concertband of muziekvereniging. Een andere vermeldde dat er geen majorettes meer zijn.

We proberen zelf het niveau op te krikken in onze eigen fanfare maar daardoor verliest het wel wat van de fanfare tradities (dirigent gaat niet meer mee op uitstappen, ook andere instrumenten worden toegelaten om zoveel mogelijk muzikanten te kunnen hebben, harmonie arrangementen worden gebruikt, enz)²²⁸

Zowat alles aan de fanfare-cultuur evolueert over tijd, maar daarom niet in stijgende lijn of in positieve zin. Het aantal fanfares slinkt zienderogen en van de bestaande fanfares slinkt het aantal leden. Bovendien kiezen een stijgend aantal fanfares om zich om te vormen tot harmonie of tot concertband.²²⁹

De manier waarom muzikanten opgeleid worden veranderde door de jaren heen, zoals hierboven ook vermeld werd. In plaats van bij de fanfare, leren ze nu hun instrument op de muziekschool. Dit is goed langs de ene kant omdat hierdoor het niveau stijgt. Langs de andere kant is de afstemming met en daardoor de doorstroming vanuit muziekscholen moeilijker.

Vroeger werden mensen binnen de fanfare opgeleid, nu is dat bijna niet meer het geval.²³⁰

²²⁸ Antwoord van Elke Beauprez.

²²⁹ Antwoord van Bart Orbie.

²³⁰ Antwoord van ID20.

*Afstemming met muziekkacademies gaat er zo mogelijk nog op achteruit.*²³¹

*Door scholing is het niveau van cafécultuur uitgegroeid tot degelijke amateurcultuur*²³²

Daarnaast vermeldde 1 iemand dat 'de kwaliteit van de instrumenten [gevoelig verbeterd is]'.²³³ Een andere deelnemer beklagde zich het gebrek aan kwaliteit op sommige vlakken van de fanfarecultuur.

*Meestal ouder publiek die komt luisteren en te veel oudbelligheid bij organisatie van concerten. Altijd hetzelfde stramien waar men op teert. Belichting is ondermaats en basic en goedkoop en idem voor de belichting. Sommige gezelschappen trachten al eens wat beter uit de hoek te komen, maar er is daar dan zoveel werk aan dat dit te weinig beloond wordt. Er zou moeten hulp komen uit bvb de hoek van grote concertzalen en podia omdat men daar ervaring heeft. Pak eens uit met grote concerten met verschillende korpsen samen. Dan zal je ook allemaal de nodige instrumenten hebben, terwijl de meesten van allerlei secties teveel te kort hebben om een mooi concert te geven. Laat mensen eens naar een groot podium trachten en niet altijd naar die cultuurcentra waar geen kat naar toe komt. Waar zit onze fierheid om muzikanten goesting te doen krijgen?*²³⁴

1 respondent zei 'de bestuursvormen zijn sterk geëvolueerd',²³⁵ zonder hier verdere uitleg bij te geven. 1 vermeldde iemand dat de jeugdfanfare van zijn fanfare ervoor zorgt voor 'zowel nieuwe muzikanten als nieuwe mensen die de fanfare wereld leren kennen'.²³⁶

Tenslotte gaven zo'n 57 deelnemers een eerder algemeen antwoord op de open vraag, zonder één of meerdere van de aspecten specifiek toe te lichten. Hiervan beschreven er 6 de fanfarecultuur, over het algemeen, als iets statisch. Een selectie uit de antwoorden:

*Meestal komen de leden uit 1 dorp en hebben ze geen interesses in [ver]nieuwing, als alles bij het oude blijft is men content, nochtans ik kom uit een heel andere streek, ben 56 jaar, maar sta toch open voor meer vernieuwing, ik bots daarbij op muren van de leden die jarenlang in dezelfde fanfare spelen, een beetje spijtig, maar suggesties doe ik niet meer.*²³⁷

*Geen evolutie waar te nemen. Integendeel, achteruitgang.*²³⁸

*De opvatting over hoe een fanfare dient te zijn, evolueert te traag.*²³⁹

*Er zijn niet meer zo veel fanfares in Vlaanderen*²⁴⁰

51 deelnemers daarentegen spraken van een algemene evolutie. Een selectie uit de antwoorden:

²³¹ Antwoord van Janick Appelmans.

²³² Antwoord van ID282.

²³³ Antwoord van Luc Haeghebaert.

²³⁴ Antwoord van Stefaan Wytynck.

²³⁵ Antwoord van Koen Molenaar.

²³⁶ Antwoord van ID22.

²³⁷ Antwoord van Geertrui Verschueren.

²³⁸ Antwoord van Modest Van Achte.

²³⁹ Antwoord van Theo Roels.

²⁴⁰ Antwoord van Simon Vinck.

Naar mijn gevoel evolueert de cultuur van binnenuit maar niet van buitenaf.²⁴¹

In een snel wijzigende samenleving overleven statische culturen niet, evolutie is noodzakelijk in functie van overleven²⁴²

Over het algemeen hebben fanfares een oubollige connotatie. Ik denk wel dat er veel verenigingen moeite doen om daar vanaf te raken.²⁴³

Respect voor vaste waarden maar enorme groei in repertoire, technieken, ...²⁴⁴

Naast vele 'gewone' zijn er ook een aantal topfanfares en die zetten heel wat in beweging²⁴⁵

Oubollig karakter is totaal verdwenen²⁴⁶

Dankzij VLAMO word(t) er meer naar de mensen zelf gericht²⁴⁷

Ik denk dat mensen nog een fout beeld hebben van deze stijl, terwijl het eigenlijk zeer hip en vintage is²⁴⁸

5. Wat heeft u nodig om deel te nemen aan de fanfarecultuur?

Deze vraag had twee deelvragen; enerzijds werden deelnemers gevraagd om tot vijf factoren te noemen die zij nodig hebben om deel te nemen aan de fanfarecultuur. Anderzijds werd er gevraagd om te vermelden of deze zaken voorhanden zijn. De respons op het eerste deel van de vraag was zeer hoog; 287 van de 306 noemden 1 tot 5 factoren. Slechts een minderheid vervulde hun antwoord met een uitleg of de genoemde zaken voorhanden zijn. 5 van de 19 deelnemers die de vraag helemaal niet beantwoordden gaven aan dat ze dit deden omdat ze de vraag niet begrepen. Daarnaast gaven nog 3 deelnemers aan dat ze dit een moeilijke vraag vonden; zij gaven echter wel een (gedetailleerd) antwoord. 7 deelnemers een eerder vaag antwoord waar geen noden uit afgeleid konden worden.

Ik heb de fanfarecultuur persoonlijk niet nodig.²⁴⁹

Ik weet niet wat ik nodig heb, voor mij is het een evidentie. Het is gewoon een orkestvorm waar ik me goed in voel.²⁵⁰

Ik speel dwarsfluit, dus blijft het harmonie²⁵¹

²⁴¹ Antwoord van ID4.

²⁴² Antwoord van Vera Ameels.

²⁴³ Antwoord van Ruben Van der Borgh.

²⁴⁴ Antwoord van Nina Boonen.

²⁴⁵ Antwoord van ID128.

²⁴⁶ Antwoord van ID160.

²⁴⁷ Antwoord van ID178.

²⁴⁸ Antwoord van Barbara Beyers.

²⁴⁹ Antwoord van ID82.

²⁵⁰ Antwoord van Bruno Simons.

²⁵¹ Antwoord van ID144.

*Ik neem maximaal deel.*²⁵²

De overige antwoorden waren zeer divers. Omdat er gevraagd werd naar een maximum van vijf zaken te noteren – en de meesten deden dit ook – kan er toch een duidelijke lijn in de antwoorden gezien worden. Het volgend overzicht bespreekt eerst o.a. de zaken die nodig zijn voor individuele betrokkenen bij de fanfarecultuur (voornamelijk muzikanten, maar ook andere betrokkenen), voor fanfares en de fanfarecultuur in het algemeen, de verwachte houdingen en persoonlijke karakteristieken die nodig blijken om deel te nemen aan de fanfarecultuur, en een aantal losse zaken die ook vermeld werden.

104 deelnemers vermeldden het belang van een **muzikale opleiding**, muzikale voorkennis en/or een kennis van notenleer en een fanfare-instrument, waarbij enkelen ook het DKO of de muziekscholen vermeldden. De vraag werd vooral in puntjes, minder in volzinnen, beantwoord waardoor het moeilijk af te leiden is wat ze hier precies mee bedoelden. Mogelijk verwijzen ze hiermee naar het feit dat de opleiding van muzikanten verplaatst is van binnen de fanfare zelf naar de muziekschool. Dit werd reeds vermeld in de vorige vraag waaruit bleek dat dit enerzijds een goede zaak is omdat het niveau van muzikanten stijgt, maar anderzijds ook de doorstroming van opleiding naar fanfare bemoeilijkt. 1 respondent gaf aan dat haar vereniging zelf lessen organiseert.²⁵³ 4 respondenten gaven aan dat een opleiding 'voorhanden' is.²⁵⁴ 1 persoon vraagt naar 'voldoende opleiding saxhoorns in de academie',²⁵⁵ 4 deelnemers waren minder positief: 'lessen (daar is soms te weinig mogelijk)',²⁵⁶ 'degelijke opleiding (muziekschool): niet altijd voorhanden',²⁵⁷ 'opleiding (was voor mij OK, maar nu veel minder',²⁵⁸ en 'muziekscholen spelen hier niet genoeg op in'.²⁵⁹

Daarbij aansluitend gaven 24 deelnemers aan dat een basis aan **muzikaliteit**, muzikaal gevoel, aanleg, talent en/or een gevoel voor ritme ook nodig is. 2 deelnemers vinden het belangrijk dat je in groep kunt samenspelen. 1 deelnemer zei dan weer 'talent is niet nodig gelukkig'.²⁶⁰

21 deelnemers beschreven het belang van **samenwerking en afstemming met de muziekscholen en/of steun vanuit het DKO**. Over dit aspect breidden de deelnemers wel verder uit. De citaten spreken best voor zich:

*DKO zou koperinstrumenten meer moeten promoten.*²⁶¹

*Muziekscholen moeten meer reclame maken voor fanfares*²⁶²

²⁵² Antwoord van Roger Dierickx.

²⁵³ Antwoord van Emily VC.

²⁵⁴ Antwoorden van Bram Dalemans, Marc Leroy, Isabelle Vermeersch en ID276.

²⁵⁵ Antwoord van Kristof Degryse.

²⁵⁶ Antwoord van Filiep Devriese.

²⁵⁷ Antwoord van Bart Appermont.

²⁵⁸ Antwoord van ID190.

²⁵⁹ Antwoord van Benoit Pauwels.

²⁶⁰ Antwoord van ID17.

²⁶¹ Antwoord van Emile Philippeth.

²⁶² Antwoord van ID24.

Deze opleiding is an sich zeer goed maar niet op de amateurmuziek gericht. Een tweerichtingscircuit (technisch/beroeps) kan hier een oplossing bieden.²⁶³

Een samenwerking met een DKO-academie (hebben we sinds heel kort)²⁶⁴

Muziekscholen spelen hier niet genoeg op in.²⁶⁵

Geschoolde muzikanten met de muziekschool moet dit kunnen, maar zij geven weinig aandacht aan koperblazers.²⁶⁶

Naast een opleiding en muzikaliteit heeft een muzikant ook een **instrument** dat in de fanfarebezetting past nodig. Dit werd door 68 deelnemers aangehaald. 39 vermeldden 'instrument' in hun lijstje van zaken die ze nodig hadden zonder hier verdere uitleg aan te geven. 1 persoon zei dat dit het hoofdzakelijkste is wat iemand nodig heeft:

Buiten een instrument? Niets²⁶⁷

10 deelnemers vermeldden specifiek de nood aan 'goede', 'degelijke' of 'kwalitatieve' instrumenten. Zij gingen hier niet verder op in maar het feit dat dit 10 keer expliciet vermeld werd roept de volgende vraag op. **Zijn er in principe wel voldoende instrumenten beschikbaar, maar is het probleem eerder dat deze niet altijd de gewenste kwaliteit hebben of verouderd zijn?** De enquête biedt hier geen sluitend antwoord voor. Wanneer we kijken naar wat enkele deelnemers te zeggen hadden over de beschikbaarheid van instrumenten leren we het volgende.

6 deelnemers gaven aan dat instrumenten voorhanden zijn. Hoe deze beschikbaar zijn hangt ervan af, zo blijkt uit de antwoorden. Twee personen verwachten dat een muzikant een instrument van de fanfare kan gebruiken: 'instrumenten te leen'²⁶⁸ of 'een instrumenten waar men op [mag] spelen'.²⁶⁹ Ook fanfares zien de nood om instrumenten ter beschikking te hebben, al is dit niet altijd eenvoudig.

Een instrument, meeste fanfares hebben er liggen.²⁷⁰

Subsidiëring van de aankoop van dure instrumenten.²⁷¹

In onze vereniging voorzien wij zelf lessen en instrumenten in bruikleen.²⁷²

Daar waar vroeger de fanfares een heel instrumentarium hadden, is dat nu vaak financieel niet meer haalbaar. Een instrument huren kan vaak wel via het DKO, maar natuurlijk niet voor mensen die er geen les volgen. Dat is al vaak een struikelblok gebleken.²⁷³

²⁶³ Antwoord van ID38.

²⁶⁴ Antwoord van ID106.

²⁶⁵ Antwoord van Benoit Pauwels.

²⁶⁶ Antwoord van Kris Kimps.

²⁶⁷ Antwoord van Thomas Schampaert.

²⁶⁸ Antwoord van Elke Schelfhout.

²⁶⁹ Antwoord van Domin De Ryck.

²⁷⁰ Antwoord van Dries Ceuleers.

²⁷¹ Antwoord van Kristof Degryse.

²⁷² Antwoord van Emily VC.

²⁷³ Antwoord van Inge Gressens.

Instrumenten onderhoud en aankopen zijn te duur voor een fanfare.²⁷⁴

Als we de [financiële] drempel willen vermijden moet de fanfare instrumenten kunnen voorzien. Dit vraagt en financiën, en plaats die niet steeds voorhanden is.²⁷⁵

In sommige gevallen zijn instrumenten 'eigendom van [de] muzikant'.²⁷⁶ Dit neemt niet weg dat instrumenten duur zijn en de financiële last (en drempel?) nu bij de spelers komt te liggen.

Goeie instrumenten (dus centen) – heel wat muzikanten hebben de voorbije jaren hun eigen instrument aangekocht met een financiële tegemoetkoming [van de] fanfare zelf. Dit is bij ons dus goed.²⁷⁷

Voor actieve leden: een instrument, is meestal voorhanden (sommige instrumenten zijn heel duur, niet iedereen is in staat om zich dat aan te schaffen, hoe gaan fanfares daarmee om?)²⁷⁸

Een fanfare is een muziekvereniging. Als muzikant kan je dus niet alleen deelnemen aan de fanfarecultuur; je hebt andere **muzikanten** nodig die samen de **fanfare** vormen. 56 deelnemers bespraken dit in hun antwoord. We zagen in de tweede vraag dat een groot aantal deelnemers de fanfarecultuur beschreef aan de hand van de typische bezetting van een fanfare; koperblazers waaronder veel bugels en slagwerk. 8 deelnemers gingen bij het vermelden van 'een fanfare' of 'muzikanten' dieper in op de bezetting. Een goede verdeling van de verschillende instrumenten is belangrijk; hierbij gaven er enkelen aan dat het niet eenvoudig is om een goede verdeling van fanfare-instrumenten te hebben. 1 persoon gaf aan dat het instrumentarium uitgebreid mag worden om aan een voldoende grote bezetting te geraken.

Een welkom gevoel bij een fanfare + plaats in de bezetting²⁷⁹

Een bezetting zoals een fanfare die moet hebben ongeacht het aantal spelende leden, goede verdeling van de soorten instrumenten – niet eenvoudig, leden komen en gaan, bepaalde leeftijdsgroepen haken af (bv. hogeschoolstudenten of jonggehuwden)²⁸⁰

Een voldoende grote kern binnen de vereniging en dito bezetting op elke pupiter. De laatste twee zijn tegenwoordig iets minder voorhanden.²⁸¹

Bezetting die voldoende groot is (fanfare vreemde instrumenten zijn toegelaten voor mij)²⁸²

Een voldoende instroom aan nieuwe (vooral jonge) muzikanten is hierbij belangrijk, aldus 7 deelnemers, al is het tegenwoordig niet gemakkelijk om de jeugd aan de trekken.

²⁷⁴ Antwoord van Kris Kimps.

²⁷⁵ Antwoord van Theresia Simkens.

²⁷⁶ Antwoord van Bjorn Swijsen.

²⁷⁷ Antwoord van Roald Bekaert.

²⁷⁸ Antwoord van ID276.

²⁷⁹ Antwoord van Sophie Pelsmaekers.

²⁸⁰ Antwoord van Els Vyncke.

²⁸¹ Antwoord van Jeroen Maes.

²⁸² Antwoord van ID235.

*Jeugd met de vele hobby's is fanfare niet cool.*²⁸³

*Jonge muzikanten (doorstroom via muziekscholen e.d.) Steeds minder voorhanden.*²⁸⁴

*Jongeren (is moeilijk om deze aan te trekken, daar er een brede waaier is aan ontspanningsmogelijkheden)*²⁸⁵

Niet enkel de fanfare zelf, maar ook de **nabijheid** ervan is belangrijk om deel te nemen aan de fanfarecultuur. Dit gaven 8 deelnemers aan. Waarvan 1 zei dat hij/zij dit niet voorhanden heeft. Iemand anders zei dan weer enkel 'mengvormen',²⁸⁶ maar dus geen fanfare, in de buurt te hebben. Ook zijn regelmatige **repetities** belangrijk, aldus 6 respondenten. 3 deelnemers vermeldden dat ze een kostuum of uniform nodig hebben.

Een fanfare is een orkestvorm, maar voor de betrokkenen is er meer aan dan enkel muziek maken. Het is een vorm van ontspanning en de **sociale banden** die erdoor gecreëerd maken een noodzakelijk deel van de beleving uit. 54 deelnemers beaamden dit op verschillende manieren. In opsommingen kwamen termen als 'toffe mensen', 'plezier', 'samenhorigheid', 'verenigingsleven', 'vriendschap', 'aangenaam gezelschap', 'groeps sfeer', 'sociaal', 'kameraadschap' en 'gelijkgezindheid' aan bod. De 4 deelnemers die hier dieper op ingingen bevestigden dat dit voor hen aanwezig was.

*Contacten (deze kunnen in een fanfarecultuur enorm snel gelegd worden)*²⁸⁷

*Een zin voor samenwerking, een goed groepsgevoel, mogelijkheid tot wat lossere omgang wanneer het kan (vb een grap op de repetitie)*²⁸⁸

*Nadruk op het verenigingsleven (een fanfare is ook een ontspannende en sociale bezigheid)*²⁸⁹

*Een goede groeps sfeer (plezier moet er ook zijn, naast het muzikale)*²⁹⁰

*Een toffe groep muzikanten. De samenhang binnen een groep. Plezier bij het musiceren zonder concurrentie ...*²⁹¹

*Genieten kameraadschap*²⁹²

*Vrienden, bij mij allen voor handen in de fanfare*²⁹³

Zo'n sfeer vereist ook een bepaalde instelling van de mensen die eraan deelnemen. 33 deelnemers vermeldden het belang van **sociale vaardigheden** (8 keer vermeld), sociaal zijn (5 keer), 'sociaal' (6), sociaal aangelegd zijn (2), sociaal ingesteld zijn (3) en sociaal engagement (2). Telkens 1 persoon vermeldde sociaal actief zijn, sociaal karakter, kunnen functioneren in een groep, sociaal gevoel, sociale en sociale betrokkenheid.

²⁸³ Antwoord van Kris Kimps.

²⁸⁴ Antwoord van Erick Carels.

²⁸⁵ Antwoord van Luc Rombouts.

²⁸⁶ Antwoord van ID230.

²⁸⁷ Antwoord van ID17.

²⁸⁸ Antwoord van ID76.

²⁸⁹ Antwoord van Luc De Keyser.

²⁹⁰ Antwoord van ID143.

²⁹¹ Antwoord van ID215.

²⁹² Antwoord van Ronny Wouters.

²⁹³ Antwoord van Cedric Van Vlerken.

Als muzikant: opleiding, instrument en vooral veel karakter en doorzettingsvermogen en bovenal sociale vaardigheden.²⁹⁴

U (sociaal en/of muzikaal) conformeren naar de groep.²⁹⁵

De bovenstaande 'noden' hadden eerder betrekking op de individuele leden, voornamelijk muzikanten, van een fanfare. Daarnaast werden ook enkele zaken vermeld die noodzakelijk zijn voor fanfares om goed te kunnen functioneren. Een fanfare heeft een **dirigent** nodig, zo benadrukten 49 deelnemers. 21 specificeerden de nood aan een 'goede' dirigent, terwijl 11 respondenten gewoon 'dirigent' vermeldden, en 5 'opgeleide dirigenten'. 12 deelnemers lieten weten dat dit geen probleem is. Vervolgens gingen 11 deelnemers hier dieper op in; zij vermeldden wat zij verstaan onder een 'goede dirigent' of welke kwaliteiten hij of zij moet hebben.

Goede dirigent. Werken op niveau van de groep.²⁹⁶

Dirigent met leiderschap.²⁹⁷

Goede dirigent die aanvoelt wat je als fanfare aankan en hoe je kan groeien – deze hebben we – je moet ook durven vernieuwen van dirigent als de samenwerking niet meer loopt²⁹⁸

Dirigenten die in hun opleiding een breder muzikaal spectrum gezien hebben dan de laatste catalogus van De Haske.²⁹⁹

Dirigent die in de fanfare(cultuur) gelooft, bij ons heel zeker het geval³⁰⁰

Goede dirigent die iedereen kan motiveren.³⁰¹

Een begripvolle dirigent die elke muzikant waardeert volgens zijn / haar mogelijkheden³⁰²

Een goede dirigent die veel mensenkennis bezigt om het orkest blijvend te motiveren en die heel weinig vergoeding vraagt...³⁰³

Om een fanfare te doen werken heeft deze ook een goed, gemotiveerd, georganiseerd, geëngageerd en functionerend **bestuur** nodig, om het in de woorden van 28 deelnemers te zeggen. 3 deelnemers gingen hier verder op in: het blijkt tegenwoordig moeilijk om mensen te vinden die zich hiervoor willen inzetten.

Een geëngageerde werkgroep of bestuur. De laatste twee zijn tegenwoordig iets minder voorhanden.³⁰⁴

²⁹⁴ Antwoord van Geert Vanmaeckerberghe.

²⁹⁵ Antwoord van Patrick Mylle.

²⁹⁶ Antwoord van ID22.

²⁹⁷ Antwoord van ID29.

²⁹⁸ Antwoord van Els Vyncke.

²⁹⁹ Antwoord van Wim Van Opstal.

³⁰⁰ Antwoord van Roas Bekaert.

³⁰¹ Antwoord van Sinne Timmermans.

³⁰² Antwoord van ID215.

³⁰³ Antwoord van Theresia Simkens.

³⁰⁴ Antwoord van Jeroen Maes.

Geëngageerd bestuur. Is heeeeel moeilijk te vinden.³⁰⁵

Stabiel bestuur met een gezonde financiële basis (door sponsoring, actieve fondsenwerving uit activiteiten, eventueel aangevuld door subsidies).³⁰⁶

Een bestuur die niet enkel naar de kwaliteit van de muziek denkt, maar ook kansen blijft geven aan de 'zwakke schakels' binnen de vereniging³⁰⁷

Een bestuur die "vrijwillig" alles organiseert, en de vinger blijvend op de pols houdt van de muzikanten op het beleid daarop af te stemmen. De administratie ivm vzw's wetgeving vraagt wel heel veel dat niets te maken heeft met de fanfarecultuur.³⁰⁸

43 deelnemers spraken over het **fanfarerepertoire** en het belang van als fanfare een goed repertoire te hebben. Wat een 'goed' repertoire kan zijn, werd op verschillende manieren omschreven. Volgens sommigen moet het repertoire voldoende uitdagend en van een voldoende hoog niveau zijn. De stukken moeten mooi en goed bewerkt zijn. Het repertoire moet afwisselend zijn met aandacht voor meer dan enkel klassieke muziek. 8 personen gaven aan dat dit binnen hun fanfare voorhanden is. 4 deelnemers gaven aan dat het op sommige vlakken beter kan;

Er zou[den] meer composities specifiek voor fanfares moeten worden gecreëerd, maar hiervoor dienen de uitgeverijen en componisten overtuigd die deze markt té klein vinden³⁰⁹

Fijne muziekstukken om te spelen, graag wat mer muziek met punch ipv langdradige klassiekere stukken.³¹⁰

Betaalbare boeiende muziek, muziek aankopen en bezorgen aan muzikanten vraagt budget, aangepaste muziek voor jongeren is niet altijd te vinden.³¹¹

Een sterker muzikaanbod op niveau superieure afdeling.³¹²

Ik heb nood aan muziek dat binnen mijn bereik is mits regelmatig oefenen.³¹³

Voldoende muzikliteratuur die specifiek voor fanfare is geschreven (deels voorhanden)³¹⁴

Projecten initiatieven om origineel repertoire voor fanfareorkesten kwantitatief en kwalitatief te verbeteren. Er zijn te weinig nieuwe, originele en goede composities voor fanfareorkesten. Te weinig. Initiatieven die vanuit de basis groeien en hieraan iets willen doen worden niet of nauwelijks ondersteund (bv. www.fanfarissimo.be).³¹⁵

Gerelateerd, en iets praktischer, vermeldden 13 deelnemers de nood aan **partituren**. Die zijn er volgens 5 personen te weinig of te moeilijk te vinden.

³⁰⁵ Antwoord van ID81.

³⁰⁶ Antwoord van ID143.

³⁰⁷ Antwoord van Luc Rombouts.

³⁰⁸ Antwoord van Theresia Simkens.

³⁰⁹ Antwoord van ID38.

³¹⁰ Antwoord van ID205.

³¹¹ Antwoord van Theresia Simkens.

³¹² Antwoord van Wim Van Opstal.

³¹³ Antwoord van ID260.

³¹⁴ Antwoord van Johan Claes.

³¹⁵ Antwoord van Wim De Groof.

*Partituren zijn voor fanfare niet altijd makkelijk te vinden.*³¹⁶

*Partijen (eigendom van maatschappij)*³¹⁷

*Muziek (steeds moeilijker om goede fanfarestukken te vinden)*³¹⁸

40 deelnemers vermeldden dat fanfares een goede **infrastructuur**. Hieronder vallen voornamelijk een repetitielokaal, maar ook een plek om instrumenten en/of partituren op te bergen en degelijke concertfaciliteiten. Of dit voorhanden is, hangt van fanfare tot fanfare af. Vaak hangt de beschikbaarheid van een lokaal af van de steun van de gemeente en die is niet overal even goed, zo blijkt uit de 13 antwoordden die deze nood verduidelijken.

*Repetitielokaal-van de gemeente maar moet telkens bevroegd worden om binnen te komen.*³¹⁹

*Infrastructuur: wij hebben dankzij de gemeente een héél mooi lokaal.*³²⁰

*Repetitie infrastructuur, meestal in lokalen die onvoldoende geschikt zijn.*³²¹

*Repetitielokaal: er wordt een lokaal gehuurd voorlopig zonder gemeentelijk[e] tussenkomst in de huur.*³²²

*Ik ben blij dat wij een degelijk lokaal kunnen gebruiken in de buurt voor repetities.*³²³

*De nodige infrastructuur: zaal, opbergruimte voor instrumenten, budget voor aankoop en onderhoud van instrumenten. Nog een taak voor het bestuur om hiervoor budget te voorzien. Gelukkig repeteren wij in het PC, die dank zij een zeer goede werking ons gratis repetitie ruimte verschaft. Plaats voor opbergen van instrumenten en partituren is steeds een heel moeilijk gegeven.*³²⁴

In de vorige aspecten—dirigent, bestuur, repertoire en infrastructuur—werd het duidelijk dat er een financieel aspect aan de fanfarecultuur hangt; een fanfare heeft voldoende budget nodig om te blijven draaien. Het is dan ook niet verwonderlijk dat 52 deelnemers de nood voor voldoende **financiële middelen** en ondersteuning vermeldden. 17 respondenten gingen hier verder op in. 2 deelnemers gaven aan dat de fanfare de financiële drempel voor de muzikanten probeert te verlagen; door een financiële tegemoetkoming voor het aankopen van instrumenten³²⁵ of door een instrument in bruikleen aan te bieden.³²⁶ Daarbuiten waren de meesten eerder ontevreden over de financiële steun die hun fanfare (van buitenaf) krijgt. Daarnaast gaven 11 deelnemers een algemene nood aan 'gepaste omkadering' of 'ondersteuning' aan, zonder te specificeren over wat soort ondersteuning dit ging.

³¹⁶ Antwoord van ID9.

³¹⁷ Antwoord van Bjorn Swijssen.

³¹⁸ Antwoord van ID271.

³¹⁹ Antwoord van ID21.

³²⁰ Antwoord van Roald Bekaert.

³²¹ Antwoord van Mark Javier.

³²² Antwoord van ID192.

³²³ Antwoord van ID260.

³²⁴ Antwoord van Theresia Simkens.

³²⁵ Antwoord van Roald Bekaert.

³²⁶ Antwoord van ID218.

Subsidies-te weinig³²⁷

Voldoende middelen om dirigenten en bepaalde muziekinstrumenten (zoals slagwerk) te kunnen aankopen, dit blijkt niet zo evident niet³²⁸

Financieel wordt het steeds moeilijker om een fanfare gezond te houden. Meer subsidies zouden welkom zijn. Instrumenten zijn ook duur in aankoop.³²⁹

Subsidies: provinciale subsidies vallen weg vanaf 2019 (?) het blijft nog de vraag of deze door de gemeente zullen worden bijgepast³³⁰

Financiële middelen (jammer dat een vereniging op zoek moet gaan naar sponsors of appels moet verkopen voor muziekinstrumenten aan te schaffen)³³¹

Ondersteuning plaatselijke cultuurambtenaren -> niet aanwezig³³²

Voor de eigenlijke werking van de fanfare wordt er regelmatig beroep gedaan op **vrijwilligers**; zo blijkt uit de 7 antwoorden die de nood aan vrijwilligers en een geëngageerde entourage aanhaalden. Vrijwilligerswerk achter de schermen van de fanfare helpt niet alleen de fanfare zelf, maar is ook een manier voor niet-muzikanten om bij de fanfarecultuur betrokken te zijn.

Als actief liefhebber (geen muzikant) kan je lid worden van de vereniging, steunend lid, actief vrijwilliger en via allerlei verantwoordelijkheden toch deelnemen aan het fanfare verenigingsleven.³³³

De wil om soms de handen uit de mouwen te steken bij gelijk welke activiteit om geld in het laatje te krijgen.³³⁴

Mensen die achter de schermen veel werk verzetten³³⁵

Jongeren die verantwoordelijkheid opnemen, zich engageren in vrijwilligerswerk.³³⁶

5 deelnemers vermeldden de nood aan **samenwerking**; dit zowel regionaal als internationaal, tussen verschillende fanfares, tussen academies en fanfares, en tussen het bestuur, de dirigent en de muzikanten binnen de fanfare.

Naast noden voor individuen en fanfares, werden ook algemene zaken aangehaald die bij de fanfarecultuur komen kijken. 14 respondenten haalden de nood aan een **publiek** aan. Hiervan was er 1 deelnemer tevreden over het publiek dat zijn fanfare aantrekt. Voor 4 anderen mag dit wat meer zijn.

³²⁷ Antwoord van ID21.

³²⁸ Antwoord van Els Vyncke.

³²⁹ Antwoord van ID71.

³³⁰ Antwoord van ID192.

³³¹ Antwoord van Luc Rombouts.

³³² Antwoord van ID180.

³³³ Antwoord van Geert Vamaekelberghe.

³³⁴ Antwoord van ID14.

³³⁵ Antwoord van Marc Van Hoylandt.

³³⁶ Antwoord van ID113.

*Publiek fanfare is niet hip genoeg alhoewel onze concerten wel modern zijn*³³⁷

*Veel bezoekers op concerten, meer aandacht van het publiek bij wedstrijden*³³⁸

*Ruimer publiek draagvlak*³³⁹

Het is belangrijk om naar buiten te komen met de fanfare. 16 deelnemers beschreven de nood aan voldoende **optredens**. Daarnaast vermelden 7 deelnemers specifiek het **feestelijke aspect** van de fanfares; meer uitstappen en optredens op straat zijn welkom. Daarnaast beschreven 3 deelnemers ook de nood aan **wedstrijden**, geen van hen bleek tevreden hierover.

*Gelegenheden om op te treden [op] mooie unieke plaatsen. En wat afwisseling hierin. Is ook wel OK*³⁴⁰

*Feest in de straat / voorhanden op geregelde tijdstippen*³⁴¹

*Als publiek: moet meer open getrokken worden naar gratis straatoptredens als actief liefhebber*³⁴²

*Maatschappelijke evenementen met deelname van fanfares en andere muziekmaatschappijen (stoeten, festiviteiten, kermissen, enz.)*³⁴³

*Vlamo wedstrijden om zich te kunnen bewijzen – geen provinciale wedstrijden meer, je moet meer kunnen als je de voorwaarden voor de vlamo-award bekijkt, beperkt aantal fanfares kunnen zich plaatsen.*³⁴⁴

*Organisaties van wedstrijden waarop fanfareorkesten elkaar kunnen ontmoeten en waarmee elk orkest bij deelname aanspraak kan maken op subsidies (cfr. De provinciale orkesttornooien die afgeschaft werden). Te weinig*³⁴⁵

*Wedstrijden: niet altijd goed ingericht*³⁴⁶

Hierboven werd de nood aan sociale vaardigheden reeds vermeld. Daarnaast werden er nog enkele andere karaktereigenschappen of ingesteldheden vermeld die belangrijk zijn als men betrokken wil zijn bij de fanfarecultuur. Zo vinden 16 deelnemers **openheid** belangrijk: je moet openstaan op te leren, je in de dorpsgemeenschap te integreren, voor het concept. 17 deelnemers vermelden **goesting**; je moet zin hebben in het verenigingsleven, in (samen) muziek maken, om iets te creëren. 9 deelnemers vermeldden **enthousiasme**, 7 deelnemers spraken over **interesse** in het algemeen, en 3 deelnemers vermeldden **passie**. 17 deelnemers vermeldden **interesse en liefde voor** en het **graag horen van de muziek**.

³³⁷ Antwoord van Kris Kimps.

³³⁸ Antwoord van ID251.

³³⁹ Antwoord van Jannes Jacobs.

³⁴⁰ Antwoord van ID81.

³⁴¹ Antwoord van Vera Ameels.

³⁴² Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

³⁴³ Antwoord van Bart Orbie.

³⁴⁴ Antwoord van Els Vyncke.

³⁴⁵ Antwoord van Wim De Groof.

³⁴⁶ Antwoord van Bert Appermont.

Deelnemen aan de fanfarecultuur vergt **tijd**. Dit was dan ook iets dat 33 personen aanhaalden als iets wat ze nodig hebben; tijd om naar repetities te gaan, muziek te spelen, en thuis te oefenen. 4 deelnemers gaven toe dat dit niet altijd gemakkelijk is.

Genoeg vrije tijd om naar de repetities te kunnen gaan³⁴⁷

Voldoende tijd en zin om deel te nemen. [...] Door mijn engagement bij diverse harmonieorkesten heb ik momenteel echter geen tijd en zin om deel uit te maken van een fanfare³⁴⁸

Tijd, soms³⁴⁹

Daarbij hoort ook dat iemand de nodige **inzet** en **engagement** moet hebben (elk 17 antwoorden) en voldoende **motivatie** moet hebben (13 antwoorden). Daarnaast zijn ook **doorzettingsvermogen** (13 antwoorden), **geduld** (5 antwoorden), een **verantwoordelijkheidsgevoel** (6 antwoorden), en **discipline** (5 antwoorden) belangrijk.

Inzet van iedereen, wat vaak niet het geval is.³⁵⁰

Een grote dosis vrijwillige en onvoorwaardelijke inzet!³⁵¹

Bij ons enkel inzet, de rest zorgt de vereniging voor.³⁵²

Motivatie om te oefenen/veel te spelen³⁵³

Een gemotiveerde groep muzikanten.³⁵⁴

Muzikanten die heel regelmatig naar de repetities komen, wij mogen absoluut niet klagen³⁵⁵

Engagement van de leden – meestal is een groep van 7 of 9 mensen actief binnen een fanfare, die dan ook ongeveer alles op hun schouders dragen.³⁵⁶

Buiten een instrument? Niets! Alleen misschien wat doorzettingsvermogen, openheid en wat altruïsme.³⁵⁷

Geduld en vastberadenheid !!! Maar het is voor de jonge generatie zo moeilijk om daar aan te voldoen spijtig genoeg !!!³⁵⁸

Verantwoordelijkheidsgevoel, groepsmentaliteit; is meestal voorhanden³⁵⁹

³⁴⁷ Antwoord van ID91.

³⁴⁸ Antwoord van ID257.

³⁴⁹ Antwoord van Ward Hermans.

³⁵⁰ Antwoord van ID218.

³⁵¹ Antwoord van Christel Loots.

³⁵² Antwoord van Tom Sneyers.

³⁵³ Antwoord van Dries Ceuleers.

³⁵⁴ Antwoord van ID22.

³⁵⁵ Antwoord van Roald Bekaert.

³⁵⁶ Antwoord van Benoit Pauwels.

³⁵⁷ Antwoord van Thomas Schampaert.

³⁵⁸ Antwoord van Jan De Ketelaere.

³⁵⁹ Antwoord van ID276.

Kinderen én ouders dienen overtuigd te worden dat amateurmuziek een hobby voor het leven is en niet zoals in de sport maar een 10-tal jaar ontspanning bezorgt.³⁶⁰

Enige instrumentervaring, deel willen uitmaken van een hechte groep en hiervoor ook wat willen opofferen qua vrije tijd, ...³⁶¹

Naast deze karaktereigenschappen die van een muzikant, of ander lid van de fanfare, verwacht worden, gaven 16 deelnemers aan welke externe steun zij nodig achtten om deel te nemen aan de fanfarecultuur. Dit houdt zowel morele steun in van hun familie, vrienden en de fanfare. Ook helpt het om een externe aanzet te krijgen om lid te worden van een fanfare, bijvoorbeeld doordat 'familie of vrienden [...] reeds actief zijn'.³⁶² Eens spelend lid van de fanfare, vinden de respondenten respect belangrijk, voor elkaar en de muziek die ze spelen.

Fouten spelen zonder afgebroken te worden. Muzikanten die zeggen dat jouw partij echt noodzakelijk is³⁶³

Het is altijd gemakkelijker als je ene kennis hebt die al deel is van de fanfarecultuur om er zo zelf mee bekend te raken.³⁶⁴

Zin om samen muziek te maken zou de belangrijkste motivatie moeten zijn. [Maar] vaak spelen andere factoren: familie of vrienden zijn erbij³⁶⁵

Respect voor elkaars kunnen. Een begripvolle dirigent die elke muzikant waardeert volgens zijn / haar mogelijkheden. Plezier bij het musiceren zonder concurrentie ...³⁶⁶

Een manier om in contact te komen met de fanfarewereld. Ondersteuning om vol te houden.³⁶⁷

Naast deze individuele noden, noden voor de fanfares en de nodige karaktereigenschappen, werden ook enkele zaken vermeld die de fanfarecultuur in het algemeen nodig heeft. 2 personen vermeldden zo de nood aan **vernieuwing** binnen de fanfarecultuur:

Zeer belangrijk: fanfares moeten zich aanpassen aan de huidige context en dus vernieuwing. Verenigingen die niet op zoek gaan naar nieuwe werkingsvormen op het gebied van concerten, andere optredens, rekrutering en opleiding, daarbij aandacht hebben voor kwaliteit, zullen niet overleven. Zij zullen ook niet in staat zijn om de nodige financiële middelen te vergaren.³⁶⁸

7 personen vroegen om meer ondersteuning vanuit de media, waarbij impliciet en expliciet werd gezegd dat er momenteel weinig tot **geen media-aandacht** is voor de fanfarecultuur. Daarnaast riepen 15 deelnemers om een bredere bekendheid en **communicatie** over de

³⁶⁰ Antwoord van ID38.

³⁶¹ Antwoord van Bert Mignolet.

³⁶² Antwoord van ID14.

³⁶³ Antwoord van Geertrui Verschueren.

³⁶⁴ Antwoord van Jolien Bellens.

³⁶⁵ Antwoord van Jo Santy.

³⁶⁶ Antwoord van ID215.

³⁶⁷ Antwoord van Michiel Van Mulders.

³⁶⁸ Antwoord van Joris Daems.

fanfarecultuur; het publiek moet weten wanneer er optredens zijn en mogelijke muzikanten moeten leren over de mogelijkheid om bij een fanfare te spelen.

*1) informatie van beschikbare muzikale opleiding (weinig nationale persberichten) 2) informatie omtrent het lokale muzikaal verenigingsleven (meer lokale pers en folders) [...] 4) voorstellingen van de fanfarecultuur (presentaties, mogelijkheden en werking van de fanfare)*³⁶⁹

*Meer aandacht via media (wanneer heb jij nog eens een fanfare op TV gezien? Wel de ganse zondag sport) Meer oog voor "probleemsituatie" van de verenigingen en werking van VLAMO hieromtrent*³⁷⁰

*Informatie vanuit de parochie, de gemeente, de muziekacademie. Verenigingen binnen de gemeente opnieuw inlichten en richten naar de fanfare.*³⁷¹

*Te weinig bekendheid (verschil met andere orkestvormen)*³⁷²

*Meer positieve reclame; kleuters en leerlingen bekend maken met de vorm van muziek.*³⁷³

*Informatie over activiteiten, minder regeltjes over privacy bij info verspreiding*³⁷⁴

*Weten wanneer een concert is*³⁷⁵

Tenslotte kwamen er nog enkele andere noden voor muzikanten, het publiek, fanfares en de fanfarecultuur in het algemeen naar boven die moeilijk te categoriseren zijn. De citaten hieronder geven er een beeld van:

*Aanwezig zijn met uw vereniging: Veelzijdige werking hebben binnen de fanfare*³⁷⁶

Niets... Zijn bijna niet meer thuis ☺³⁷⁷

*Mogelijkheden om de concerten uit te voeren in concertzalen of op mooie toeristische locaties.*³⁷⁸

*Als publiek: in veel gevallen een toegangkaart, moet meer open getrokken worden naar gratis straatoptredens.*³⁷⁹

*Dagdiensten en geen ploegenwerk en weekendwerk. Dus als verpleegster, heel moeilijk...*³⁸⁰

*Bruisend dorpsleven*³⁸¹

³⁶⁹ Antwoord van Luc De Keyser.

³⁷⁰ Antwoord van ID113.

³⁷¹ Antwoord van Theo Roels.

³⁷² Antwoord van Mark Janvier.

³⁷³ Antwoord van ID164.

³⁷⁴ Antwoord van Dirk Troost.

³⁷⁵ Antwoord van ID250.

³⁷⁶ Antwoord van ID29.

³⁷⁷ Antwoord van Paul Vander Beken.

³⁷⁸ Antwoord van Kristof Degryse.

³⁷⁹ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

³⁸⁰ Antwoord van ID81.

³⁸¹ Antwoord van Jef De Raet.

*Minder papierwerk en een degelijk SABAM beleid.*³⁸²

*Afstappen van avondrepetities (waarom zou men met zelfstandigen of senioren niet repeteren in de voor- (en)of namiddag)*³⁸³

*Zelf zou ik een ander instrument moeten leren spelen, een dwarsfluit hoort niet thuis in de echte fanfarecultuur.*³⁸⁴

*Meer steun van de overheid. Minder wettelijke verplichtingen (Sabam, Billijke vergoeding, ...)*³⁸⁵

*Projecten en initiatieven om jongeren in de fanfarecultuur te trekken en de meerwaarde (in eerste instantie sociaal) te laten ervaren: opzichten of ondersteunen van jongerenorkest(en) en activiteiten voor een gecombineerde groep jonge muzikanten (cfr. Play ins, Nationaal Jeugd Fanfare Orkest Nederland). Te weinig. Opzichten van een denktank 'Fanfare' waar bekwame experts met visie een roadmap en lange termijn plan opstellen voor de ondersteuning van fanfareorkesten de komende 1/20 jaar. Het plan moet draagvlak hebben bij de fanfares en de overheid moet financiële middelen voorzien om de fanfarecultuur in Vlaanderen een boost te geven. Belangrijk hierbij is dat al bestaande initiatieven die aan de basis groeien worden ondersteund. Afwezig.*³⁸⁶

*Een toeg om iets te kunnen drinken tijdens de pauze en na de repetitie.*³⁸⁷

*Meer aandacht voor he tmaatchappelijke karakter van de fanfare-cultuur. (Ja, fanfare is vaak hoempapa maar brengt mensen ik samen in plezier en in verdriet. Trouwens, schlager is ook hoempapa, en daar piept niemand over).*³⁸⁸

Via de vraag 'wat heeft u nodig om deel te nemen aan de fanfarecultuur' werden verschillende noden gedetecteerd. Individuen, voornamelijk muzikanten, hebben nood aan een muziekopleiding, muzikaliteit, ondersteuning vanuit het DKO, goede instrumenten, een plaats in een fanfare, een fanfare in de nabijheid, repetities, sociale contacten en sociale vaardigheden. Fanfares zelf hebben dan weer nood aan een goede dirigent, een goed bestuur, een goed repertoire, een goed repetitielokaal en (financiële) ondersteuning. Van een muzikant wordt openheid, goesting, enthousiasme, interesse, liefde voor muziek, passie, tijd, inzet, motivatie, engagement, en doorzettingsvermogen verwacht. De media-aandacht en algemene communicatie of bekendheid van de fanfarecultuur kan beter.

6. Wanneer u denkt aan de toekomst van de fanfarecultuur, wat loopt er dan heel goed of wat juist niet?

³⁸² Antwoord van ID188.

³⁸³ Antwoord van Paul Geldhof.

³⁸⁴ Antwoord van ID256.

³⁸⁵ Antwoord van ID262.

³⁸⁶ Antwoord van Wim De Groof.

³⁸⁷ Antwoord van ID289.

³⁸⁸ Antwoord van Bart Orbie.

Vijf vragen peilden naar de toekomst van de fanfarecultuur. Een eerste vraag bestond uit een aantal stellingen die peilen naar de leefbaarheid van de fanfarecultuur in de toekomst. Aan de hand van een schaal—helemaal niet, sterk onvoldoende, onvoldoende, voldoende, goed, heel goed en weet ik niet—werden deelnemers gevraagd of zaken op deze vlakken goed lopen of juist niet.

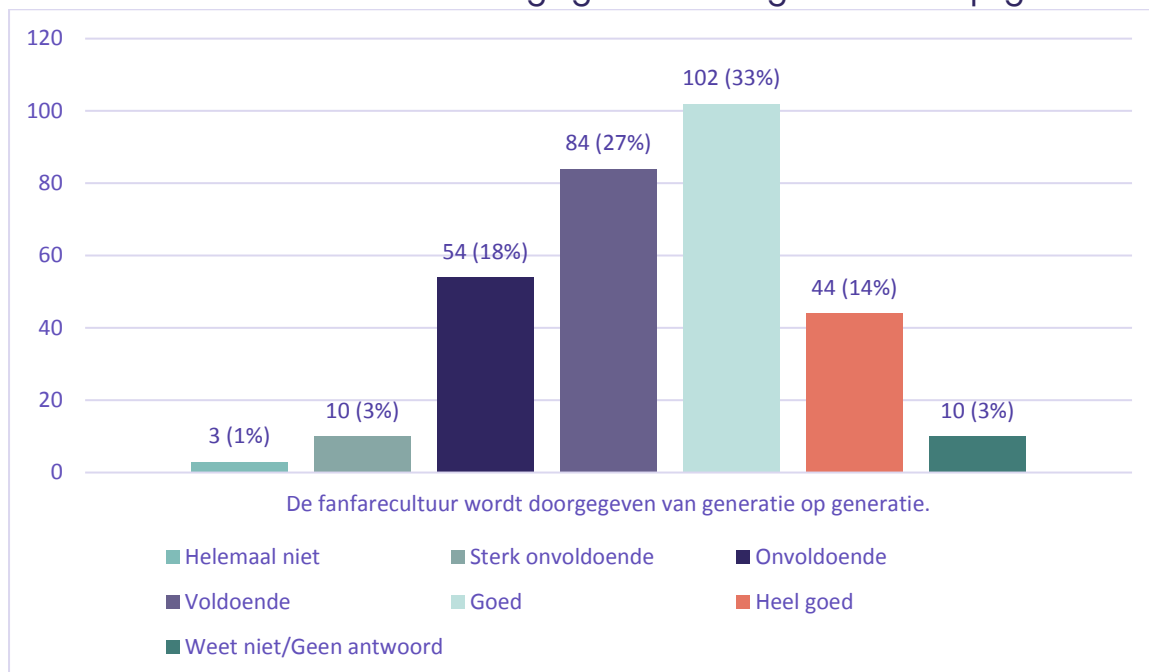
1. De fanfarecultuur wordt doorgegeven van generatie op generatie.
2. Jongeren zijn vertrouwd met de fanfarecultuur.
3. De fanfarecultuur is een levende traditie.
4. De fanfarecultuur krijgt aandacht in de media.
5. Organisaties ondersteunen de fanfarecultuur.
6. De nodige kennis en vaardigheden om fanfaremuziek uit te voeren, te leren en door te geven is aanwezig.
7. De muziekopleiding (DKO) sluit aan bij de fanfarecultuur.
8. Fanfares trekken nieuwe leden aan.
9. De fanfarecultuur is bekend bij het brede publiek.
10. De overheid (Vlaams of lokaal) ondersteunt de fanfarecultuur.
11. Ik ben tevreden met het imago van de fanfarecultuur.
12. De fanfarecultuur is gedocumenteerd.
13. Zoals het nu is, heeft de fanfare een toekomst.

Vervolgens waren er vier open vragen die peilden naar de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van de fanfarecultuur. Hierin vroegen we achtereenvolgens naar interne kansen, interne bedreigingen, kansen van buitenaf en bedreigingen van buitenaf. De antwoorden worden in deze verwerking gegroepeerd volgens de 13 stellingen van de meerkeuzevraag voor zover dat deze overeen komen. Antwoorden die hierbuiten vallen, worden apart gecategoriseerd.

Het was niet altijd mogelijk om de antwoorden strikt te scheiden volgens de bovengenoemde stellingen. Er werd telkens gekozen voor degene die het beste aansloot bij het antwoord. Waar dat de overlapping te groot is, wordt naar een andere stelling verwezen. De antwoorden op de vraag toonden aan dat een strikte scheiding tussen 'intern' en 'extern' of zelfs 'kansen' en 'bedreigingen' soms moeilijk is. Soms hebben interne bedreigingen bijvoorbeeld een externe oorzaak; bv. er worden te weinig nieuwe leden aangetrokken omdat de jeugd te veel andere hobby's heeft. Sommigen plaatsten een antwoord op de foute plaats, bv. veroudering en gebrek aan vorming, wat eigenlijk interne bedreigingen zijn, werd als interne bedreiging geïdentificeerd. Hiermee werd rekening gehouden in de verwerking.

Vraag volgens stellingen

De fanfarecultuur wordt doorgegeven van generatie op generatie.

Respondenten blijken over het algemeen tevreden over de mate waarin de fanfarecultuur wordt doorgegeven van generatie op generatie. 230 deelnemers (74%) gaven hier een positief antwoord op (voldoende, goed of heel goed). 67 deelnemers (22%) gaven een negatief antwoord (helemaal niet, sterk onvoldoende of onvoldoende). De antwoorden in de open vraag tonen ook aan dat dit over het algemeen goed zit, al zijn er hier en daar bedenkingen of andere factoren die een mogelijke negatieve invloed kunnen hebben op het doorgeven van de fanfarecultuur van generatie op generatie.

36 deelnemers beschrijven de muzikopleiding en/of jongerenwerking binnen hun fanfare als een interne kans. Via de jongerenwerking worden nieuwe muzikanten aangetrokken en opgeleid. 6 personen beschreven dit als een externe kans, waarbij enkelen de nood aan goedkope opleidingen een aandacht voor muziek in het lager onderwijs beschreven. 4 personen zeiden expliciet dat een jongerenwerking of eigen opleiding noodzakelijk is om de fanfarecultuur een toekomst te bieden. Zonder te zeggen of dit gebeurt, gaven 7 deelnemers aan dat het doorgeven belangrijk is voor de toekomst van de fanfarecultuur.

Bij onze fanfare is er een drumband waar kinderen al vanaf 6 jaar mee kunnen komen spelen.³⁸⁹

Via nieuwe projecten zoals een jeugdband worden er meer jongeren betrokken in de fanfare.³⁹⁰

Jeugdvorming loopt goed naar mijn gevoel.³⁹¹

³⁸⁹ Antwoord van ID53.

³⁹⁰ Antwoord van ID91.

³⁹¹ Antwoord van ID204.

Onze fanfare is een 'witte' fanfare in het gekleurde Borgerhout (dat is toch raar he?). Onze dirigent investeert in 'opleiding' van de multiculturele jeugd van Borgerhout zodat ze op termijn kunnen aansluiten bij onze fanfare.³⁹²

Een goede jeugdwerking en vernieuwing zijn essentieel.³⁹³

Jeugdfanfares, we zullen het zelf moeten doen³⁹⁴

Goedkopere opleidingen van de jeugdige lazars, meer muziekbeleving in het lager onderwijs.³⁹⁵

Zoals de ouden zongen zo piepen de jongen... De ouderen geven nog het voorbeeld maar jongeren brengen niet altijd de moed op om dagelijks te oefenen.³⁹⁶

Opleidingen en jeugdwerking werden ook bij 8 keer bij interne en externe bedreigingen vermeld. Vooral het gebrek of een lagere kwaliteit van interne opleidingen bemoeilijkt de overdracht van de fanfare – vooral aangezien de doorstroming vanuit reguliere muziekscholen niet altijd evident is, zoals hieronder besproken wordt. Niet alle fanfares hebben voldoende middelen om een eigen instrumentenopleiding te voorzien of vinden geen geschikte lesgevers. Jongerenwerkingen over de fanfares heen kunnen misschien een oplossing bieden.

Dat er geen eigen jeugdwerking is.³⁹⁷

Manke opleiding en jeugdwerking³⁹⁸

Het aanleren van een instrument is een inspanning die pas op langere termijn rendeert (dit in tegenstelling tot een heleboel andere ontspanningsvormen). Daarom is het belangrijk dat jongeren het sociale aspect van het verenigingsleven (ontmoeten van leeftijdsgenoten) leren ontdekken. Omdat de groepjes jongeren in de fanfares kleiner geworden zijn t.o.v. vroeger is dit aspect minder motiverend dan vroeger. Het is dan ook belangrijk om nieuwe jongerenwerkingen op te zetten, over verschillende verenigingen heen (bv. regionale jeugdorkesten in samenspraak met de fanfares).³⁹⁹

Een goede jongerenwerking of doorstroming van een externe opleiding is dus cruciaal voor het voortbestaan van de fanfarecultuur. Daarnaast moeten er natuurlijk ook voldoende jongeren zijn om de instrumenten aan te leren. Daar knelt het schoentje, zo blijkt uit 14 reacties. Zij zien dat hun fanfare kampt met vergrijzing doordat er niet voldoende jonge muzikanten bijkomen of doordat zij vroegtijdig afhaken. Ook is er een tekort aan spelers voor bepaalde fanfare-specifieke instrumenten.

We moeten blijven verjongen⁴⁰⁰

³⁹² Antwoord van Elke Schelfhout.

³⁹³ Antwoord van Ruben Van der Borcht.

³⁹⁴ Antwoord van Herman Ven Hee.

³⁹⁵ Antwoord van Roger Dierickx.

³⁹⁶ Antwoord van Modest Van Achte.

³⁹⁷ Antwoord van Jan Vrolix.

³⁹⁸ Antwoord van Stanny Van Alphen.

³⁹⁹ Antwoord van Wim De Groof.

⁴⁰⁰ Antwoord van Elke Schelfhout.

Opvolging door jonge muzikanten. Instaporkesten moeten goed begeleid worden anders haken er te veel af.⁴⁰¹

Er zijn weinig jongeren die slagwerk volgen, beperking in bugelspelers en zware koperblazers⁴⁰²

Weinig jongeren houden de opleiding vol omdat het een grote aanhoudend inspanning vraagt om een fanfareinstrument te leren spelen.⁴⁰³

Imago waardoor er weinig jongeren zijn die deelnemen aan deze cultuur en als de oudere generatie wegvalt, is het gedaan⁴⁰⁴

Vergrijzing van de leden⁴⁰⁵

1 persoon merkte op dat er 'toch nog steeds verjonging' is.⁴⁰⁶ Als externe kans zien 5 deelnemers mogelijkheden om fanfaremuziek en -instrumenten te promoten.

Promoting van de instrumenten voor fanfare worden meer en meer gedaan.⁴⁰⁷

Blaasmuziek terug sexy maken⁴⁰⁸

Tenslotte denk ik dat kinderen nog vroeger in contact zouden moeten komen met fanfare-muziek.⁴⁰⁹

Een omgeving waarin kinderen en jongeren aangemoedigd worden is hierbij cruciaal.

Meeste nieuwe muzikanten komen uit muzikale families waarvan ze veel steun en aanmoedigingen krijgen.⁴¹⁰

Zolang we genoeg jongeren ervan overtuigen dat de fanfare niet saai maar plezant is hebben fanfares misschien een kans om te blijven bestaan.⁴¹¹

Omgekeerd merkten twee personen dat een gebrek aan aanmoediging nefast is voor het voortbestaan van de fanfarecultuur.

⁴⁰¹ Antwoord van ID42.

⁴⁰² Antwoord van ID288.

⁴⁰³ Antwoord van ID260.

⁴⁰⁴ Antwoord van ID180.

⁴⁰⁵ Antwoord van Andreas Porreye.

⁴⁰⁶ Antwoord van Nina Boonen.

⁴⁰⁷ Antwoord van ID76.

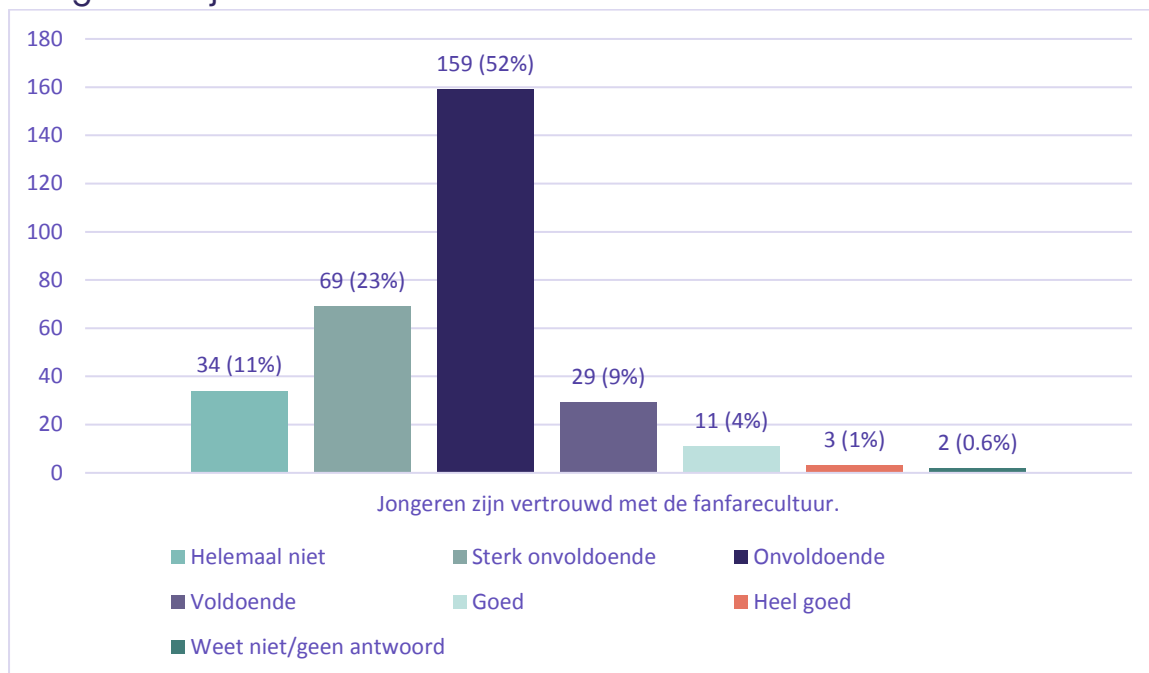
⁴⁰⁸ Antwoord van Marc Leroy.

⁴⁰⁹ Antwoord van Stijn Daenen.

⁴¹⁰ Antwoord van ID32.

⁴¹¹ Antwoord van Jolien Bellens.

Jongeren zijn vertrouwd met de fanfarecultuur

Volgens een grote meerderheid zijn jongeren onvoldoende vertrouwd met de fanfarecultuur. 262 deelnemers (86%) gaf deze stelling een negatieve score. Slechts 43 deelnemers (14%) gaf een positieve score. Dit werd ook duidelijk in de vier open vragen rond (interne en externe) kansen en bedreigingen. Slechts 27 deelnemers gaven een opmerking in verband met de jeugd onder de interne of externe kansen. Zij merkten op dat er nog steeds jeugd aangetrokken wordt. Via sociale media, eigen opleidingen, muziekscholen of reguliere scholen is het mogelijk om jongeren aan te trekken. Jongeren kunnen op verschillende manieren aangemoedigd worden om te kiezen voor een fanfare-instrument.

Vertrouwen in de jeugd. Maar die moeten blijvend gemotiveerd worden om fanfaremuziek ook op moderne wijze te integreren.⁴¹²

Genoeg jongeren motiveren, betrekken, laten zien hoe geweldig muziek is.⁴¹³

De jeugd die meespeelt met een [fanfare] is [meer] gemotiveerd dan vroeger.⁴¹⁴

Door de sociale media is het toch mogelijk om de jeugd te bereiken⁴¹⁵

Het bezoeken van scholen om kinderen te interesseren.⁴¹⁶

Muziekonderwijs moet meer focussen op blaasinstrumenten. Nu kiezen kinderen (of hun ouders) té veel voor gitaar, piano, viool. Dit zijn ook de instrumenten die je op TV ziet. Kinderen gaan niet kiezen voor hoorn of fagot, omdat ze dat nog nooit gezien hebben!⁴¹⁷

⁴¹² Antwoord van ID32.

⁴¹³ Antwoord van Vera Ameels.

⁴¹⁴ Antwoord van Johan Darding.

⁴¹⁵ Antwoord van Marc Van Hoylandt.

⁴¹⁶ Antwoord van Peter Willeboordse.

⁴¹⁷ Antwoord van Patrick Vinckier.

Jeugd moet het niet vreemd vinden dat iemand van hun leeftijd een instrument bespeelt.⁴¹⁸

Jongeren zitten minder met vooroordelen tov de fanfarecultuur⁴¹⁹

Daarentegen werden problemen met betrekking tot het aantrekken van de jeugd 101 keer aangehaald. Er werd amper onderscheid gemaakt tussen ‘interne’ en ‘externe’ bedreigingen; bij beide vragen kwamen gelijkaardige antwoorden aan bod. Eerder algemeen, vermeldden 8 deelnemers dat er te weinig jeugd aangetrokken wordt of dat ze niet aangemoedigd worden om bij een fanfare te spelen.

Jongeren komen niet meer buiten, zitten voor hun [tablet]. Niet iedere ouder staat achter zijn kinderen zodat ze naar een fanfare mogen gaan. Er is nog altijd de associatie met bier en [cafés]⁴²⁰

Negatieve beeldvorming waardoor nog steeds te weinig jongeren zich aangetrokken voelen.⁴²¹

De jeugd moet meer aangetrokken worden.⁴²²

De andere antwoorden legden de mogelijke oorzaak van het te kort aan jongeren uit. Hiervan weten 33 deelnemers dit aan het gebrek aan interesse en motivatie van de jeugd.

Jeugd niet geïnteresseerd in klassieke ontspanning zoals fanfare muziek beoefenen⁴²³

Verminderde interesse van de jeugd⁴²⁴

Jeugd voelt zich niet meer aangetrokken⁴²⁵

De jeugd vindt het maar niks⁴²⁶

Onbemind bij de jeugd⁴²⁷

In vergelijking met vroeger zijn er meer ontspanningsmogelijkheden voor de jeugd. Alternatieve hobby's en bezigheden—zoals sport, digitale media of gaming—worden maar al te vaak gekozen of zelfs aangemoedigd, waardoor er geen tijd meer overblijft voor een tijdsintensievere hobby zoals een instrument leren en zich engageren voor een fanfare. 41 deelnemers beschreven dit diverse aanbod aan hobby's als een interne of externe bedreiging voor de fanfarecultuur.

Weinig leden wegens te veel concurrent van andere hobby's en sport: muziekopleiding begint pas vanaf 9 jaar en is intensief, duur en geregeld buiten de fanfare (academies),

⁴¹⁸ Antwoord van ID43.

⁴¹⁹ Antwoord van Johan Van Dyck.

⁴²⁰ Antwoord van ID164.

⁴²¹ Antwoord van Eric Renders.

⁴²² Antwoord van Sander Cleuren.

⁴²³ Antwoord van Theophiel Segers.

⁴²⁴ Antwoord van ID185.

⁴²⁵ Antwoord van Paul Schovaerts.

⁴²⁶ Antwoord van Geertrui Verschueren.

⁴²⁷ Antwoord van ID151.

*terwijl sport en veel andere hobby's vanaf 6 jaar of vroeger begint en alles binnen de club of vereniging wordt geregeld*⁴²⁸

*Jongeren hebben veel kansen voor andere meer "aanvaarde" hobby's*⁴²⁹

*Er zijn teveel bezigheden van sport en animatie en dan moet je al goed in contact komen met muziek om dat [te] kiezen*⁴³⁰

*Teveel andere mogelijkheden (smartphone, multimedia)*⁴³¹

*Groot aanbod van andere 'makkelijkere' hobby voor kinderen en jeugd. Vb. Om te voetballen heb je een bal nodig, om muziek te spelen vooral veel investeringstijd om het te leren. Lange termijn investering is niet evident voor kinderen en jongeren.*⁴³²

*Verenigingen die de jeugd iets anders aanbieden, sport, spel ...*⁴³³

*De jeugd heeft tegenwoordig zeer veel keuze op het gebied van hobby's. En ze hebben toch ook maar 24u in een dag. Daarbij komt dan nog dat muziek spelen en leren spelen toch wel wat tijd en discipline vergt. Niet altijd de meest populaire keuze dus.*⁴³⁴

*De prikkels die de jeugd vandaag krijgt door al de media toestanden.*⁴³⁵

*Concurrentie met andere hobby's vooral bij jongeren (b.v. voetbal) waardoor het aantal (jonge) muzikanten onder druk staat*⁴³⁶

Jongeren die zich toch bij een fanfare aansluiten, haken te snel af, aldus 12 deelnemers. Studies, andere vrijetijds mogelijkheden en gebrek aan steun werden aangehaald als redenen waarom jongeren afhaken.

*Jonge mensen die gaan studeren, verlaten – soms tijdelijk, soms definitief – de fanfare*⁴³⁷

*Jongeren haken snel af, hebben veel andere vrijetijds mogelijkheden, worden door vrienden scheef bekeken.*⁴³⁸

*Een gebrek aan passie en stimulans van ouders, kan er voor zorgen dat kinderen op jonge leeftijd (meestal puberteit en verder studeren) stoppen met muziek te spelen.*⁴³⁹

Tenslotte gaven 7 respondenten aan dat jongeren steeds voor dezelfde instrumenten kiezen aan de muziekschool, waardoor er minder voor fanfare-instrumenten gekozen wordt.

*Jeugd is niet meer geïnteresseerd om koper te leren bespelen*⁴⁴⁰

⁴²⁸ Antwoord van Cindy Van Dijck Celle.

⁴²⁹ Antwoord van Paul Eyckmans.

⁴³⁰ Antwoord van ID197.

⁴³¹ Antwoord van ID217.

⁴³² Antwoord van Stijn Eyckmans.

⁴³³ Antwoord van Marie-Paul Ghys.

⁴³⁴ Antwoord van Inge Gressens.

⁴³⁵ Antwoord van Hubert Kerkhofs.

⁴³⁶ Antwoord van Johan Claes.

⁴³⁷ Antwoord van ID9.

⁴³⁸ Antwoord van Patrick Vinckier.

⁴³⁹ Antwoord van Stijn Daenen.

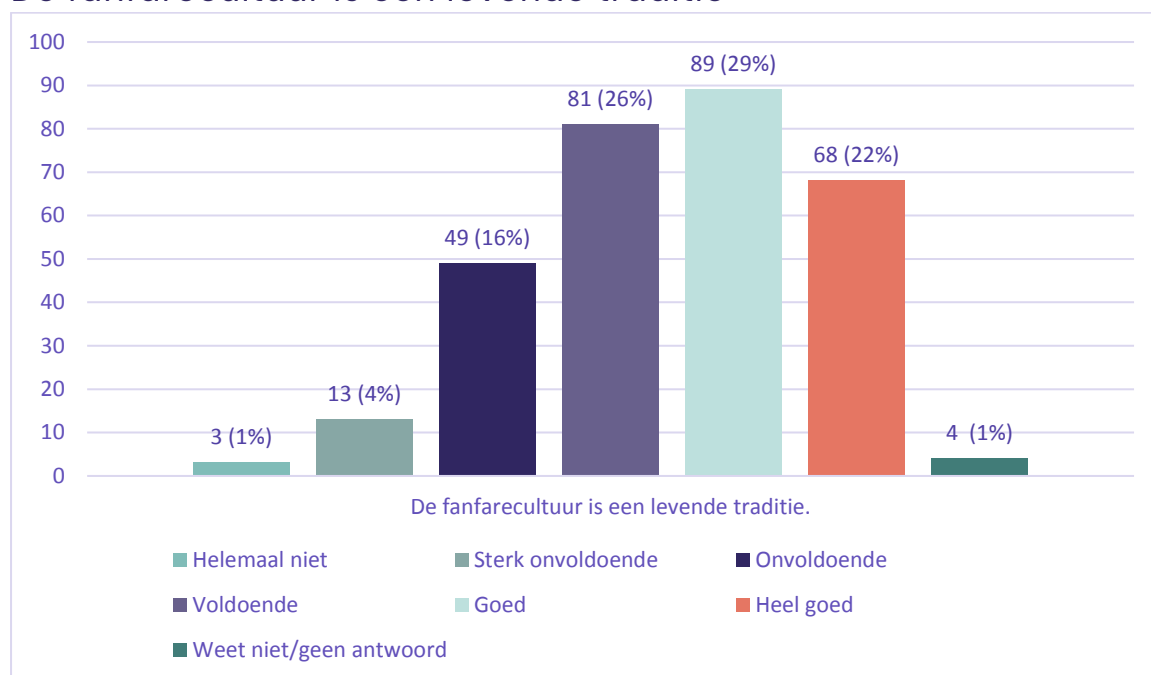
⁴⁴⁰ Antwoord van ID29.

Het imago zorgt vaak voor een aarzeling bij jonge mensen om te kiezen voor een blaasinstrument. Hierdoor is het potentieel aan muzikanten klein.⁴⁴¹

Jongeren kennen te weinig de fanfareinstrumenten en kiezen hier niet voldoende voor, daardoor is er te weinig instroom vanuit het dko en in de verenigingen. Onderwijs zou hier meer investeringen moeten in doen.⁴⁴²

Kinderen kiezen steeds meer voor solo instrumenten zoals piano en gitaar waardoor er heel weinig koper wordt[t] gekozen om te leren waardoor er niet veel nieuwe muikanten zijn⁴⁴³

De fanfarecultuur is een levende traditie

De fanfarecultuur wordt over het algemeen gezien als een levende traditie, zo blijkt uit de 238 positieve reacties (77%). 65 deelnemers (21%) gaven deze stelling een negatieve score. Alle antwoorden op de vier open vragen hadden op één of andere manier betrekking op het 'leven' van de traditie en zouden onder deze noemer geplaatst kunnen worden. Antwoorden die aansloten bij een andere stelling werden daar geplaatst. Onder deze stelling worden de antwoorden verwerkt die duiden op bewijzen dat de fanfarecultuur een levende traditie is of juist welke signalen er zijn dat dit niet (of minder) zo zou zijn, alsook de kansen en bedreigingen voor het voortbestaan van de traditie die nergens anders passen.

Voor 11 respondenten is het bestaan van de fanfarecultuur een evidentie. Zij bevestigden dit als een interne kans.

*Er zijn her en der goedwerkende fanfare-orkesten.*⁴⁴⁴

⁴⁴¹ Antwoord van Koen Molenaar.

⁴⁴² Antwoord van IDIII.

⁴⁴³ Antwoord van Kristof Fonteyn.

⁴⁴⁴ Antwoord van Theo Roels.

De fanfare is zeer ingeburgerd in onze cultuur en samenleving. Het is goed verankerd.⁴⁴⁵

In ons dorp zijn er nog twee fanfares en leeft dit nog erg. In de muziekschool steunen ze ons door dat de jongeren hun samenspel in de fanfare mogen volgen. Dit is zeker heel positief! De jeugdwerkingssubsidies vind ik ook zeker in orde.⁴⁴⁶

We mogen fier zijn dat er in Vlaanderen nog een paar echt goede fanfares bestaan die kunnen een voorbeeld zijn voor andere muzieken !!!⁴⁴⁷

In de open vragen rond interne en externe kansen prijzen de deelnemers de bestaande interesse voor de fanfare, de inzet en engagement van de huidige leden, de bestaande fanfares, het sociale aspect en veranderingen binnen de fanfarecultuur. 6 mensen halen de huidige interesse aan; er zijn nog steeds mensen die waarde hechten aan de fanfarecultuur en willen dat dit blijft voortbestaan. 3 deelnemers haalden het sociale aspect en het samen plezier maken aan als een interne kans.

Positieve mensen die willen dat dit blijft bestaan⁴⁴⁸

Eerlijk? Niet veel ... om niet te zeggen geen. Het enige wat ik mogelijks als een kans kan zien is, dat de interesse bij de jeugd om samen te musiceren in groepsverband de laatste jaren blijkbaar weer aan terrein wint.⁴⁴⁹

Het enthousiasme van de mensen in blaasveld⁴⁵⁰

Mensen die gebeten worden door de fanfare-microbe en inspirerende projecten stappen in en blijven aan boord.⁴⁵¹

De mensen die in de fanfarecultuur geïnteresseerd en geëngageerd zijn, zijn ook écht geëngageerd. De inzet, gedrevenheid en engagement van de betrokkenen werd 14 maal beschreven als een interne kans.

Aanwezigheden op de repetities zijn vrij goed en constant, we hebben een jonge, gemotiveerde dirigent, dat effect zie je ook binnen de groep. Door onze jeugdfanfare komen er af en toe ook nieuwe jonge mensen bij dat komt de groep ten goede.⁴⁵²

De leden die we aantrekken zijn wel snel verkocht door onze sfeer. We hebben een organisatorisch sterk team. Veel leden verzetten graag veel werk voor de vereniging.⁴⁵³

Bij ons zijn er gedreven mensen in het bestuur. Enkele jaren geleden aangevuld met een vijftal jonge mensen! Super.⁴⁵⁴

2 respondenten gaven aan dat het belangrijk is dat de fanfarecultuur met de tijd evolueert om zo een levende toekomst te garanderen.

⁴⁴⁵ Antwoord van Inge Gressens.

⁴⁴⁶ Antwoord van ID211.

⁴⁴⁷ Antwoord van Jan de Ketelaere.

⁴⁴⁸ Antwoord van Harry Cartois.

⁴⁴⁹ Antwoord van Bart Orbie.

⁴⁵⁰ Antwoord van Theresia Simkens.

⁴⁵¹ Antwoord van Wim De Groof.

⁴⁵² Antwoord van ID22.

⁴⁵³ Antwoord van An Peeraer.

⁴⁵⁴ Antwoord van Jan Vrolix.

Op zich goed dat het 'traditionele fanfaregebeuren', daarmee bedoel ik: rondstappen op straat, opluisteren van politieke gebeurtenissen, wat mindert t.v.v. het 'salonorkestgebeuren': orkesten die enkel zitconcerten geven van hoog/hoger niveau. Het trekt wel meer/jonger volk aan. Aan de andere kant verdwijnt zo wel het 'klassieke' fanfareorkest.⁴⁵⁵

Orkesten die een sterke en creatieve bestuursploeg hebben slagen erin om voldoende drive in hun vereniging te houden. Jongeren zijn gemotiveerd om zich in te zetten voor de vereniging al is het moeilijk om dit engagement op lange termijn vol te houden. Projectmatig werken is een aanpak die nieuwe dynamiek kan los maken.⁴⁵⁶

De antwoorden bij interne en externe bedreigingen waren op vlak van deze stelling gelijklopend. Ondanks dat de meerderheid de fanfarecultuur beschreef als een levende traditie, werden de volgende zaken geïdentificeerd die duiden om een vermindering van de levendigheid of in de toekomst een dalende trend kunnen betekenen.

Zoals bij de stelling over jongeren het geval was, werd ook hier het tekort aan spelers van bepaalde instrumenten aangehaald door 4 respondenten.

Te kort aan bepaalde instrumentsoorten, waardoor de traditionele bezetting daar niet altijd is.⁴⁵⁷

Er is ook te weinig interesse voor het instrument bugel.⁴⁵⁸

47 deelnemers beklagen het verminderde engagement van huidige fanfareleden ten opzicht van vroeger. Hiervoor werden enkele oorzaken aangehaald; net zoals bij jongeren, de concurrentie van andere hobby's; ieders drukke leven; leden die de fanfare niet als prioritaire bezigheid beschouwen; een algemeen gebrek aan interesse; en een te sterk individualisme.

Engagement vermindert door de drukte in ieders leven door deze maatschappij⁴⁵⁹

Muzikanten en dirigent willen steeds minder op uitstap gaan. Bij ons fanfare doet iedereen dit graag maar ik hoor van vele andere fanfares (en harmonieën) dat steeds minder mensen dit willen doen. Ze schamen zich om met marsen naar buiten te komen.⁴⁶⁰

Geen muzikanten genoeg in korpsen op repetities, waardoor je zelf ook geen goesting meer krijgt, want je kan niets deftig spelen. Muzikanten komen te weinig naar repetities en komen dan de laatste 2 repetities maximaal. Je zou altijd zo moeten kunnen repeteren.⁴⁶¹

Engagement van meer en meer leden is aan het vervagen. Zolang de fanfare niet in de weg zit van iets anders, kan het, maar van zodra er iets anders gepland staat, krijgt dat voorrang. Voorbeeld: Ik ben zeer geëngageerd, en mijn repetities en concerten staan op prioriteit in mijn agenda. Enkel door begrafenissen, trouws en andere uitzonderlijke situaties laat ik het muziek vallen. Meer en meer mensen nemen allerhande afspraken

⁴⁵⁵ Antwoord van Björn Vercryse.

⁴⁵⁶ Antwoord van Wim De Groof.

⁴⁵⁷ Antwoord van Sophie Pelsmaekers.

⁴⁵⁸ Antwoord van ID286.

⁴⁵⁹ Antwoord van ID68.

⁴⁶⁰ Antwoord van Elke Beauprez.

⁴⁶¹ Antwoord van Stefaan Wytnynck.

voor op het muziek spelen, en doen bitter weinig moeite om andere afspraken te verplaatsen voor het muziek.⁴⁶²

Mensen zijn minder sociaal als vroeger, en zij willen zich niet meer inzetten voor een vereniging (willen de vrij-tijd die ze hebben op een ander manier invullen) er is ook geen tijd meer om de kinders te brengen en halen.⁴⁶³

De vele ontspanningsmogelijkheden waar geen moeite voor moet gedaan worden, waar geen of nauwelijks inspanningen moeten geleverd worden.⁴⁶⁴

Individualisering, mensen die hobby enkel zien als "wat heb ikzelf eraan"⁴⁶⁵

Mensen hebben geen geduld meer om iets nieuws te leren waar ze veel tijd moeten aan besteden. Mensen denken te veel, ik en ik. Ik wil de beste en de mooiste zijn. Niet ik kan iets bereiken in een groep waar ik trots op kan zijn.⁴⁶⁶

Mogelijk als gevolg van het bovenstaande merkten 12 personen een tekort aan mensen en verenigingen aan. 15 deelnemers spraken van een vergrijzing binnen de fanfarewereld.

Veroudering van de muzikanten, en de fakkel wordt niet overgenomen door de jongeren; moeilijker om mensen te vinden die onbezoldigd taken als voorzitter of secretaris willen opnemen⁴⁶⁷

Er is nauwelijks instroom van jonge muzikanten, hierdoor treed veroudering op en is op langere termijn het voortbestaan van onze fanfare in gevaar!⁴⁶⁸

Aantal en continuïteit van spelende leden. Bezetting dreigt op sommige plaatsen wat dun te worden. Mensen engageren zich moeilijker vast en voor een lange tijd. Ook blijven voldoende competente mensen nodig als lesgever in onze fanfareschool en om het in het bestuur te trekken.⁴⁶⁹

Er komen geen nieuwe orkesten bij.⁴⁷⁰

Een fanfare is meer dan een groep muzikanten, maar die omkadering verkleint.⁴⁷¹

Hieruit blijken er enkele duidelijke noden: er is nood aan een instroom van jonge muzikanten die fanfare-instrumenten spelen om de fanfarecultuur een levendige toekomst te bieden.

⁴⁶² Antwoord van Joachim Vermeire.

⁴⁶³ Antwoord van Willy Weemann.

⁴⁶⁴ Antwoord van Patrick Dejonghe.

⁴⁶⁵ Antwoord van ID143.

⁴⁶⁶ Antwoord van ID164.

⁴⁶⁷ Antwoord van ID137.

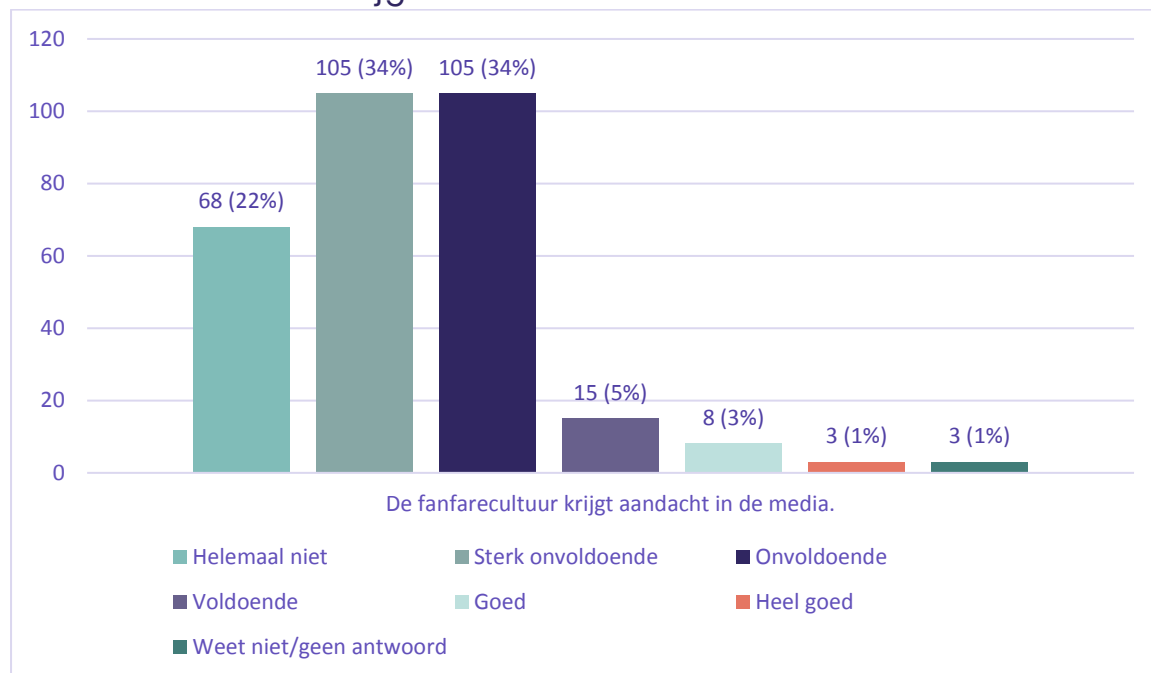
⁴⁶⁸ Antwoord van Erick Carels.

⁴⁶⁹ Antwoord van Bart Megnus.

⁴⁷⁰ Antwoord van ID300.

⁴⁷¹ Antwoord van Jo Santy.

De fanfarecultuur krijgt aandacht in de media

De fanfarecultuur krijgt onvoldoende aandacht in de media. Hier waren 278 respondenten (90%) het over eens. Slechts 24 deelnemers (9%) gaf deze stelling een positieve score. Toch zien 45 mensen de mogelijkheid van meer media-aandacht als een externe kans voor de fanfarecultuur. Hiervan vragen 41 deelnemers om meer interesse vanuit de media. Dit zou helpen bij de bekendheid van de fanfarecultuur, het weer aantrekkelijker maken, een positieve beeldvorming creëren, en aandacht geven aan uitstekende prestaties. Enkelen haalden hier ook voorbeelden aan van momenten waarop de fanfarecultuur wel positief in de media kwam.

Wat meer media aandacht zou welkom zijn. Waarom komt er op het nationale nieuws wel een bericht over een of ander ballet waar een paar 100 man naar gaat kijken, maar niets over de grote W[ereld] M[uziek] C[oncours] wedstrijden om de 4 jaar waar we al jaren hoge toppen scheren...⁴⁷²

Meer mediaaandacht / Blaasmuziek terug sexy maken⁴⁷³

Meer positieve beeldvorming rond fanfares, zoals bvb Isolde Lasoen dat vorig jaar deed op Canvas.⁴⁷⁴

Subsidies door de overheid en publiciteit in de media. Vroeger werd veel geluisterd naar het programma Rond de kiosk... ook dit programma werd afgevoerd.⁴⁷⁵

Meer publieke belangstelling in de media. Belangrijke prestaties mogen meer in de verf gezet worden⁴⁷⁶

⁴⁷² Antwoord van Werner Ceelen.

⁴⁷³ Antwoord van Marc Leroy.

⁴⁷⁴ Antwoord van IDI06.

⁴⁷⁵ Antwoord van Modest Van Achte.

⁴⁷⁶ Antwoord van Moniek Hontis.

*Positieve profilering in de media, bvb. Verslaggeving van Kerkrade (winnaar fanfare Achel) in het nationale nieuws bvb.*⁴⁷⁷

*Meer aandacht voor de fanfarecultuur in de media? Een programma op TV? Toffe fanfaremuziek op de één of andere manier tot bij de jeugd brengen.*⁴⁷⁸

*De zendtijden van tv voor sport en cultuur gelijk maken.*⁴⁷⁹

Deze antwoorden wijzen vooral naar het gebrek van aandacht door de media. 4 respondenten geven daarentegen aan dat ze zelf actief kunnen inzetten op een verhoogde media-aandacht. Ze zouden de media actiever kunnen betrekken bij bestaande activiteiten en zelf sterker inzetten op sociale media.

*Initiatieven die fanfares groeikansen bieden, de media daarbij betrekken ...*⁴⁸⁰

*“meegaan met de tijd” (sociale media, ...)*⁴⁸¹

*Sociale media zoals [YouTube] kunnen helpen met de fanfare cultuur verder internationaal te promoten.*⁴⁸²

De 7 reacties die de media beschreven onder interne bedreigingen vragen ook op meer en betere media-aandacht om fanfare-instrumenten en de fanfarecultuur in het algemeen te promoten.

*Er moet meer media-aandacht komen en een oproep om specifieke instrumenten te kiezen. Wie een blaasinstrument kist krijgt veel meer kansen om levenslang in een maatschappelijke context te blijven musiceren.*⁴⁸³

*De media serveren vooral héél andere “muziek”, zodat het fenomeen fanfare nogal achtergesteld is en door velen als een “randfenomeen” wordt bestempeld. Dat is al decennia lang het geval, en desondanks blijven fanfares bestaan en verder ontwikkelen – al hebben er vele het niet gemakkelijk.*⁴⁸⁴

Ook als externe bedreiging vermeldden 14 deelnemers het gebrek aan media-aandacht. Er wordt te veel aandacht besteed aan andere soorten muziek en nooit ‘reclame’ gemaakt voor fanfares.

*Het gebrek aan ondersteunen en publiciteit. KLARA zendt nauwelijks HaFaBra muziek uit, waarom? Geen flauw idee! Zelfs als orkesten tot 3 maal toe wereldkampioen worden dan wordt er niet over gesproken.*⁴⁸⁵

⁴⁷⁷ Antwoord van Bert Appermont.

⁴⁷⁸ Antwoord van ID256.

⁴⁷⁹ Antwoord van Jannes Jacobs.

⁴⁸⁰ Antwoord van Sophie Pelsmaekers.

⁴⁸¹ Antwoord van ID143.

⁴⁸² Antwoord van Rein Meus.

⁴⁸³ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

⁴⁸⁴ Antwoord van Jan Van der Roost

⁴⁸⁵ Antwoord van Nick Van Elsen.

Veronachtzaming door media en beleidsmakers die vaak zelf weinig culturele bagage hebben en dus voor de makkelijke en snelle lof van de grootst gemene deler kiezen omwille van een verregaande verpolitiserings van het cultuur- en mediabeleid.⁴⁸⁶

De gemakzucht & nonchalance van onze huidige maatschappij. Bv: Na elk nieuwsbericht krijgen we een toemaat van Rockfestivals en nepmuziek in het algemeen; nooit of te nimmer enig nieuws over (mooie) fanfaremuziek.⁴⁸⁷

De onvoorstelbare desinteresse vanwege overheden en media in het algemeen zijn uitermate bedreigend voor het voortbestaan van deze unieke hoogstaande cultuurvermenging.⁴⁸⁸

Daarnaast gaven 5 deelnemers aan dat wanneer de fanfare in de media vermeld komt, het een fout beeld schets van de fanfarecultuur. Dit beeld is eerder negatief en eentje van oubolligheid wat zij als een externe bedreiging voor de fanfarecultuur komen. Over het imago van de fanfarecultuur zal hieronder meer verteld worden.

Media brengen een fout beeld⁴⁸⁹

Perceptie van oubolligheid door oa media.⁴⁹⁰

Negatieve media.⁴⁹¹

Ten slotte vermeldde 1 persoon 'sociale media'⁴⁹² als een externe bedreiging. Zonder verdere uitleg is het onduidelijk wat hij hiermee bedoelde. Mogelijk sluit dit aan bij de bedenkingen rond de alternatieve bezigheden voor de jeugd van tegenwoordig.

⁴⁸⁶ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁴⁸⁷ Antwoord van Paul Geldhof.

⁴⁸⁸ Antwoord van Rudi De Wolf.

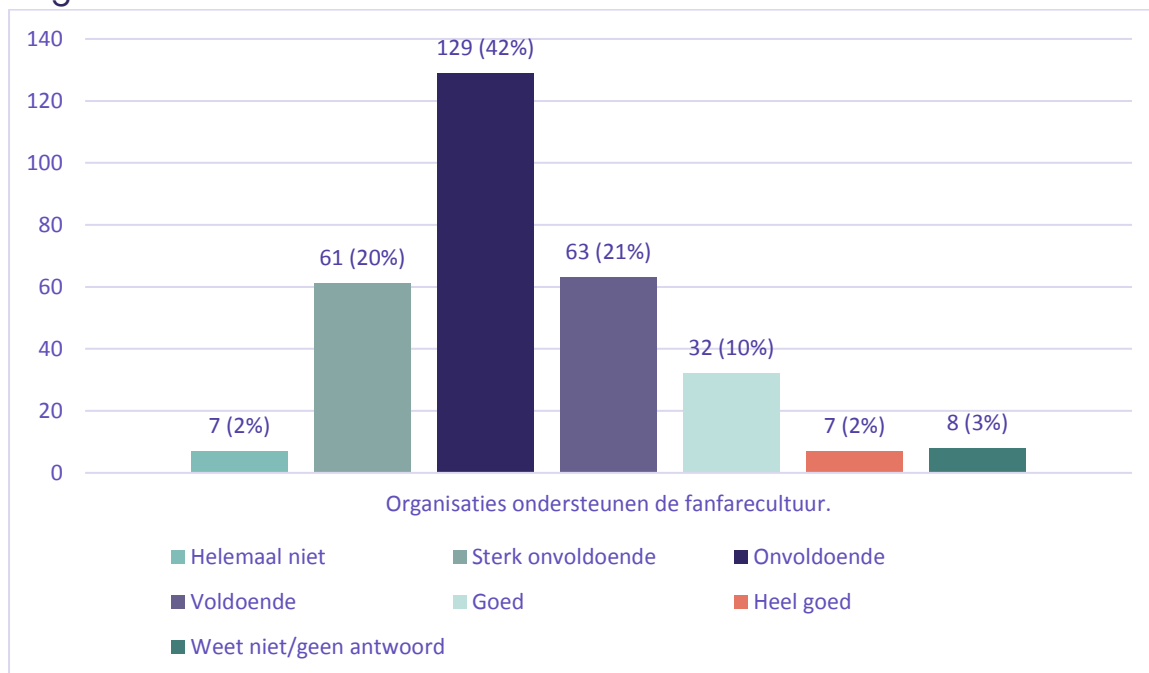
⁴⁸⁹ Antwoord van Patrick Vinckier.

⁴⁹⁰ Antwoord van ID96.

⁴⁹¹ Antwoord van ID282.

⁴⁹² Antwoord van Christiaan Goris.

Organisaties ondersteunen de fanfarecultuur

Een twee derde meerderheid vindt dat organisaties de fanfarecultuur onvoldoende ondersteunen. 197 deelnemers (64%) gaf deze stelling een negatieve score, terwijl 92 deelnemers (33%) dit een positieve score gaf. In de open vragen sprak men vooral over de interne en externe kansen van organisaties.

9 deelnemers beschrijven de ondersteuning van organisaties als een interne kans. Hierbij wordt VLAMO, de Vlaamse Amateurmuziek Organisatie, 5 keer expliciet vermeld. Daarnaast worden wedstrijden zoals het VLOF, het VLAMO Open Fanfarekampioenschap, 2 maal geprezen. 2 anderen vermeldden organisaties in het algemeen.

Goede ondersteuning van overkoepelende organisaties.⁴⁹³

VLOF is een goede evolutie.⁴⁹⁴

Er zijn organisaties (zoals VLAMO) die zich inzetten voor fanfares⁴⁹⁵

Vlamo moet hier meer [initiatief] tonen, ik heb die nog nooit in de media een standpunt weten innemen of naar buitenkomen.⁴⁹⁶

Ook onder externe kansen boden 14 respondenten een antwoord over organisaties. Ook hier beschreven 5 deelnemers de kansen die zij zien in de ondersteuning van VLAMO.

Meer inspraak en ondersteuning bieden door vlamo of andere, meer samenwerking op provinciaal vlak ..., meer aandacht in het nieuws, meer subsidie⁴⁹⁷

⁴⁹³ Antwoord van Patrick Dejonghe.

⁴⁹⁴ Antwoord van Bram Dalemans.

⁴⁹⁵ Antwoord van ID184.

⁴⁹⁶ Antwoord van ID158.

⁴⁹⁷ Antwoord van ID166.

Samenwerking bevorderen tussen het D.K.O, het algemeen onderwijs en Vlamo en vooral op zoek gaan naar mensen die de kar willen trekken.⁴⁹⁸

Vlamo doet zijn best⁴⁹⁹

Andere organisaties of bedrijven kunnen de fanfarecultuur ook een duwtje in de rug geven, door sponsoring, fanfares uit te nodigen voor evenementen of diensten te verlenen aan vzw's.

Bedrijfsleven dat sponsort of meer betrokken wordt. Subsidiëring van nieuwe composities voor fanfareorkest.⁵⁰⁰

Uitnodigingen voor nieuwe evenementen en bedrijfsactiviteiten van sponsors⁵⁰¹

Concerten georganiseerd door anderen dan de verenigingen zelf (ode gant, gentse feesten, kouterconcerten in Gent...)⁵⁰²

Organisaties zoals Techsoup – SOCIALware voorzien donaties van IT-producten en diensten voor stichtingen en non-profit verenigingen (VZWs)⁵⁰³

Slechts 3 deelnemers vermeldde organisaties onder interne bedreigingen en geen onder externe bedreigingen. Deze vinden vooral dat de steun ontoereikend of verouderd is.

De fanfares moeten meer ondersteund worden door organisaties zoals Vlamo. Waarom geen aparte werkgroep 'fanfares' i.p.v. hafa zoals nu. Brassbands kennen dat wel. In Nederland is dat beter.⁵⁰⁴

De totaal verouderde en bureaucratische werking van VLAMO, een gebrek aan jeugdwerking, een vertechnisering van de wedstrijdbeoordelingen die dan wel [veilig] maar weinig inspirerend mag heten.⁵⁰⁵

Oudbonlig bestuur, bestuur van mensen die sinds jaren vastgeroest zitten in het oude gareel..., weinig ondersteuning van externe overkoepelde organisaties ...⁵⁰⁶

Op dit vlak zijn er dus zeker kansen waar nog verder op ingezet kan worden.

⁴⁹⁸ Antwoord van Paul Geldhof.

⁴⁹⁹ Antwoord van Ivo Verbakel.

⁵⁰⁰ Antwoord van Bert Appermont.

⁵⁰¹ Antwoord van Frederik Laveren.

⁵⁰² Antwoord van ID295.

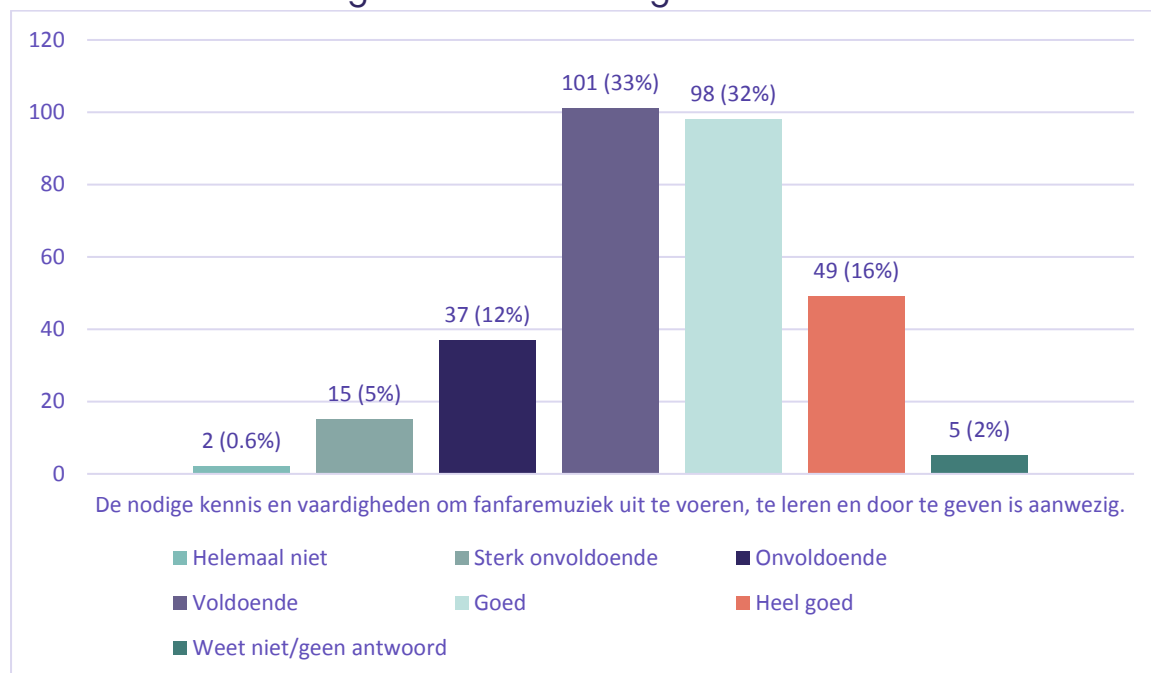
⁵⁰³ Antwoord van Gert Helsen.

⁵⁰⁴ Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁵⁰⁵ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁵⁰⁶ Antwoord van ID166.

De nodige kennis en vaardigheden om fanfaremuziek uit te voeren, te leren en door te geven is aanwezig.

De meerderheid van de deelnemers gaf aan dat de kennis en vaardigheden die nodig zijn om fanfaremuziek uit te voeren te leren en door te geven voldoende aanwezig is. 248 deelnemers (81%) gaf deze een stelling een positieve score. 54 deelnemers (17.6%) gaf dit een negatieve score. In de open vragen haalden slechts 6 personen de nodige kennis en vaardigheden aan. Hiervan bevestigde 1 persoon 'de nodige kennis is er nog'⁵⁰⁷ als interne kans en 1 persoon vermeldde een 'leerplan met oefenmomenten voor instrumentengroepen naar keuze'⁵⁰⁸ als externe kans.

Daarnaast spraken 4 deelnemers hier van een externe bedreiging.

Andere bezettingen (mix met houtblazers) om de vereniging in stand te houden en het gebrek aan kennis.⁵⁰⁹

Te weinig goed opgeleide cursisten⁵¹⁰

Het aanbod aan (bekwame) dirigenten. Muziekacademia die de 'fanfarecultuur' niet echt genegen zijn en zich liever focussen op het meer 'klassieke' werk of muziekonderwijs.⁵¹¹

Ontbreken van opleiding en ondersteuning.⁵¹²

Dergelijke stellingen roepen meer vragen op dan dat ze antwoorden bieden, die cruciaal zijn voor de manier waarop de fanfarecultuur wordt doorgegeven van generatie op generatie. Welke kennis en vaardigheden zijn er binnen de fanfare nodig om de traditie door

⁵⁰⁷ Antwoord van ID184.

⁵⁰⁸ Antwoord van ID164.

⁵⁰⁹ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

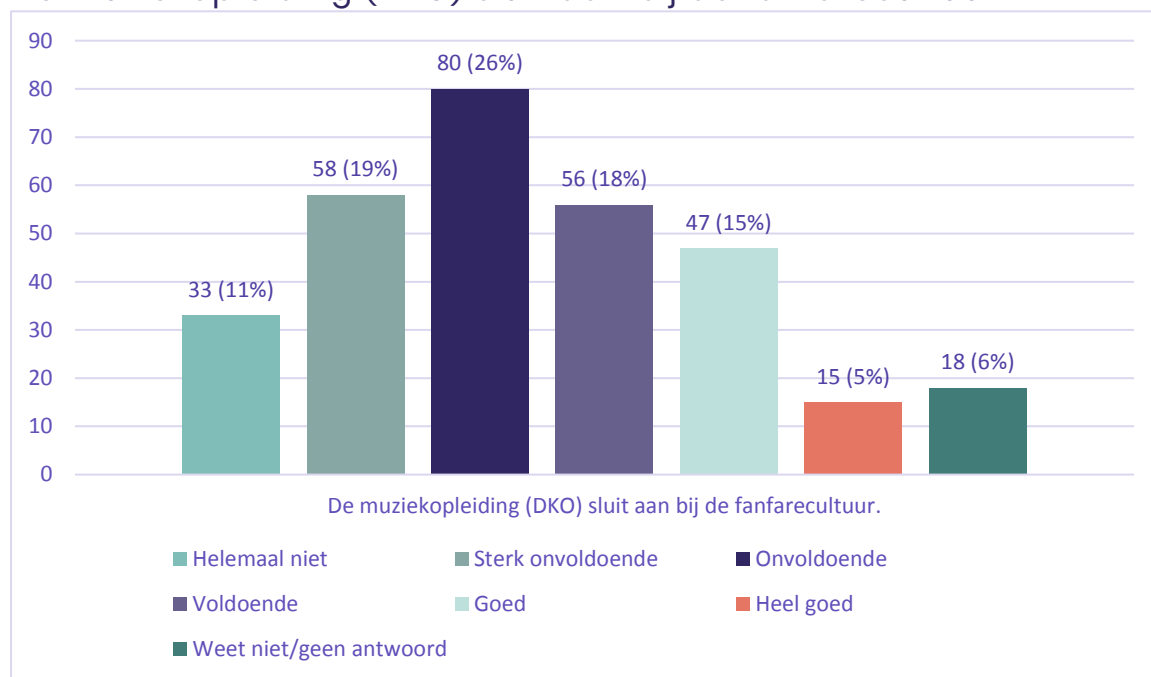
⁵¹⁰ Antwoord van Petra Peeters.

⁵¹¹ Antwoord van Johan Peeters.

⁵¹² Antwoord van Hendrik Verstichel.

te geven? Welke aspecten wordt je verwacht binnen de fanfare te leren en welke daarbuiten? Uit andere stellingen (o.a. die over de muzikopleiding die hieronder besproken wordt en andere vragen) blijkt dat muzikanten hun instrument niet langer bij de fanfare kunnen leren maar hiervoor naar de muziekschool moeten. Van hieruit blijkt de doorstroming naar de fanfare minder evident is. Ook dirigenten worden eerder aan de muziekcademies opgeleid.

De muzikopleiding (DKO) sluit aan bij de fanfarecultuur

Muzikopleidingen uit het Deeltijds Kunstonderwijs (DKO) sluiten eerder niet aan bij de fanfarecultuur. Dit blijkt uit de 169 negatieve antwoorden (56%) op deze stelling. Volgens een minderheid, 118 deelnemers (38%), zit dit wel goed. Het DKO werd ook tijdens de open vragen veelvuldig aangehaald.

De muzikopleiding van het DKO sluit aan bij de fanfarecultuur in de zin dat ze een goede instrumentenopleiding aanbiedt. Zoals eerder al bleek, worden fanfaremuzikanten tegenwoordig doorgaans in muziekscholen, in plaats van in de fanfare zelf, opgeleid. 9 respondenten zien deze opleiding als positief. Het is een betaalbare manier om leerlingen instrumenten op een hoog niveau aan te leren, waardoor het algemene niveau van de fanfaremuziek verhoogt.

Goedkopere opleiding van de jeugdige blazers, meer muziekbeleving in het lager [onderwijs]⁵¹³

Nieuwe leden, jong en oud, kunnen in de muziekcademie een betere opleiding genieten dan wij die zelf kunnen voorzien.⁵¹⁴

⁵¹³ Antwoord van Roger Dierickx.

⁵¹⁴ Antwoord van ID218.

Niveau verhogen via scholing⁵¹⁵

Via de muziekscholen kunnen jongeren een goede opleiding genieten. Maar zij haken veelal af tussen 14 en 18 jaar. Dé vraag is hoe hen beter aan de fanfare te binden (terwijl ze ook chiroleider, voetballer, ... zijn)?⁵¹⁶

40 deelnemers halen de (reële of potentiële) samenwerkingen tussen fanfares en het DKO aan als interne of externe kansen voor de fanfarecultuur. Sinds het nieuwe DKO-decreet in 2018 kunnen leerlingen aan het DKO onder de 'alternatieve leercontext' een deel van hun opleiding buiten de muren van de muziekschool vormen. Zo kan het vak samenspel bijvoorbeeld vervangen worden door deelname aan een fanfare.⁵¹⁷ Sommigen halen expliciet deze alternatieve leercontext aan als een positieve invloed op de fanfarecultuur. Anderen spreken over samenwerkingen met muziekscholen in het algemeen. In ieder geval helpt dit om meer jongeren te laten doorstromen van muziekschool naar fanfare.

Dankzij de samenwerking met de muziekschool kunnen we al meer jongeren bereiken dan in het verleden, door onze FUNfare kunnen ze al vroeg lid worden en deel uit maken van het orkest.⁵¹⁸

Samenwerking met het DKO is verbeterd (oa. Door samenspel in alternatieve context)⁵¹⁹

In ons dorp zijn er nog twee fanfares en leeft dit nog erg. In de muziekschool steunen ze ons door dat de jongeren hun samenspel in de fanfare mogen volgen. Dit is zeker heel positief!⁵²⁰

Blijvende samenwerking met muziekschool om nieuwe leden aan te trekken.⁵²¹

Ondersteuning en medewerking van DKO is noodzakelijk. In onze regio is dit onbestaand⁵²²

Hierbij zagen 3 deelnemers kansen in de recente hervorming van het DKO.⁵²³ 2 personen gaven aan dat het decreet gerust een stapje verder mag gaan; dat dergelijke samenwerkingen eigenlijk een verplichting zouden moeten zijn.

Verplichte samenwerking (samenspel) met muziekscholen – verplicht voor de muziekverenigingen en ook door de leerlingen. Ze hier stimuleren door hiervoor steun te voorzien.⁵²⁴

Een ingebouwde verderzetting van de DKO opleiding in de aanwezige vereniging is een must die best decretaal kan vast gelegd worden.⁵²⁵

⁵¹⁵ Antwoord van ID282.

⁵¹⁶ Antwoord van Erik Verreet.

⁵¹⁷ <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/leren-in-een-alternatieve-leercontext>, bezocht op 25 september 2019.

⁵¹⁸ Antwoord van ID9.

⁵¹⁹ Antwoord van ID143.

⁵²⁰ Antwoord van ID211.

⁵²¹ Antwoord van ID9.

⁵²² Antwoord van ID188.

⁵²³ Antwoorden van ID14, Gert Helsen en Dirk Troost.

⁵²⁴ Antwoord van Paul Vander Beken.

⁵²⁵ Antwoord van Koen Molenaar.

Een andere zag dan weer juist de combinatie van 'zelf opleiden van jonge muzikanten in samenwerking met het kunstonderwijs'⁵²⁶ als een interne kans. Omgekeerd geldt dit ook. 11 respondenten zagen het gebrek aan samenwerking met muziekscholen als een bedreiging.

Te weinig samen werking met muziekacademies de nieuwe jonge muzikanten komen niet naar fanfares dit word[t] niet gepromoot in de muziekacademies.⁵²⁷

Geen samenwerking met academies omdat doelstellingen anders zijn.⁵²⁸

Soms is de samenwerking met muziekacademie moeilijk voor het krijgen [van] nieuwe muzikanten. Zij sturen hun [leerlingen] niet naar een fanfare, maar liever naar een harmonie.⁵²⁹

Vaak vinden jonge muzikanten die binnen het DKO opgeleid worden de weg niet naar de plaatselijke fanfare. Leerlingen die in het DKO zitten en het vak samenspel willen volgen binnen de plaatselijke vereniging mogen dit vaak niet omdat de dirigent niet het vereiste diploma heeft.⁵³⁰

Tot slot is er veel weerstand vanuit DKO om samen te werken met fanfare orkesten rond promotie van fanfare instrumenten en de werving of doorstroming van leerlingen naar fanfare orkest.⁵³¹

Ook zonder deze samenwerkingen/alternatieve leercontext aan te halen, werd de doorstroming van muziekscholen naar fanfares aangehaald. 5 deelnemers zien hier een kans, ook al loopt deze doorstroming niet overal even vlot.

Jongeren die van de academie komen kunnen aansluiten bij een leuke muziekgroep⁵³²

Sommige DKO's, maar de doorstroming moet ook meer naar de zwakkere verenigingen kunnen gebeuren, niet enkel naar deze van de Stad waar ze een DKO hebben.⁵³³

Evenveel deelnemers zagen echter een gebrek aan doorstroming van leerlingen naar de fanfare.

Muziekacademies sturen geen jongeren door naar onze fanfare⁵³⁴

Respect van de fanfare bij muziekscholen niet altijd groot wat de instroom van jeugd bedreigd⁵³⁵

Geen doorstroming vanuit de muziekscholen, versnippering, geen opvolging⁵³⁶

Dit gebrek aan doorstroming en samenwerking kan verschillende oorzaken, zo blijkt uit de antwoorden over interne en externe bedreigingen. 14 deelnemers linken muziekscholen aan

⁵²⁶ Antwoord van ID208.

⁵²⁷ Antwoord van Willy Weemann.

⁵²⁸ Antwoord van Gerry Croon.

⁵²⁹ Antwoord van Hendrik Deckers.

⁵³⁰ Antwoord van ID256.

⁵³¹ Antwoord van Rein Meus.

⁵³² Antwoord van Moniek Hontis.

⁵³³ Antwoord van ID164.

⁵³⁴ Antwoord van Tom Sneyers.

⁵³⁵ Antwoord van Chantal Raes.

⁵³⁶ Antwoord van Jan De Wit.

het gebrek aan juiste (dus fanfare-)instrumenten. Muziekscholen en –leerkrachten zouden de verkeerde instrumenten. In sommige gevallen zouden ouders hun kinderen dan weer van koperinstrumenten weghouden. Anderen denken dat jongeren fanfare-instrumenten onvoldoende kennen en ze daarom niet kiezen aan de muziekschool. ‘Instrumentenkeuze in DKO richten op [de] nodige fanfarebezetting’⁵³⁷ zou dan weer een kans kunnen zijn.

*Muziekacademie kan wat meer steun geven [aan] de fanfarecultuur. Vaak veel aandacht aan gitaar, piano, ... en wat minder de fanfare instrumenten te promoten.*⁵³⁸

*Keuze voor gitaar en piano in DKO zijn een bedreiging. Het DKO doet inspanningen om blaasinstrumenten te promoten maar, meestal door de ouders, wordt het verkeerde instrument gekozen.*⁵³⁹

*Jongeren kennen te weinig de fanfareinstrumenten en kiezen hier niet voor, daardoor is er te weinig instroom vanuit het dko en in de verenigingen. Onderwijs zou hier meer investeringen moeten in doen.*⁵⁴⁰

*In het DKO worden nog altijd teveel mensen gestuurd naar piano, gitaar, Vele kinderen leren muziek, maar eenmaal ze een diploma hebben, spelen ze niet meer. Muziekmaatschappijen bieden hier [een] oplossing aan.*⁵⁴¹

*Leerkrachten dko die houtblazers promoten*⁵⁴²

*In het DKO worden piano, gitaar en viool nog altijd heel erg gepusht. Helaas is dit niet goed voor fanfares.*⁵⁴³

*Opleiding in academies: er wordt te weinig gedaan om nieuwe leerlingen aan te moedigen een blaasinstrument (zeker koper) of slagwerk te leren. Academies zitten vol met pianisten en gitaristen. Een stop op dit aantal kan zorgen voor meer blazers/slagwerkers.*⁵⁴⁴

Als externe kans vragen 11 respondenten om meer steun vanuit de muziekscholen door bijvoorbeeld fanfaremuziek en –instrumenten aan te moedigen. Of muziekscholen fanfares op andere manieren kunnen steunen werd niet vermeld.

*Meer ondersteuning, vooral door muziekacademies*⁵⁴⁵

*Het ligt aan het muziekonderwijs – leraars zijn geen fan en muziekscholen verplichten leerlingen om deel te nemen aan eigen organisaties*⁵⁴⁶

De academies moeten meer moeite doen om de fanfarecultuur hoog te houden. Zij zijn immers de bron van jeugdmuzikanten, en dus een zeer belangrijke factor. Belangrijk is dat

⁵³⁷ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

⁵³⁸ Antwoord van ID32.

⁵³⁹ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

⁵⁴⁰ Antwoord van ID111.

⁵⁴¹ Antwoord van Bjorn Swijssen.

⁵⁴² Antwoord van ID16.

⁵⁴³ Antwoord van ID76.

⁵⁴⁴ Antwoord van ID270.

⁵⁴⁵ Antwoord van ID100.

⁵⁴⁶ Antwoord van Martin Van Nieuwenhove.

de academies mensen doorsturen naar fanfares (en harmonieën en brassbands en dergelijke) in de buurt.⁵⁴⁷

Deze steun ontbreekt echter vaak. 8 deelnemers merkten dit op en gaven zelfs aan dat muziekscholen een dusdanig negatieve houding ten opzichte van fanfares zouden hebben dat zij leerlingen zouden ontmoedigen.

Muziek academies die ons niet aanmoedigen.⁵⁴⁸

Vijandigheid muziekscholen en hun leraren⁵⁴⁹

De academie en conservatoria vermelden vaak tijdens de opleiding dat fanfaremuziek van minderwaardige kwaliteit zou zijn.⁵⁵⁰

Niet ondersteunt door de muziekscholen en de overheid⁵⁵¹

4 deelnemers zagen dan ook weinig aansluiting tussen de fanfarecultuur en het DKO. Ze betwijfelden de flexibiliteit van het muziekonderwijs⁵⁵² en of de recente hervorming hier wel soelaas in zal brengen.⁵⁵³ Volgens 5 deelnemers sluit het DKO niet goed aan bij de fanfarecultuur omdat de focus van muziekscholen elders zou liggen. Ze zouden eerder oog hebben voor het opleiden van solo of concertmuzikanten, om hen klaar te stomen voor de conservatoria.

Eerlijkere verdeling (doorverwijzing) van jonge muzikanten naar de vereniging door muziekscholen. Deze instellingen zouden samenspel meer moeten motiveren ten opzichte van solocarrière. Dit is wel een heet hangijzer, vermits dit een individuele [keuze] is, maar keuzes kan men sturen...⁵⁵⁴

Muziekonderwijs focust té veel op het afleveren van leerlingen, klaar voor conservatoria om beroepsmuzikanten te vormen (die dan weer in de muziekscholen terecht komen: vicieuze cirkel). Muziekonderwijs moet ook aandacht hebben voor de amateurs, de blaasinstrumenten en zorgen dat de kinderen GRAAG muziek spelen. Kinderen verplichten naar een concert van renaissancemuziek te gaan of naar een hypermodern experimenteel muziekstuk, doet hen eerder afhaken... Muzieklessen (+ samenspel + muziekgeschiedenis + ...) zijn een hele opgave voor sommige jongeren. Als de schoolresultaten tegenvallen (en men op school zegt: 'je zult wat meer moeten studeren'), beslist men bijgevolg om de muziekschool op te geven⁵⁵⁵

Ook de muziekschool evolueert (bij ons) niet. Ze blijven halsstarrig vasthouden aan het opleiden tot conservatoriumstudeneten en maakt de loopbaan veel te zwaar. Jongeren die het moeilijk hebben op school krijgen zo geen kans. Daardoor moeten fanfares zelf opleiding geven, maar dit kost veel geld en je vindt weinig lesgevers.⁵⁵⁶

⁵⁴⁷ Antwoord van Joachim Vermeire.

⁵⁴⁸ Antwoord van ID264.

⁵⁴⁹ Antwoord van Ronny Wouters.

⁵⁵⁰ Antwoord van Niels Smeets.

⁵⁵¹ Antwoord van André Dewaele.

⁵⁵² Antwoord van Filiep Devreise.

⁵⁵³ Antwoord van ID14.

⁵⁵⁴ Antwoord van Erick Carels.

⁵⁵⁵ Antwoord van Patrick Vinckier.

⁵⁵⁶ Antwoord van An Peeraer.

Muziekacademia die de ‘fanfarecultuur’ niet echt genegen zijn en zich liever focussen op het meer ‘klassieke’ werk of muziekonderwijs.⁵⁵⁷

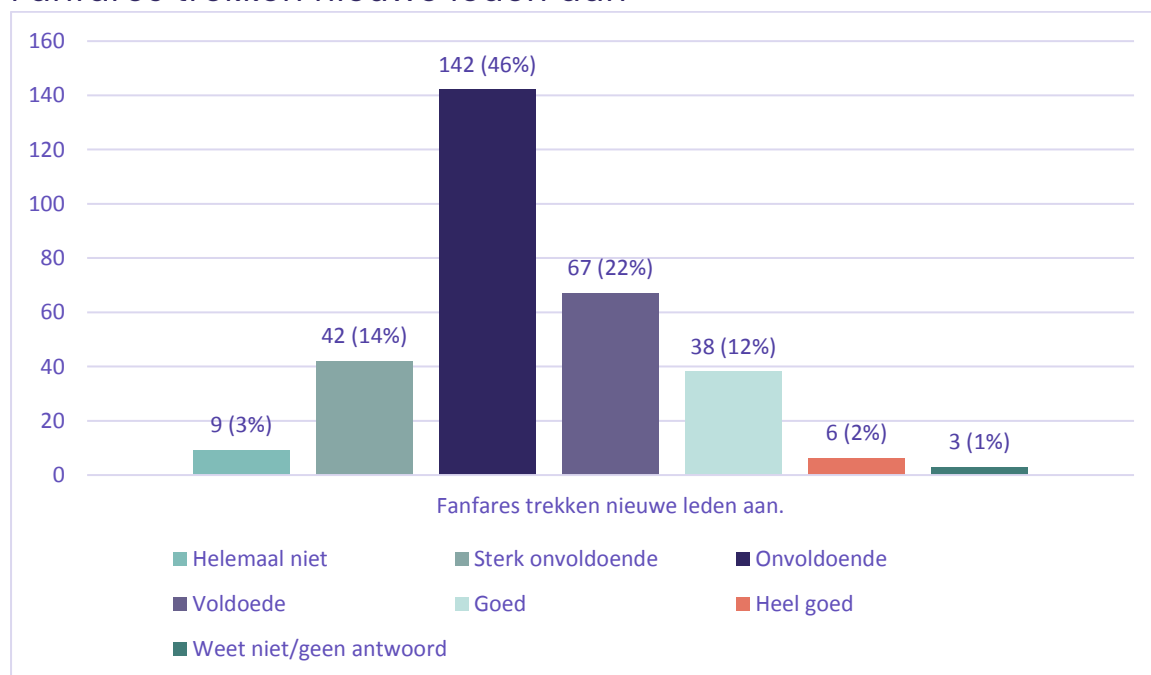
Tenslotte werd nog één bedreiging aangehaald met betrekking tot de fanfarecultuur en het DKO. In sommige (landelijke) streken is er een gebrek aan muziekscholen waardoor de doorstroming naar de fanfare uiteraard niet bestaan en zelfs een fanfare hebben moeilijk is. 3 personen haalden dit probleem aan.

Ouders hebben geen tijd om hun kinderen naar de muziekscholen te vervoeren en de wijkafdelingen sluiten.⁵⁵⁸

Er is geen verjonging. Meestal bevinden muziekscholen zich in de grotere agglomeraties. Samenwerken met kleinere dorpsfanfares die met minachting bekeken worden zit er niet in. In de kleinere dorpen zie je dan ook de muziekverenigingen stilaan op natuurlijke wijze wegkrimpen...⁵⁵⁹

Instroom nieuwe muzikanten is moeilijk. Het is ook niet gemakkelijk om een fanfare te hebben als er in de gemeente geen muziekschool is. Indien er een plaatselijke afdeling is, dan is dat al iets beter. Wat niet zou mogen gebeuren is dat de hoofdzetel van de muziekschool probeert om zoveel mogelijk muzikanten naar hun eigen muziekvereniging te halen. Dus onderlinge concurrentie bij nieuwe muzikanten zou niet mogen. Eens de muzikanten ouder zijn, gaan en staan ze waar ze willen. (vaak gaan ze dan bij meerdere verenigingen gaan spelen)⁵⁶⁰

Fanfares trekken nieuwe leden aan

Fanfares hebben moeite om nieuwe leden aan te trekken. 193 deelnemers (63%) gaf deze stelling een negatieve score. 111 deelnemers (36%) gaven dit een positieve score. Ook in de

⁵⁵⁷ Antwoord van Johan Peeters.

⁵⁵⁸ Antwoord van ID260.

⁵⁵⁹ Antwoord van Peter Vander Beken.

⁵⁶⁰ Antwoord van ID187.

open vragen bleek ledenwerving (of eerder het gebrek eraan) een bedreiging te zijn. Slechts 21 deelnemers zagen een interne of externe kans in de manier waarop er momenteel nieuwe leden bij (hun) fanfares komen. Zij danken dit o.a. aan hun jeugdfanfare, de bekendheid van de fanfare die mensen aantrekt, het sociale aspect dat mensen aantrekt, actieve ledenwerving, en projecten. Door actief in te zetten op 'de multiculturele jeugd' kan men de ledenwerving versterken.

Door onze jeugdfanfare komen er af en toe ook nieuwe jonge mensen bij dat komt de groep ten goede.⁵⁶¹

We hebben het geluk dat we zeer bekend zijn in het wereldje, dus mensen komen van ver om mee te mogen spelen bij ons, dus het voortbestaan is zeker geen probleem⁵⁶²

Er blijven mensen opstaan, ook jongeren, die zich belangeloos willen inzetten voor een vereniging. Is een vorm van zingeving. Een goed instrument is voor velen haalbaar/betaalbaar. Meespelen in een fanfare is sociaal gerespecteerd.⁵⁶³

De instroom van jeugd al is er geen garantie dat ze blijven bij het ouder worden.⁵⁶⁴

Onze fanfare is een 'witte' fanfare in het gekeurde Borgerhout (dat is toch raar he?). Onze dirigent investeert in 'opleiding' van de multiculturele jeugd van Borgerhout zodat ze op termijn kunnen aansluiten bij onze fanfare.⁵⁶⁵

49 deelnemers geven expliciet aan dat hun fanfare of de fanfarecultuur in het algemeen problemen heeft met nieuwe leden aan te trekken. Velen noemen ledenwerving moeilijk of lastig. Dit werd algemeen gezegd, maar ook met een zoektocht naar de oorzaak. Mensen zouden te veel alternatieve hobby's of bezigheden hebben, mensen blijven minder vaak in eigen dorp en sommige families hebben helemaal geen band met de lokale fanfare.

Het aantrekken van nieuwe leden die totaal niet verbonden zijn via familie of iets dergelijks is erg moeilijk.⁵⁶⁶

Jeugdwerking blijft een niet te verwaarlozen probleem, ouderen vertrekken⁵⁶⁷

Het aantrekken van nieuw publiek en nieuwe muzikanten baart me dan weer zorgen. Het imago zou nog heel wat moeten verjongen.⁵⁶⁸

Er zijn orkesten die niet voldoende nieuwe leden aantrekken, vooral voor bugel is dit soms een probleem⁵⁶⁹

Er zijn tegenwoordig veel meer hobby's dan vroeger, mensen blijven ook minder rond de kerktoren wonen. Het is dus moeilijk om muzikanten aan te trekken en te behouden.⁵⁷⁰

⁵⁶¹ Antwoord van ID22.

⁵⁶² Antwoord van Werner Ceelen.

⁵⁶³ Antwoord van Jo Santy.

⁵⁶⁴ Antwoord van Jean Vlaeminck.

⁵⁶⁵ Antwoord van Elke Schelfhout.

⁵⁶⁶ Antwoord van ID4.

⁵⁶⁷ Antwoord van Gino PEters.

⁵⁶⁸ Antwoord van Inge Gressens.

⁵⁶⁹ Antwoord van Bert Appermont.

⁵⁷⁰ Antwoord van ID257.

Veroudering van de muzikantenpopulatie; het is moeilijk om gedreven bestuursleden te vinden; er is een hoge drempel om in te stappen als muzikant (meerdere jaren opleiding zijn nodig om mee te spelen, in tegenstelling tot, bijvoorbeeld een koor or sportclubs)⁵⁷¹

Het zoeken naar nieuwe muzikanten is voor sommige fanfares heel moeilijk, voor anderen lukt dit dan weer beter.⁵⁷²

Als gevolg van deze moeilijke ledenwerving daalt het aantal leden van fanfares en zitten de op termijn met de weinig leden. Dit geldt zowel voor muzikanten als andere betrokkenen zoals bestuursleden. 13 respondenten spraken hierover hun bezorgdheden uit.

De leegloop van orkesten en het steeds lager wordend niveau van de leerling muzikanten.⁵⁷³

Aantal en continuïteit van spelende leden. Bezetting dreigt op sommige plaatsen wat dun te worden. Mensen engageren zich moeilijker vast en voor een lange tijd. Ook blijven voldoende competente mensen nodig als lesgever in onze fanfareschool en om het in het bestuur te trekken.⁵⁷⁴

Vooral een tekort aan jonge muzikanten als ook mensen die bereid zijn om te helpen in het besturen van de fanfare.⁵⁷⁵

Fanfare is bij de jeugd nog steeds niet 'hot'. Vele fanfares kampen met een ledentekort. Veel muzikanten spelen ook bij verschillende verenigingen enerzijds om elkaar voort te helpen. Het nadeel is dat er soms muzikanten een dubbele boeken hebben, waardoor ze moeten selecteren.⁵⁷⁶

Veel maatschappijen zien hun ledental ernstig teruglopen.⁵⁷⁷

Naast leden aantrekken, is het soms ook moeilijk om bestaande leden te behouden. Zoals ook in een vorig onderdeel over jongeren werd aangehaald, zorgen veranderingen in het leven (zoals gaan studeren of verhuizen) en andere hobby's er soms voor dat mensen stoppen met de fanfare. Ook hier haalden 2 deelnemers dit aan.

Volgend schooljaar gaan enkele leden verder studeren op kot, enkele leden verhuizen ... er moet worden voor gezorgd dat er voldoende mensen op de repetities aanwezig zijn en binnen sommige pupiters zal naar nieuwe mensen moeten worden gezocht.⁵⁷⁸

Sommige jongeren veranderen om de haverklap van vereniging of ontspanning.⁵⁷⁹

Vier deelnemers merken op dat fanfares nog steeds erg 'wit' zijn. Het lijkt moeilijk om mensen van andere origine aan te trekken naar fanfares, wat als een bedreiging gezien wordt. Dit is zeker iets waar in de toekomst meer op ingezet kan worden.

⁵⁷¹ Antwoord van Johan Claes.

⁵⁷² Antwoord van Hendrik Deckers.

⁵⁷³ Antwoord van Nick Van Elsen.

⁵⁷⁴ Antwoord van Bart Magnus.

⁵⁷⁵ Antwoord van Willy Weemann.

⁵⁷⁶ Antwoord van Luc Rombouts.

⁵⁷⁷ Antwoord van ID243.

⁵⁷⁸ Antwoord van ID22.

⁵⁷⁹ Antwoord van ID50.

Ik kom in meerdere fanfareorkesten die groot in getale zijn en veel jong-volwassenen tellen in hun rangen. Is niet overal zo, imago verbreding + jongerenwerking blijven ontzettend en continue belangrijk. We slagen er niet echt in om mensen met een andere origine aan te trekken.⁵⁸⁰

Het niet verwezenlijken van het betrekken van mensen van vreemde origine. Onvoldoende inzet op jongerenwerking. Enkel actief zijn binnen de muren van de concertzaal.⁵⁸¹

Het mate waarin fanfareorkesten er niet in slagen om mensen uit andere gemeenschappen te betrekken.⁵⁸²

Onvoldoende bekendheid bij inwijkelingen, die daarom dikwijls de weg naar de lokale fanfare niet vinden, ook al spelen ze een passend instrument. Te weinig herkenning (zeker van het beleid), te veel andere afleiding (internet, televisie, grootschalig bekend gemaakte cultuurevenementen – meestal zijn dat er geen waar lokale fanfares betrokken zijn...)⁵⁸³

Tenslotte waren er nog drie andere opmerkingen die betrekking hebben op de bedreiging van het dalende aantal leden.

Mobiliteit en intern Vlaamse migratie zorgen voor ontknopen dorps- en fanfareverbondenheid, afstand tot grootstad is evenredig met overlevingskansen [van een fanfar]⁵⁸⁴

Gebrek aan dirigenten die betorkken zijn⁵⁸⁵

Dalende nataliteit in kleine dorpen die de voedingsbodem voor fanfares zijn. In grotere steden en gemeenschappen kist men sneller voor een harmoniebezetting.⁵⁸⁶

⁵⁸⁰ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁵⁸¹ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁵⁸² Antwoord van Wim Van Opstal.

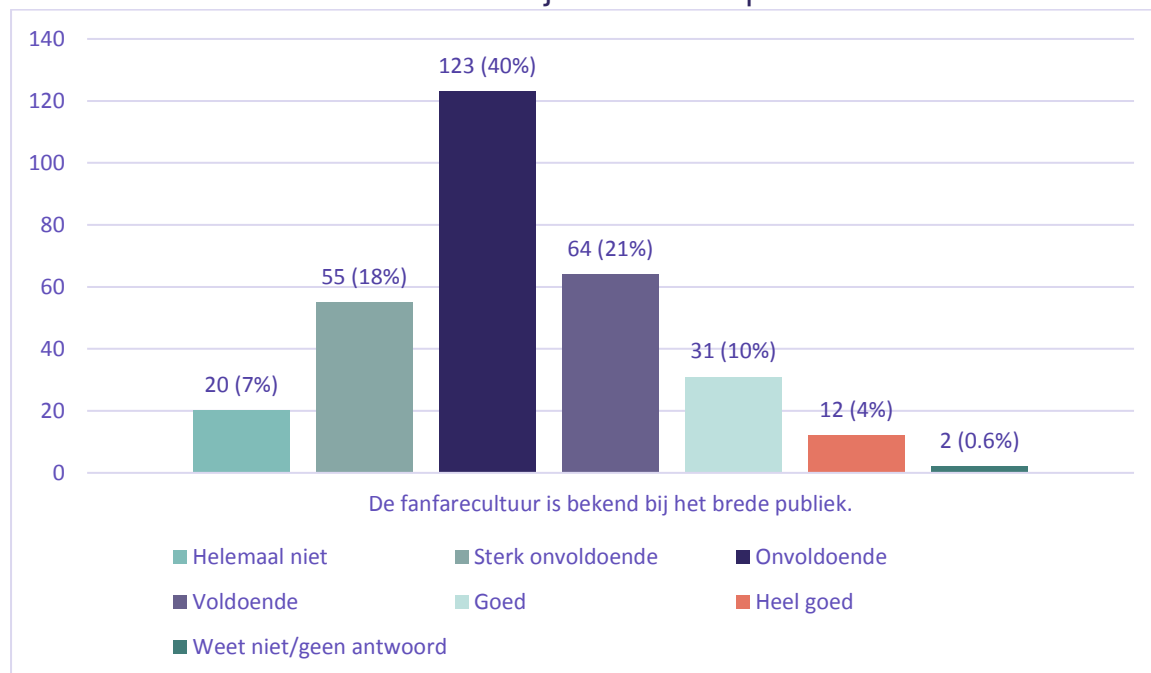
⁵⁸³ Antwoord van ID101.

⁵⁸⁴ Antwoord van Janick Appelmans.

⁵⁸⁵ Antwoord van ID308.

⁵⁸⁶ Antwoord van ID13.

De fanfarecultuur is bekend bij het brede publiek

De meerderheid vindt dat de fanfarecultuur onvoldoende bekend is bij het brede publiek. 198 deelnemers (65%) gaf deze vraag een negatieve score. 107 deelnemers (35%) vinden dat de fanfarecultuur wel bekend is bij het brede publiek. Ook in de open vraag werd erkend dat de onbekendheid van de fanfarecultuur een bedreiging is. Daarentegen kan de bekendheid van een fanfare, wanneer die er wel is, beschouwd worden als een interne kans om publiek én nieuwe muzikanten aan te trekken. Waar deze bekendheid er niet is, kan er wel op ingezet worden. Hierin werden enkele externe kansen beschreven. 9 deelnemers vermeldden dat de fanfare niet of onvoldoende bekend is bij het brede publiek; zij beschreven dit als een interne of externe bedreiging.

Het is niet bekend bij het brede publiek en heeft een negatief imago⁵⁸⁷

Steeds minder mensen die de fanfare cultuur kennen.⁵⁸⁸

Het niet kennen en (h)erkennen van deze orkestvorm als typisch zijnde voor de Lage voor Landen.⁵⁸⁹

Daaraan gerelateerd, aldus 8 deelnemers, heeft het brede publiek nauwelijks geen interesse fanfares. Hierdoor, zo merkten 4 deelnemers op als interne bedreiging, hebben fanfares niet genoeg publiek

Dalende interesse van het brede publiek⁵⁹⁰

Totale desinteresse van brede publiek en geen instroom nieuwe leerlingen⁵⁹¹

⁵⁸⁷ Antwoord van ID20.

⁵⁸⁸ Antwoord van ID122.

⁵⁸⁹ Antwoord van Filip Paelinck.

⁵⁹⁰ Antwoord van ID82.

⁵⁹¹ Antwoord van Gerry Croon.

We maken minder mensen warm voor ons theaterconcert, waar we knappe maar onbekende muziek spelen.⁵⁹²

Er is slechts een niche van mensen die in contact komt met de fanfarewereld. Veel mensen hebben momenteel de idee dat fanfares iets van het verleden zijn en voelen zich niet aangetrokken om er deel vanuit te maken, terwijl de mensen die vertrouwd zijn met de fanfarecultuur of mensen kennen die hieraan deelnemen, weten dat dit niet zo is en sneller de stap zetten om lid te worden van een fanfare.⁵⁹³

Veel mensen weten niet wat een fanfare eigenlijk inhoudt. Er wordt te weinig promotie gemaakt voor de echte fanfare instrumenten.⁵⁹⁴

De samenstelling van het publiek dat fanfares vandaag krijgen, wijst volgens 3 deelnemers ook op een interne bedreiging. Fanfares treden vaak op voor 'eigen folk', hun eigen entourage, of voor een eerder verouderd publiek.

Fanfares evolueren niet snel genoeg. Het publiek op concerten is gemiddeld 50+. Tijden veranderen en mensen hebben genoeg manieren om muziek te luisteren + het feit dat de jeugd naar totaal andere muziek luistert dan vroeger.⁵⁹⁵

Publiek triggeren, altijd voor eigen volk (familie, ex-leden/muzikanten)⁵⁹⁶

8 respondenten merkten op dat de context waar fanfaremuziek gespeeld wordt de laatste jaren veranderd is. Fanfares komen minder op straat en naar dorpsfeesten. Hierdoor zou het publiek verminderen. Wanneer fanfares toch buiten optreden, merkten enkele op dat dit ook niet voldoende mensen aantrekt omdat de mensen zelf minder naar buiten komen.

Verdwijnen van dorpsfeer waardoor men zich betrokken voelt.⁵⁹⁷

Ook het feit dat mensen niet meer buiten komen om naar HAFABRA te gaan luisteren is niet goed.⁵⁹⁸

Wat biedt een fanfare aan de buitenwereld? Weinig zichtbaar op straat dorpsfeesten enz⁵⁹⁹

De band met het volk verwatert een beetje. Het afdanken van uniformen en verminderen van straatoptredens zorgt ervoor dat er erfgoed verloren gaat. Dit moet weer aangemoedigd worden.⁶⁰⁰

Ik zie ze minder in het straatbeeld⁶⁰¹

Deze opmerkingen hebben in de antwoorden naar de interne en externe kansen voor de fanfarecultuur ook een positieve tegenhanger. 22 deelnemers gaven aan dat door veel op te treden en door meer naar buiten te komen er meer publiek hun fanfare (en fanfares in

⁵⁹² Antwoord van ID106.

⁵⁹³ Antwoord van ID246.

⁵⁹⁴ Antwoord van Simon Vinck.

⁵⁹⁵ Antwoord van Dries Ceuleers.

⁵⁹⁶ Antwoord van Sylvie Vlaeminck.

⁵⁹⁷ Antwoord van Rob Devos.

⁵⁹⁸ Antwoord van Joachim Vermeire.

⁵⁹⁹ Antwoord van Stanny Van Alphen.

⁶⁰⁰ Antwoord van Rob Devos.

⁶⁰¹ Antwoord van Barbara Beyers.

het algemeen) kunnen leren kennen. Enkele antwoorden gaven aan dat fanfares de laatste tijd weer vaker naar buurtfeesten en dergelijke uitgenodigd worden.

*De kleine ensembles die van cafe tot cafe gaan zijn succesvol*⁶⁰²

*Treedt naar [buiten] treedt buiten de comfortzone en besef dat opstappend musiceren één van de basics is van onze fanfarecultuur!*⁶⁰³

*Misschien moeten fanfares meer naar buiten treden bij openbare aangelegenheden: opluisteren van religieuze vieringen, kerstconcerten in steden, straatconcerten bij themadagen, concerten op zeedijk tijdens zomerdagen, optredens in pretparken, ...*⁶⁰⁴

*Terug vraag naar fanfare bij lokale kermissen, dorpsfeesten en kleine evenementen. Terugkeer van buurtfeesten.*⁶⁰⁵

*Onze fanfare treedt echt regelmatig op, zo leren veel mensen onze fanfare kennen.*⁶⁰⁶

*Kom meer op straat*⁶⁰⁷

Enige bekendheid helpt niet altijd om een breder publiek te bereiken, maar kan helpen om nieuwe muzikanten aan te trekken. 2 deelnemers merkten dit op. 3 deelnemers zagen het ook als een externe kans om meer uitgenodigd te worden om op te treden op allerlei evenementen om hun bekendheid te vergroten.

*Er komen steeds meer projecten die de vraag voor een samenwerking met een fanfare hebben. Naambekendheid is dus zeker een goede start om opnieuw leden aan te trekken.*⁶⁰⁸

*Fanfares betrekken bij zo veel mogelijk activiteiten, zowel lokaal als massa-evenementen, media-aandacht van lokale en nationale media, fanfares uitnodigen op nationale evenementen en wedstrijden of evenementen en wedstrijden of evenementen organiseren voor het plezier en prestige (dus niet in een leeg cultureel centrum voor subsidies, waarover door een subjectieve jury totaal arbitrair worden beslist). Zet eens een fanfare op een podium van Tomorrowland of Werchter als intermezzo, of bij vertrek of aankomst van de 10 miles of de dodentocht (of onderweg als aanmoediging).*⁶⁰⁹

*Een festival maken waardoor de fanfares meer naambekendheid krijgen voor fanfares over heel de wereld, [misschien] zelfs gekoppeld aan een wedstrijd. Of 1 dag fanfares, 1 dag brassband en 1 dag harmonieën, ... Dan heb je een echt festival.*⁶¹⁰

*Een groeiende vraag naar publiekstrekking in toeristische plaatsen kan kansen bieden om fanfares terug in het straatbeeld te brengen en de mensen te lokken en te entertainen.*⁶¹¹

⁶⁰² Antwoord van Dries Ceuleers.

⁶⁰³ Antwoord van Geert Vanmaeckelberge.

⁶⁰⁴ Antwoord van Bart Mignolet.

⁶⁰⁵ Antwoord van Hendrik Verstichel.

⁶⁰⁶ Antwoord van Elke Schelfhout.

⁶⁰⁷ Antwoord van Jan Debaillie.

⁶⁰⁸ Antwoord van ID76.

⁶⁰⁹ Antwoord van Cindy Van Dijck Celle.

⁶¹⁰ Antwoord van ID211.

⁶¹¹ Antwoord van Bart Orbie.

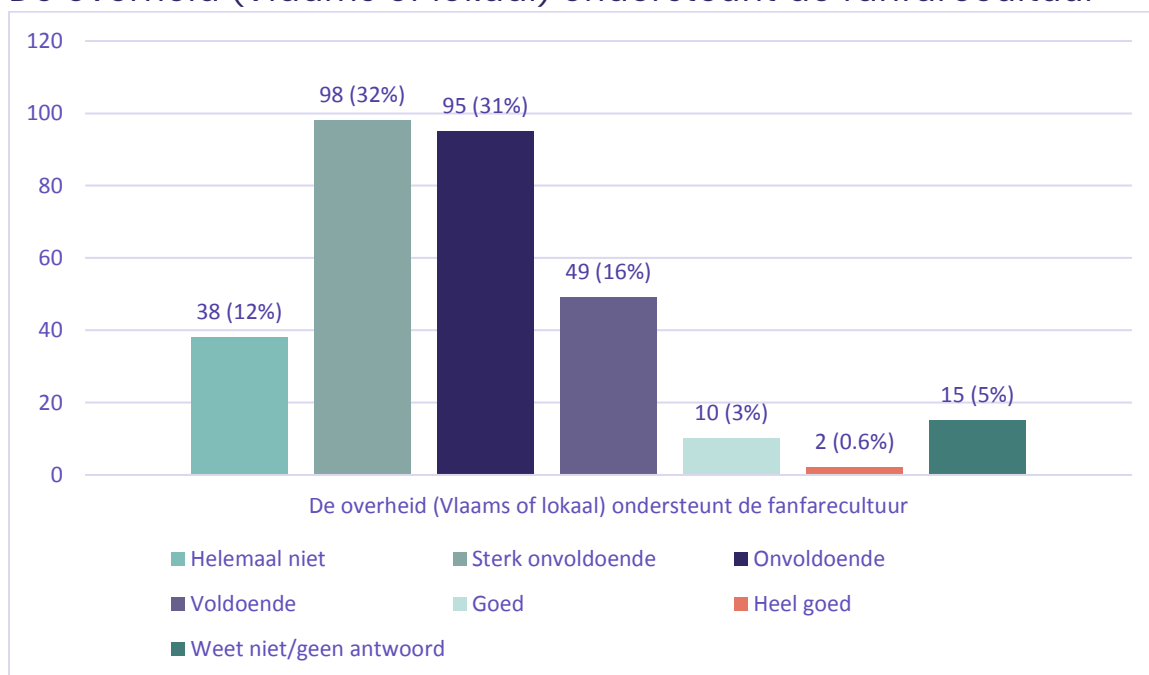
Tenslotte werden er nog enkele andere opmerking gegeven waarop ingespeeld kan worden om een bredere bekendheid te creëren; zoals vernieuwing.

Grote creativiteit bij de fanfares om een breder publiek aan te spreken⁶¹²

Er zijn genoeg mogelijkheden om aan te sluiten in de actualiteit mits de nodige inspiratie.⁶¹³

Inwoners bij het korps betrekken, d.m.v. concerten en rondgangen.⁶¹⁴

De overheid (Vlaams of lokaal) ondersteunt de fanfarecultuur

De deelnemers van de enquête zijn over het algemeen ontevreden over de steun die de fanfarecultuur krijgt vanuit overheden. 231 deelnemers (75%) gaf deze vraag een negatieve score. In deze tijden waarin provinciale subsidies werden afgeschaft en een onzekerheid of gemeentelijke besturen die wel zullen opvangen, was deze reactie niet verwonderlijk. Slechts 61 deelnemers (19.6%) leek tevreden over de steun van de overheid. De antwoorden op de open vragen zijn een weerspiegeling van deze grafiek. Slechts 3 deelnemers spraken spontaan hun tevredenheid over de bestaande steun. 1 iemand vermeldde 'directe overheid: gemeentebesturen'⁶¹⁵ als een interne kans. Daarnaast bespraken 2 deelnemers positieve ervaringen:

⁶¹² Antwoord van Johan Claes.

⁶¹³ Antwoord van Roger Vanvolsem.

⁶¹⁴ Antwoord van Peter Willeboordse

⁶¹⁵ Antwoord van ID189.

In ons dorp zijn er nog twee fanfares en leeft dit nog erg. In de muziekschool steunen ze ons door dat de jongeren hun samenspel in de fanfare mogen volgen. Dit is zeker heel positief! De jeugdwerkingsubsidies vind ik ook zeker in orde.⁶¹⁶

Gemeentelijke ondersteuning in de gemeente Beveren-Waas is top!⁶¹⁷

Over het algemeen sprak iedereen een ongenoegen uit. Onder interne bedreigingen haalden 10 deelnemers aan dat er te weinig interesse en steun vanuit de politiek is en dit zowel op federaal, regionaal als lokaal niveau. Daarnaast specificeerden 13 deelnemers hier het gebrek aan subsidies. Vooral de hervormingen waardoor provinciale subsidies wegvielen, spelen de fanfares parten. Die zijn tot nu toe nog niet elders overgenomen.

Weinig tot geen steun van de overheid voor amateur-kunsten⁶¹⁸

Weinig interesse van de overheid, subsidies worden teruggedraaid, concertwedstrijden afgeschaft⁶¹⁹

Minister Gatz heeft het systeem van de provinciale steun en wedstrijden in de vuilbak gekieperd (moge hij branden in de hel). Misschien trekt een volgende minister van cultuur dit recht? De kans lijkt me klein: lokaal kan een fanfare nog politieke druk uitoefenen, maar op Vlaams of federaal niveau?⁶²⁰

De broodnodige subsidies worden steeds moeilijker om te verkrijgen door de veranderingen in het cultuurbeleid. Een serieus gemiste kans.⁶²¹

Verlies van financiële middelen en subsidies bij gemeente en provincies (NIET door Vlaanderen overgenomen!!)⁶²²

Vervolgens verwezen maar liefst 88 deelnemers naar de overheid als een externe bedreiging. Ook hier verwees men vooral naar het gebrek aan steun in het algemeen en het gebrek of wegvallen van subsidies. Het gebrek aan steun vanuit de overheid werd 26 keer aangehaald. Het minderen of wegvallen van subsidies werd 34 keer aangehaald.

Het gebrek aan ondersteuning van die lokale en regionale overheid⁶²³

Geen steun meer van de staat, dank u Steve Gatz [sic]⁶²⁴

De falende politiek die steun aan amateur-kunsten gestaag afbouwt !!⁶²⁵

Veronachtzaming door media en beleidsmakers die vaak zelf weinig culturele bagage hebben en dus voor de makkelijke en snelle lof van de grootst geneme deler kiezen omwille van een verregaande verpolitisering van het cultuur- en mediabeleid. [...] Een steeds duidelijk wordende vorm van cultuuralfabetisme die noch door onze

⁶¹⁶ Antwoord van ID211.

⁶¹⁷ Antwoord van Hendrik Deckers.

⁶¹⁸ Antwoord van Peter Van Dyck.

⁶¹⁹ Antwoord van Paul Vanhemelryck.

⁶²⁰ Antwoord van ID198.

⁶²¹ Antwoord van Werner Ceelen.

⁶²² Antwoord van ID137.

⁶²³ Antwoord van Roald Bekaert.

⁶²⁴ Antwoord van Jan De Wit.

⁶²⁵ Antwoord van Peter Van Dyck.

*samenleving, noch door het onderwijs, noch door beleidsmakers erkend, laat staan aangepakt wordt.*⁶²⁶

*Falen van cultuurbeleid*⁶²⁷

*De onvoorstelbare desinteresse vanwege overheden en media in het algemeen zijn uitermate bedreigend voor het voortbestaan van deze unieke hoogstaande cultuurvermenging.*⁶²⁸

*We moeten blijven bestaan met steeds minder middelen*⁶²⁹

*Minder toelagen voor cultuur in het algemeen.*⁶³⁰

*Het wegvallen van subsidies is nefast. Hiervoor moet zo snel mogelijk een oplossing komen. Dit kan geen 2 jaar meer duren voor sommige verenigingen!*⁶³¹

Naast subsidies zouden overheden de fanfarecultuur op andere manieren kunnen steunen. Lokale besturen zouden kunnen helpen bij het beschikbaar stellen van repetitielokalen of concertlocaties. 1 persoon suggereerde dat de overheid een wettelijk kader zou kunnen uitwerken om fanfares betaalbaarder te maken.

*Het steeds meer afbouwen van subsidies. Minder steun van de lokale overheden (bijv. het ter beschikking stellen van een repetitielokaal of van een concertlokatie).*⁶³²

*Te weinig financiële middelen: instrumenten en composities zijn duur. Daarenboven: vergoeding van dirigenten en opleiders. Wat dit laatste betreft: onvoldoende structuur, wettelijk kader om de vergoedingen uit te betalen in het belang van alle betrokken partijen, nl. verenigingen, personeel, overheid.*⁶³³

Ook hier werden wisselende politieke situaties als een externe bedreiging aangehaald door 12 deelnemers. Ook hier ging het over de gevolgen van het wegvallen van provinciale middelen. Op lokaal niveau hangt er veel af van het huidige gemeentebestuur dat steeds opnieuw afhankelijk is van de verkiezingen.

*Financiële voedingsbodem; de overheid hevelde alle provinciale middelen naar een bovenlokaal niveau. Een niveau waar fanfares amper/geen reikwijdte hebben en dus zonder middelen komen te zitten.*⁶³⁴

*Het voortbestaan van de fanfares werd te grabbel gegooid door het in de gemeentepot te steken, het is onbegrijpelijk dat dit zo loopt op een moment dat iedereen de mond vol heeft van identiteit (en ik ben niet eens zo'n identiteitsmens). Fanfares blijven een broedhaard van muzikaal talent, vaak ook door sfeer van gezonde competitie, zowel in als tussen organisaties.*⁶³⁵

⁶²⁶ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁶²⁷ Antwoord van André Dewaele.

⁶²⁸ Antwoord van Rudi De Wolf.

⁶²⁹ Antwoord van Régis Vanhalst.

⁶³⁰ Antwoord van ID50.

⁶³¹ Antwoord van Jef De Raet.

⁶³² Antwoord van Peter De Gelaen.

⁶³³ Antwoord van Joris Daems.

⁶³⁴ Antwoord van Sophie Pelsmaekers.

⁶³⁵ Antwoord van ID159.

Afschaffen van de provincies en provinciale fanfare-kampioenschap⁶³⁶

Wisselende aandacht voor cultuur in een gemeente (ook afh. Van verkiezingen en van individuen)⁶³⁷

Subsidies provincie gingen overgaan naar Vlaanderen, en zo naar de gemeentes komen, maar dat geld is weg!?!?! Zonder middelen kan een fanfare niet blijven bestaan.⁶³⁸

Belangrijkste bedreiging is dat de middelen voor muziekcultuur ontoereikend zijn en op een hoop gegooid worden met andere culturele middelen (b.v. literatuur, beeldende kunsten), waardoor deze middelen vaak niet aan muziek besteed worden.⁶³⁹

Een laatste bedreiging die van bovenop komt betreft regulaties die ongewenste kosten en administratie met zich meebrengt, zoals regelgevingen voor verenigingen, belastingen, GDPR en Sabam.

Paperassenwerk voor verenigingen.⁶⁴⁰

Strengere regels waar je als vereniging rekening mee moet houden (GDPR)⁶⁴¹

De vele onkosten bv de pipo's van sabam⁶⁴²

Waar bedreigingen zijn, bestaan ook kansen. Dit blijkt uit de antwoorden op de vraag over externe kansen. De zaken die hierboven als bedreiging werden aangehaald, werden hier opnieuw vermeld maar dan – mits een aanpassing in het voordeel van de fanfares – als kans. 16 deelnemers vragen om steun van de overheid en een beter cultuurbeleid. 25 deelnemers vragen naar meer subsidies en een beleid waardoor financiële middelen kunnen doorstromen naar de fanfare.

Dringend nood aan subsidies⁶⁴³

Meer financiële steun van hogerop is welkom zodat de fanfare kan bijdragen bij de aanschaf van goede instrumenten, partituren, onderhoud lokalen, benaderen van dirigent...⁶⁴⁴

Steun (financiële, logistieke, ...) van de gemeentelijke overheid. Financiële steun van firma's (sponsoring) om het budgettrond te krijgen.⁶⁴⁵

Geef geld aan organisatoren van bijvb culturele stoeten, feesten ... Geef de gemeentes geld met de verplichting iets te doen voor de muziekmaatschappijen.⁶⁴⁶

Steun van bovenop hoeft niet per sé (rechtstreeks) financieel te zijn. 11 deelnemers gaven alternatieve manieren aan waarop fanfares gesteund kunnen worden door bijvoorbeeld te gemoed te komen aan infrastructurele noden.

⁶³⁶ Antwoord van Dirk Ghijs.

⁶³⁷ Antwoord van Jeroen Maes.

⁶³⁸ Antwoord van Joachim Vermeire

⁶³⁹ Antwoord van Bart Orbie.

⁶⁴⁰ Antwoord van Stijn Vanhoof.

⁶⁴¹ Antwoord van Gert Helsen.

⁶⁴² Antwoord van Marc Van Gorp.

⁶⁴³ Antwoord van ID63.

⁶⁴⁴ Antwoord van ID215.

⁶⁴⁵ Antwoord van Johan Peeters.

⁶⁴⁶ Antwoord van Sofie Vermeire.

De overheid zou qua ondersteuning kunnen denken aan het beschikbaar stellen van mooie concertlocaties en gelegenheden. Eveneens het stimuleren en mee organiseren van wedstrijden om het niveau van fanfares op punt te houden.⁶⁴⁷

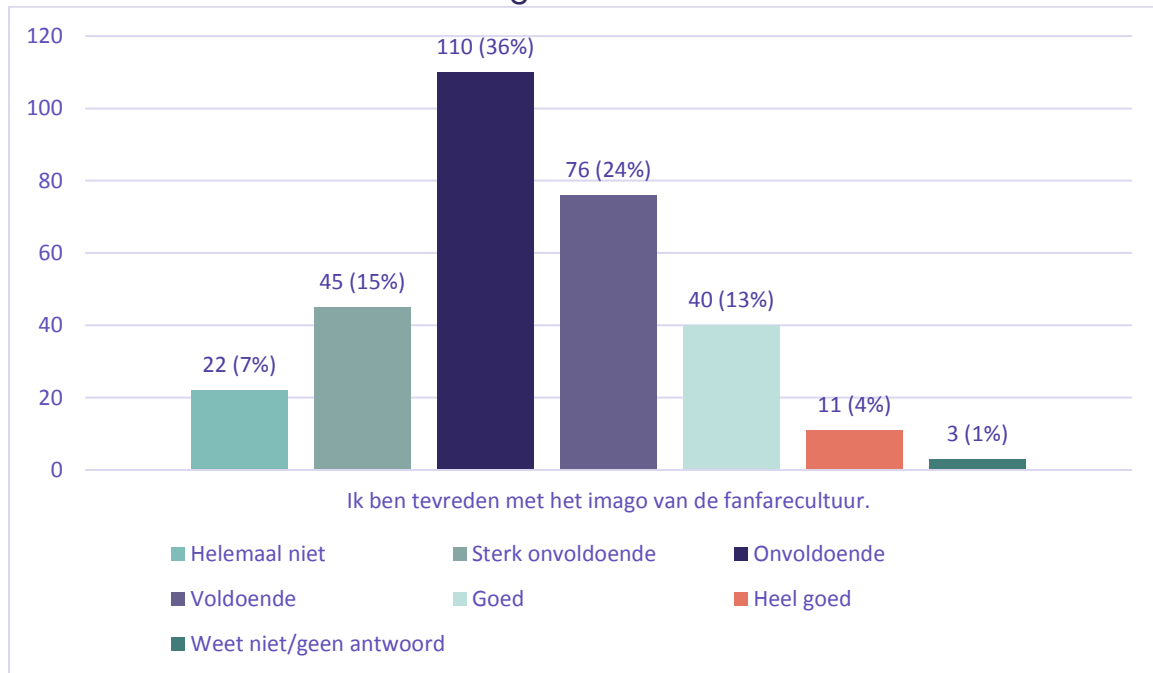
Oprichting van muziek bibliotheken op provincie niveau (mogelijkheid van ontlening van partituren = minder papier, mindere kostprijs voor de fanfare) / Een forfaitair jaarlijkse vergoeding mits de nodige voorwaarden, waaronder minstens 1 optreden in de provincie.⁶⁴⁸

Fiscaal statuut voor omkadering⁶⁴⁹

Elke gemeente zou minstens 1 keer per jaar een fanfare moeten uitnodigen. (vorm van onrechtstreekse subsidie)⁶⁵⁰

Lokale verankering binnen de gemeente/dorp is belangrijk; gemeentebestuur kan hierbij waarschijnlijk bijdragen door het aanbieden van repetitieruimtes en concertzalen aan fanfare-vriendelijke prijzen⁶⁵¹

Ik ben tevreden met het imago van de fanfarecultuur

De deelnemers aan de enquête waren niet tevreden met het imago van de fanfarecultuur. 177 deelnemers (58%) gaf deze stelling een negatieve score. Een lichte minderheid van 127 deelnemers (41%) was wel tevreden over het imago van de fanfarecultuur. Deze minderheid werd nog kleiner in de open vraag. Slechts 4 deelnemers merkten op – als interne kans – dat het imago van fanfares begint te verbeteren.

⁶⁴⁷ Antwoord van Bert Mignolet.

⁶⁴⁸ Antwoord van Luc De Keyser.

⁶⁴⁹ Antwoord van IDI60.

⁶⁵⁰ Antwoord van IDI87.

⁶⁵¹ Antwoord van Benoit Pauwels.

Het oubollige imago wordt afgeschud.⁶⁵²

Fanfaries krijgen minder het imago van enkel bier drinken te zijn⁶⁵³

Ik merk wel een positieve evolutie in de bekendheid en appreciatie. Indien we deze evolutie kunnen doorzetten zal er meer jeugd zich aansluiten en zullen de fanfares terug openbloeien.⁶⁵⁴

Als externe kans gaven eveneens 4 deelnemers mee dat een beter imago nodig is.

Meer positieve beeldvorming rond fanfares, zoals bvb Isolde Lasoen dat vorig jaar deed op Canvas.⁶⁵⁵

Een positievere houding vanuit de samenleving.⁶⁵⁶

Het imago van de fanfarecultuur werd 54 keer als een interne of externe bedreiging omschreven. 6 deelnemers spraken hier van een gebrek aan waardering voor de fanfarecultuur; de eigenheid en kwaliteit van de orkestvorm wordt volgens hen niet erkend.

Onvoldoende bekendheid, waardering⁶⁵⁷

Er is te weinig aandacht voor de eigenheid van de fanfare; alles wordt eerder brassband of harmoniemuziek⁶⁵⁸

Geen waardering voor kwaliteit van muzikanten⁶⁵⁹

Weinig begrip voor orkestvorm op zich, en bijkomend weinig (overheids)steun en sponsors.⁶⁶⁰

Algemeen gesproken, kampen fanfares met een imagoprobleem, aldus 23 respondenten. Mensen hebben volgens hen een negatief of saai imago van wat een fanfare is, wat nieuwe mensen afschrikt.

Imago van fanfares is nog altijd negatief, andere muziekvormen zullen de fanfaremuziek onderdrukken.⁶⁶¹

Niet iedere ouder staat achter zijn kinderen zodat ze naar een fanfare mogen gaan. Er is nog altijd de associatie met bier en cafés.⁶⁶²

Ik denk dat het algemene imago van amateurmuziekverenigingen in de publieke sfeer niet goed zit. Iedereen is het eens over het nut en belang van sport, maar voor muziek is dat helemaal niet zo. Er is dan, buiten de muziekwereld, ook niet zo'n groot besef van wat diezelfde muziekwereld precies kan verwezenlijken.⁶⁶³

⁶⁵² Antwoord van Emily VC.

⁶⁵³ Antwoord van ID190.

⁶⁵⁴ Antwoord van ID271.

⁶⁵⁵ Antwoord van ID106.

⁶⁵⁶ Antwoord van Björn Verduyck.

⁶⁵⁷ Antwoord van ID5.

⁶⁵⁸ Antwoord van Christiaan Goris.

⁶⁵⁹ Antwoord van Moniek Hontis.

⁶⁶⁰ Antwoord van Bram Dalemans.

⁶⁶¹ Antwoord van ID38.

⁶⁶² Antwoord van ID164.

⁶⁶³ Antwoord van Michiel Van Mulders.

Het imago zorgt vaak voor een aarzeling bij jonge mensen om te kiezen voor een blaasinstrument. Hierdoor is het potentieel aan muzikanten klein.⁶⁶⁴

Imagoprobleem.⁶⁶⁵

De multiculturele samenleving waar muziek nog gebrandmerkt wordt als 'des duivels'⁶⁶⁶

Negatieve beeldvorming aardor nog steeds te weinig jongeren zich aangetrokken voelen⁶⁶⁷

Naast dit algemene negatieve imago, gaven ten slotte 23 deelnemers aan dat veel mensen een verkeerd of verouderd imago van de fanfarecultuur hebben, wat bijdraagt tot dit negatieve imago.

Fanfare wordt nog steeds geassocieerd met stapconcerten eindigend in het café.⁶⁶⁸

Het imago van "oempapa-muziek" en de stempel van "ouderwets" te zijn⁶⁶⁹

Erkenning als orkestmuziek ontbreekt soms. Mensen hebben nog te veel het beeld van straatmuzikanten.⁶⁷⁰

Het imago van een 'blaaskapel' met laag niveau zorgt voor weinig instroom⁶⁷¹

Het kermisimago dat buitenstaanders hebben⁶⁷²

De naam 'fanfare' wordt voor veel te veel vormen van ensembles gebruikt. Bij wijze van spreken: een mercedes is een auto, maar niet alle auto's zijn mercedessen... Daardoor krijg je misbruik van de naam fanfare in de media. Twee mensen die een instrument vasthouden zijn al vlug een fanfare...⁶⁷³

Fanfare wordt soms geassocieerd met drankmisbruik.⁶⁷⁴

Oubollig beeld van "spelen om te drinken". Dit is in realiteit al lang achterhaald.⁶⁷⁵

⁶⁶⁴ Antwoord van Koen Molenaar.

⁶⁶⁵ Antwoorden van Luc Haeghebaert en Louis Vertommen.

⁶⁶⁶ Antwoord van Ingrid Buyl.

⁶⁶⁷ Antwoord van Eric Renders.

⁶⁶⁸ Antwoord van Steven Rans.

⁶⁶⁹ Antwoord van ID295.

⁶⁷⁰ Antwoord van Moniek Hontis.

⁶⁷¹ Antwoord van Liesbeth Rogge.

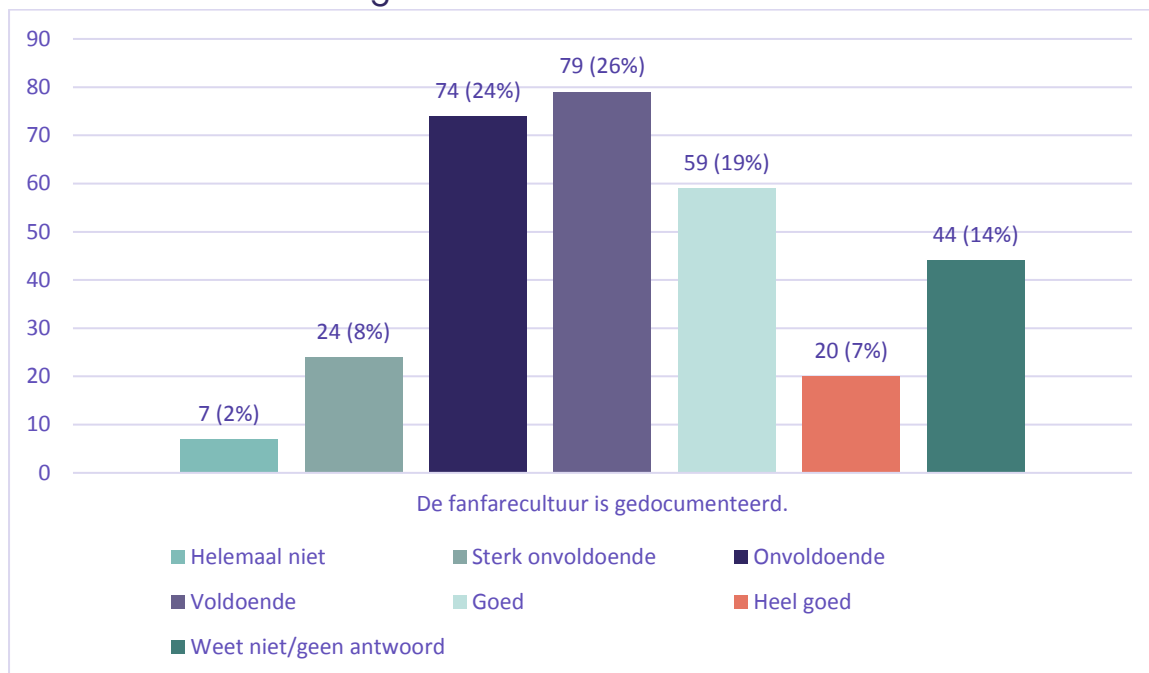
⁶⁷² Antwoord van ID17.

⁶⁷³ Antwoord van Kristof Degryse.

⁶⁷⁴ Antwoord van ID42.

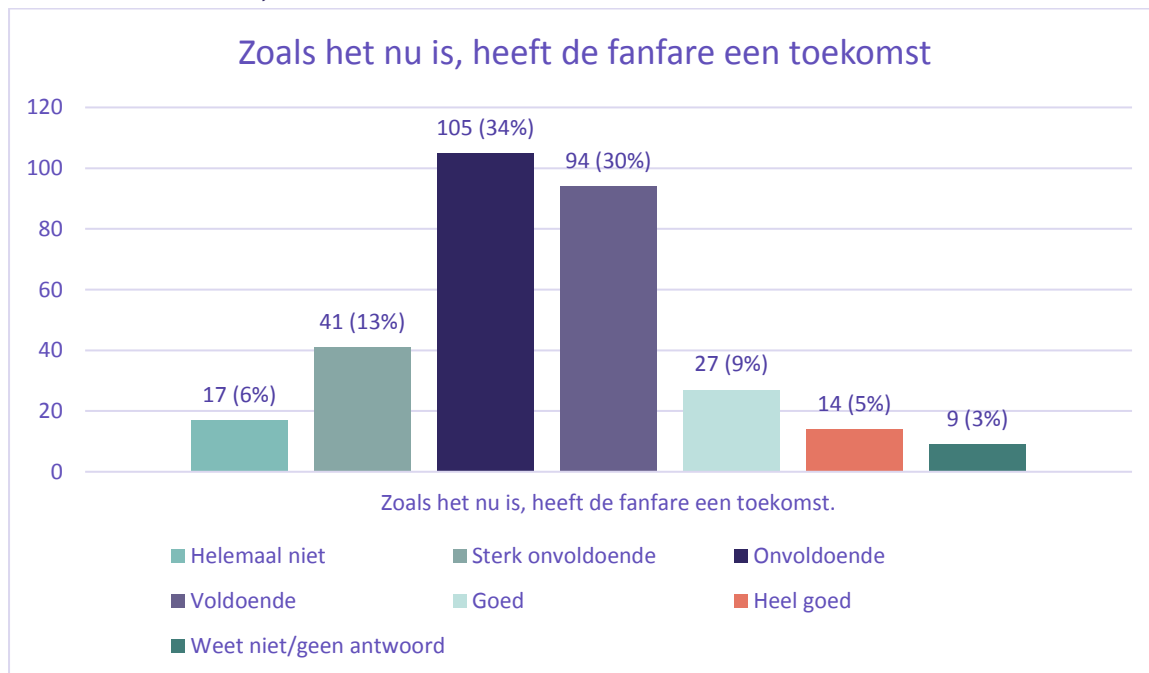
⁶⁷⁵ Antwoord van Bart De Valck.

De fanfarecultuur is gedocumenteerd

Een meerderheid gaf aan dat de fanfarecultuur goed gedocumenteerd is. Volgens 158 deelnemers (52%) is de fanfarecultuur voldoende gedocumenteerd. Volgens 105 deelnemers (34%) is hier nog werk aan de winkel. 44 deelnemers (14%) wisten het niet. Tijdens de open vragen werd er niets gezegd in verband met de documentatie van de fanfarecultuur. Hier kan mogelijk op ingezet worden bij het bepalen van borgingsacties.

Zoals het nu is, heeft de fanfare een toekomst

Een kleine meerderheid van 163 deelnemers (53%) ziet de toekomst van de fanfare niet rooskleurig in. 137 deelnemers (44%) zien zoals het nu is wel een toekomst voor de fanfare. Alle voorbijge stelling hebben uiteraard betrekking tot de toekomst van de fanfarecultuur.

Onder deze stelling werden enkele zaken gebundeld uit de antwoorden die expliciet de toekomst van de fanfarecultuur bespraken. Zoals ideeën rond wat er moet worden gedaan om fanfares een toekomst te bieden en algemene uitspraken over de toekomst. Hierna zullen de zaken besproken worden die niet onder één van de bovenstaande 13 stellingen te klasseren waren.

6 deelnemers zien het uitbreiden van de fanfarebezetting met houtblazers en de fusie van verschillende fanfares als een oplossing om de toekomst van de cultuur te garanderen. Buiten de bezetting is er namelijk niet zoveel verschil tussen de harmoniecultuur en de fanfarecultuur, aldus 1 deelnemer.

Via de harmoniebezetting hebben redelijk wat fanfares betere overlevingskansen⁶⁷⁶

Ik vind niet dat fanfarecultuur los van 'harmoniecultuur' gezien moet worden. Ik denk dat daar ook de toekomst ligt. Veel fanfares evolueerden naar harmonieorkest en delen dus dezelfde geschiedenis. Behalve de bezetting zie ik persoonlijk weinig verschillen tussen beide. Het maakt orkesten toegankelijk voor meer soorten muzikanten. Al moeten de typische 'fanfare-instrumenten' (bv. bugel) dan ook een plaats blijven krijgen binnen het harmonieorkest. Uiteraard zou idealiter ook de fanfare als orkestvorm moeten kunnen blijven bestaan. Nog meer samenwerking met muziekonderwijs om (toekomstige) blazers en slagwerkers kennis te laten maken met de diverse amateurorkestvormen lijkt me hierbij noodzakelijk.⁶⁷⁷

De fanfarecultuur zal blijven voortbestaan in de toekomst. Maar meer en meer zullen fanfares fusioneren, moeten samenwerken of stoppen.⁶⁷⁸

Dit wordt echter niet door iedereen als een kans gezien. 13 anderen zien dergelijke fusies en flexibele bezettingen eerder als een kortetermijnoplossing die uiteindelijk de fanfarecultuur zelf in gevaar brengt. Zij vermeldden dit fenomeen als een interne of externe bedreiging.

Teveel fanfares werken met gemengde bezetting, is eigenlijk niet zo goed maar wellicht vaak een overlevingsstrategie.⁶⁷⁹

Samensmelten van verschillende dorpsfanfares tot regio-orkesten: waarschijnlijk onvermijdbaar om voortbestaan te bestendigen, maar desalniettemin een valkuil voor orkesten die deze boot dreigen te missen.⁶⁸⁰

De zuivere fanfarevorm wordt dikwijls niet gerespecteerd om meer muzikanten te hebben of om tekortkomingen te verdoezelen⁶⁸¹

Harmonies die fanfares opslokken⁶⁸²

⁶⁷⁶ Antwoord van Janick Appelmans.

⁶⁷⁷ Antwoord van ID257.

⁶⁷⁸ Antwoord van Luc De Keyser.

⁶⁷⁹ Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁶⁸⁰ Antwoord van Bram Dalemans.

⁶⁸¹ Antwoord van ID81.

⁶⁸² Antwoord van ID230.

Verenigingen moeten, om een fanfare te blijven, houtblazers weigeren. Maar dat doet men niet graag want er zijn al niet veel nieuwe leden. Dus vaak transformeren ze naar een harmonie.⁶⁸³

Omgekeerd zagen ook 2 deelnemers het als een bedreiging dat sommige fanfares te hard proberen om in huidige vorm te blijven voortbestaan. Voor hen zou een samensmelting wel werken. Verder zagen 6 deelnemers meer interne kansen voor de fanfarecultuur. Een sterke interne werking en inzet van bestuursleden, voldoende nieuwe leden aantrekken, en het repertoire vernieuwen zijn zaken waar intern op ingezet kan worden om de toekomst van de fanfarecultuur te garanderen. Ook is er geen one-size-fits-all oplossing om fanfares een toekomst te bieden. Bij de ene fanfare werkt een traditionele aanpak, bij de andere door juist in te zetten uit vernieuwing, zo blijkt uit 1 van de antwoorden. Daarnaast is

In de ene fanfare: traditie is geïnstalleerd, fanfare wordt gedragen door het dorp; we kunnen zo nog wel 100 jaar verder doen, zolang er genoeg muzikanten zijn; in de andere fanfare: er wordt veel gewerkt aan nieuwe projecten en andere manieren van fanfare muziek profileren: dit heeft al geleid tot het bekend maken en aantrekken van (heel) jonge muzikanten⁶⁸⁴

Interne werking is bij sommige verenigingen vrij professioneel, waar dit minder het geval is, ziet de toekomst er somber uit.⁶⁸⁵

Zolang we genoeg jongeren ervan overtuigen dat de fanfare niet saai maar plezant is hebben fanfares misschien een kans om te blijven bestaan.⁶⁸⁶

In dezelfde lijn zag 1 persoon het huidige projectmatig werken – dat in de vraag rond de evolutie van de fanfarecultuur als positief werd onthaald – als een risico dat ‘werken op lange termijn’ bedreigt.⁶⁸⁷ Andere zaken die de fanfarecultuur interne kansen zijn de aanwezig zijn om verder te doen en een positieve evolutie in de appreciatie ervan.

Sterke drang bij een groot deel om voort te bouwen aan de toekomst van de fanfare.⁶⁸⁸

Ik denk dat er veel kansen zijn omdat het volgens mij terug hip is. Iedereen wil vintage: dit kan hier helemaal op inspelen...⁶⁸⁹

Ik merk wel dat een positieve evolutie in bekendheid en appreciatie. Indien we deze evolutie kunnen doorzetten zal er meer jeugd zich aansluiten en zullen de fanfares terug openbloeien.⁶⁹⁰

Zolang er gemotiveerde mensen zijn, zal het blijven bestaan⁶⁹¹

Het feit dat er nog steeds vraag is naar fanfares om te spelen op evenementen en de mogelijkheid dat deze vraag kan stijgen, duidt volgens 5 deelnemers op een externe kans.

⁶⁸³ Antwoord van ID250.

⁶⁸⁴ Antwoord van Benoit Pauwels.

⁶⁸⁵ Antwoord van Johan Van Dyck.

⁶⁸⁶ Antwoord van Jolien Bellens.

⁶⁸⁷ Antwoord van Janick Appelmans.

⁶⁸⁸ Antwoord van Joachim Vermeire.

⁶⁸⁹ Antwoord van Barbara Beyers.

⁶⁹⁰ Antwoord van ID271.

⁶⁹¹ Antwoord van Eduard Van Robbroeck.

Er is nood aan fanfares, ze worden nog altijd gebruikt bij allerlei organisaties⁶⁹²

Verenigingen, parochies en gemeenten die meer beroep doen op fanfares.⁶⁹³

12 deelnemers zien fanfares en daarmee op termijn de gehele fanfarecultuur langzaam verdwijnen en stelden als interne en externe bedreigingen het voortbestaan ervan in vraag.

Het fanfareleven is op enkele grote fanfares na stilaan aan het uitsterven.⁶⁹⁴

Andere muziekvormen zullen de fanfaremuziek onderdrukken.⁶⁹⁵

Dat dit over 10 jaar niet meer bestaat⁶⁹⁶

Het aantal echte fanfareorkesten neemt elk jaar af in België en Nederland⁶⁹⁷

Tot slot gaf 1 iemand nog een boodschap mee die wel in contrast lijkt te staan met de sterke roep naar subsidies en afhankelijkheid van lokale of regionale overheden.

Je moet als fanfare zelf voor je sterktes zorgen... sterk lobby werk... financiële steun alleen op basis van projecten... mogen niet de nieuwe norm worden.⁶⁹⁸

Interne kansen: overige

De vraag naar interne kansen ontving een goede respons. Slechts 13 van de 306 respondenten beantwoordden de vraag niet. 9 deelnemers gaven aan dat ze het niet wisten. 16 personen gaven aan dat ze weinig of geen interne kansen zagen. Daarnaast werden er enkele antwoorden gegeven die op de verkeerde plek leken te staan. Hierbij kwam onder andere het gebrek aan ondersteuning en subsidies, gebrek aan jeugd en het hoge prijskaartje van een fanfare aan bod. Deze zaken werden ook elders besproken. Naast de interne kansen die onder één van de bovenstaande stellingen vallen, werden er nog enkele andere interne kansen geïdentificeerd.

38 deelnemers zagen de **vernieuwing** binnen de fanfarecultuur als een interne kans. Hiermee werd vooral verwezen naar vernieuwing van de manier waarop fanfares zichzelf presenteren, vernieuwende projecten en een steeds uitgebreider repertoire voor fanfare.

Ik zie een evolutie in hoe een fanfare eruit kan zien bvb niet zo statisch bewegen (geen marstempo in rijtjes, maar eerder 'murgagewijs'), dit zal meer mensen aanspreken.⁶⁹⁹

Je hebt veel keuze bij welke muziek je speelt als fanfare⁷⁰⁰

⁶⁹² Antwoord van Filiep Devriese.

⁶⁹³ Antwoord van Theo Roels.

⁶⁹⁴ Antwoord van Kris Kimps.

⁶⁹⁵ Antwoord van ID38.

⁶⁹⁶ Antwoord van ID107.

⁶⁹⁷ Antwoord van ID300.

⁶⁹⁸ Antwoord van Paul Eyckmans.

⁶⁹⁹ Antwoord van Elke Schelfhout.

⁷⁰⁰ Antwoord van ID39.

Orkesten kunnen out of the box denken en projecten realiseren (voor de lokale gemeenschap).⁷⁰¹

Er wordt meer een meer beroep gedaan op componisten met specifieke opdrachten om fanfaremuziek te schrijven. Bovendien zien we ook een verjonging bij de korpsen⁷⁰²

Enkele korpsen hebben de handen in elkaar geslagen om nieuwe muziek te componeren (Fanfarissimo). Een ietwat jongere, werkende generatie zet er de schouders onder en heeft verfrissende ideeën. Heel wat muzikanten zijn opgeleid en willen meer en beter.⁷⁰³

Er zijn bloeiende verenigingen die voor vernieuwing in het repertoire of in concertformules zorgen. Deze verenigingen moeten sterker ondersteund worden, en hun goede praktijkvoorbeelden zouden gedissemineerd moeten worden naar andere fanfareorkesten toe.⁷⁰⁴

32 deelnemers merkten op dat het **niveau** binnen de fanfarecultuur gevoelig is verbeterd. Hierbij gaat het zowel over het niveau van individuele muzikanten dat dankzij de opleidingsmogelijkheden in het DKO omhoog ging als het muzikale niveau van de orkesten. Dirigenten zijn beter opgeleid. Ook is het belangrijk dat het repertoire kwaliteitsvol en voldoende uitdaging is. Dit alles komt de fanfarecultuur ten goede en wedstrijden zouden hierbij kunnen helpen.

Er is een gevoelige kwaliteitsverbetering gebeurd zowel bij muzikanten als bij repertoire. Fanfarekampioenschap is een goed initiatief evenals compositiewedstrijden.⁷⁰⁵

Fanfaremuziek op een hoog niveau is de laatste tijd niet zeldzaam meer, er worden regelmatig (al kan alles beter) nieuwe interessante werken geschreven.⁷⁰⁶

Een geschoolde dirigent met kennis van een fanfareorkest is noodzakelijk⁷⁰⁷

De huidige jeugd is beter opgeleid dan vroeger⁷⁰⁸

De fanfare kan steeds meer rekenen op jonge muzikanten die een basisopleiding muziek gevolgd hebben, waardoor ze het niveau kunnen opkrikken en iedereen in de fanfare haalt daar zijn voordeel uit.⁷⁰⁹

Een fanfare kan goed draaien dankzij een **goed bestuur**. 12 deelnemers zagen hun eigen werking als een interne kans. De afwezigheid van een sterke interne werking heeft dan weer het omgekeerde effect en is een bedreiging voor die fanfare.

Er zijn her en der goedwerkende fanfare-orkesten⁷¹⁰

⁷⁰¹ Antwoord van Nick Van Elsen.

⁷⁰² Antwoord van Steven Rans.

⁷⁰³ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁷⁰⁴ Antwoord van Rein Meus.

⁷⁰⁵ Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁷⁰⁶ Antwoord van Domin De Ryck.

⁷⁰⁷ Antwoord van Filip Paelinck.

⁷⁰⁸ Antwoord van Johan Darding.

⁷⁰⁹ Antwoord van ID276.

⁷¹⁰ Antwoord van Theo Roels.

Interne werking is bij sommige verenigingen vrij professioneel, waar dit minder het geval is, ziet de toekomst er somber uit.⁷¹¹

Wij hebben een goed bestuur, goede werking, ... maar dit is niet overal zo. Onze werking is opgesplitst in verschillende commissies, zodat niet alles op één persoon of het bestuur afkomt. Bv muziekcommissie, evenemententeam, jeugdfanfare, deco Team, ...⁷¹²

Allerhande **samenwerkingen** zijn volgens 12 deelnemers een troef. Dit betreft onder andere samenwerkingen tussen verschillende fanfares, tussen fanfares en andere (culturele of artistieke) groepen of personen en uitwisselingen van muzikanten.

Samenwerking tussen orkesten komt laatste jaren op gang: fanfarissimo, uitwisselingen tussen orkesten, etc. etc. VLOF is een goede evolutie.⁷¹³

Er komen steeds meer projecten die de vraag voor een samenwerking met een fanfare hebben. Naambekendheid is dus zeker een goede start om opnieuw nieuwe leden aan te trekken.⁷¹⁴

De samenwerking van de nog bestaande fanfares en hun muzikanten elkaar helpen waar nodig.⁷¹⁵

de "vijandigheid" tussen de [concurrerende] fanfares verdwijnt⁷¹⁶

Samenwerkingen met bekende zangers, bands, vertellers, kunstenaars...⁷¹⁷ 289

Vervolgens bespraken 7 respondenten hier het **sociale aspect** van de fanfarecultuur. Fanfares zijn sociale verenigingen, een vriendengroep en dat is belangrijk voor het welzijn van een fanfare.⁷¹⁸

Fanfares zijn een stuk kleiner dan een harmonieorkest: dit zorgt voor een sterkere sociale cohesie.⁷¹⁹

De sfeer binnen een fanfare moet goed zijn, als die goed is, krijg je een succes verhaal. Maar dat ligt dus aan de vriendschap binnen de fanfare.⁷²⁰

De verbondenheid tussen de leden en een goede groepsgeest in de fanfare. Dat is een eerste en belangrijke vereiste voor het welzijn van een fanfare.⁷²¹

Tenslotte waren er nog enkele andere opmerkingen die nergens anders geplaatst konden worden. Wat goed gaat binnen de fanfarecultuur hangt vaak af van fanfare tot fanfare, merkten 2 deelnemers op. Daarnaast prees men nog de klank van de fanfare en de laagdrempeligheid om lid te worden van een fanfare.

⁷¹¹ Antwoord van Johan Van Dyck.

⁷¹² Antwoord van Christel Loots.

⁷¹³ Antwoord van Bram Dalemans.

⁷¹⁴ Antwoord van ID76.

⁷¹⁵ Antwoord van Willy Weemann.

⁷¹⁶ Antwoord van Johan Darding.

⁷¹⁷ Antwoord van ID289.

⁷¹⁸ Antwoord van ID218.

⁷¹⁹ Antwoord van Liesbeth Rogge.

⁷²⁰ Antwoord van ID187.

⁷²¹ Antwoord van ID218.

Fanfare kan meer dynamiek ontwikkelen dat een harmonie - fanfare kan feestelijker klinken⁷²²

In "Liefde voor muziek" zien en horen we de bugelklanken.⁷²³

Er blijven mensen opstaan, ook jongeren, die zich belangeloos willen inzetten voor een vereniging. Is een vorm van zingeving. Een goed instrument is voor velen haalbaar/betaalbaar. Meespelen in de fanfare is sociaal gerespecteerd.⁷²⁴

Interne bedreigingen: overige

De vraag naar interne bedreigingen ontving een goede respons. Slechts 12 van de 306 respondenten beantwoordden de vraag niet. 4 deelnemers gaven aan dat ze het niet wisten. 9 deelnemers gaven aan dat ze weinig of geen interne bedreigingen zagen. Ook hier kwamen een aantal zaken aan bod die niet onder de stellingen van de meerkeuzevraag vielen.

Enkele zaken die hierboven als interne kans werden beschrijven vinden hier hun tegenhanger. Wanneer deze zaken niet in orde zijn, loopt het voor de fanfare in kwestie minder goed. Hieruit blijkt ook dat wat binnen een fanfare goed gaat of juist minder goed gaat, sterk afhangt van fanfare tot fanfare. Bijvoorbeeld, waar 38 deelnemers vernieuwing als een interne kans beschreven, merkten 16 respondenten het tegenovergestelde op. Zij wezen op een **gebrek aan vernieuwing** waardoor fanfares ouderwets worden. De leden en het publiek verouderen, en sommige fanfares hangen te hard vast aan oudere muziek of concertvormen,

Repertoire blijft achter. Verenigingen die zelf geen arrangeur of creatieve dirigent hebben blijven zitten met een zeer beperkt, kwalitatief [ondermaats] en oubollig repertoire zitten.⁷²⁵

Weinig stimulans tot verandering binnen de organisaties, op geïsoleerde projecten na. Ook organisaties dragen de verantwoordelijkheid om de band met het publiek levendig te houden, in alle opzichten.⁷²⁶

[Oubollig] bestuur, bestuur van mensen die sinds jaren vastgeroest zitten in het oude gareel ..., weinig ondersteuning van externe overkoepelende organisaties...⁷²⁷

Sommige orkesten zitten teveel vast in bepaalde tradities die een kwalitatieve evolutie tegenhouden.⁷²⁸

Ook bleek niet iedereen het eens over de stijgende kwaliteit en muzikaliteit binnen de fanfarecultuur. 10 deelnemers gaven **problemen aan in verband met het niveau en de kwaliteit van de muziek, muzikanten en dirigenten**. Ook binnen deze opmerkingen is er

⁷²² Antwoord van ID29.

⁷²³ Antwoord van ID32.

⁷²⁴ Antwoord van Jo Santy.

⁷²⁵ Antwoord van ID13.

⁷²⁶ Antwoord van ID159.

⁷²⁷ Antwoord van ID166.

⁷²⁸ Antwoord van Arthur Vanderhoeft.

tegenspraak; de ene vond dat het niveau van muziekstukken te weinig uitdagend is, terwijl een andere dan weer zei dat stukken soms te moeilijk zijn waardoor er mensen afhaken.

*Soms te moeilijke stukken voor de beginnende muzikant, zodat ze afhaken*⁷²⁹

*Daling van het niveau van opgeleide dirigenten (die een veel te beperkt referentiekader meekrijgen); een enorme verschraling van het aanbod van partituren op maat van fanfare-orkesten (heel veel bandwerk bij uitgeverijen, veel vertaald vanuit het brass-band wereldje).*⁷³⁰

*Op muzikaal vlak kan de uitdaging soms wat te klein zijn (of het imago van een 'blaaskapel' met laag niveau zorgt voor weinig instroom)*⁷³¹

*Te zwaar inzetten op "cultuur" en professionalisering, het moet een fijne hobby blijven die voor iedereen toegankelijk moet zijn, niet een wedstrijd waarbij fanfares tegen elkaar uitgespeeld worden, en waarbij sommige fanfares zelfs professionelen inhuren om te kunnen schitteren op wedstrijden.*⁷³²

Het sociale aspect en een sterke interne werking werden hierboven als interne kansen beschreven. Daarentegen merkten 5 deelnemers op dat het gebeurt dat **interne strubbelingen** fanfares niet ten goede komen. Hierdoor kunnen mensen afhaken, groepen splitsen of werkt het bestuur niet naar behoren.

*Door interne strubbelingen kunnen goede mensen verdwijnen*⁷³³

*Geen interne kansen, het bestuur wordt niet verkozen, zitjes worden verdeeld onder familie.*⁷³⁴

*Dat sommige bestuursleden soms hun wil willen doordrukken. Er is goed overleg binnen het bestuur, er is open communicatie en we komen altijd tot een oplossing, maar heel soms durven meningen heel flink verschillen. Dit lijkt me een werkpunt voor de toekomst.*⁷³⁵ (218)

*De grote fanfares in Vlaanderen plukken veel te veel goeie muzikanten van kleinere fanfares af om zichzelf te versterken.*⁷³⁶

4 deelnemers vroegen naar meer samenwerking. Fanfares zouden elkaar als collega's, niet als **concurrenten** moeten zien.

*Collega-verenigingen gedragen zich nog al te vaak als concurrenten. Met uitzondering van enkele specifieke initiatieven, is de bereidheid tot samenwerking eerder beperkt.*⁷³⁷

⁷²⁹ Antwoord van Marie-Paul Ghys.

⁷³⁰ Antwoord van Wim Van Opstal.

⁷³¹ Antwoord van Liesbeth Rogge.

⁷³² Antwoord van ID205.

⁷³³ Antwoord van ID17.

⁷³⁴ Antwoord van ID212.

⁷³⁵ Antwoord van ID218.

⁷³⁶ Antwoord van Jan De Ketelaere.

⁷³⁷ Antwoord van Gert Helsen.

Er moet nog meer samengewerkt worden. (gemeenschappelijk slagwerkinstrumenten, gemeenschappelijke repetitieruimte).⁷³⁸

Daarnaast gaven 24 aan dat het **financiële plaatje** van een fanfare een interne uitdaging is. Repetitielokalen, instrumenten, opleidingen, concertruimtes, dirigenten en drank zijn niet goedkoop. Een goede financiering ontbreekt vaak waardoor het moeilijk is voor fanfares om rond te komen.

De financiële kant vh verhaal: centen voor instrumenten, voor een goed lokaal, een goede lokale concertplaats, ...⁷³⁹

We maken minder mensen warm voor ons theaterconcert, waar we knappe maar onbekende muziek spelen. We moeten onze inkomsten op peil houden om de toekomst te verzekeren, o.a. een goeie dirigent kost wel wat.⁷⁴⁰

Moeilijk om sponsors te vinden – Instrumenten & onderhoud worden duurder – Stijging drankprijzen, huur parochiezaal, repetitieruimten, ... – Dirigenten & coaches worden duurder⁷⁴¹

Daarnaast is er een constante uitdaging om voldoende financiële middelen te vinden om de werking te kunnen [ondersteunen].⁷⁴²

Daarbij hoort ook dat het niet simpel is om de juiste **infrastructuur** te vinden. 4 deelnemers gaven aan dat repetitielokalen en concertruimtes schaars zijn.

Een geschikt repetitielokaal vinden [is] niet simpel (akoestiek, verdraagzame burenen,...)⁷⁴³

Te weinig accommodaties om optimale concerten te geven.⁷⁴⁴

Tenslotte werden er nog enkele andere zaken aangehaald als een interne bedreiging of uitdaging. Hieronder werd onder andere de vermindering van de band met de lokale bevolking, het gebrek aan fanfare-specifiek repertoire en de moeilijkheid om een goed bestuur te vinden.

De band met het volk verwatert een beetje. Het afdanken van uniformen en verminderen van straatoptredens zorgt ervoor dat er erfgoed verloren gaat. Dit moet weer aangemoedigd worden.⁷⁴⁵

Er wordt sowieso minder fanfare muziek gecomponeerd dan partituren voor bv harmonie.⁷⁴⁶

⁷³⁸ Antwoord van Stijn Daenen.

⁷³⁹ Antwoord van Roald Bekaert.

⁷⁴⁰ Antwoord van IDI06.

⁷⁴¹ Antwoord van Gert Helsen.

⁷⁴² Antwoord van Rein Meus.

⁷⁴³ Antwoord van Elke Schelfhout.

⁷⁴⁴ Antwoord van Emile Philippeth.

⁷⁴⁵ Antwoord van Rob Devos.

⁷⁴⁶ Antwoord van Johan Darding.

Bestuurlijk wordt alles steeds moeilijker, dit zijn ondankbare vrijwilligerspostjes die heel tijdrovend zijn, rechtstreeks weinig met muziek te maken hebben maar toch noodzakelijk zijn.⁷⁴⁷

Het verdwijnen van de parochiale werking.⁷⁴⁸

Externe kansen: overige

De respons verminderde lichtjes tijdens de vraag naar externe kansen. 24 respondenten beantwoordden de vraag niet. 17 deelnemers gaven aan dat ze het antwoord niet wisten. 17 personen gaven aan dat ze weinig of geen externe kansen zagen. 1 persoon begreep de vraag niet. Ook hier werden enkele zaken aangehaald die niet onder de voorgestelde stellingen vielen.

Interne en externe kansen gaan soms nauw hand in hand. Zo werd **vernieuwing** op vlak van presentatie, concertvormen, repertoire, projecten en publiciteit eveneens door 17 deelnemers als een externe kans, iets waar op ingezet kan worden, aangehaald. Verder is het ook belangrijk dat fanfares meegaan met hun tijd door bijvoorbeeld meer gebruik te maken van het internet, YouTube en sociale media.

Multimedia toepassingen die de orkesten positief kunnen inspireren. Gebruik van internet en YouTube om reclame te maken van nieuwe projecten.⁷⁴⁹

Iets moderner gericht, meer gebruik van onder andere YouTube en serieuze installaties voor de achtergrond en eventueel studio opnames van de stukken die via bekende kanalen kunnen afgespeeld worden⁷⁵⁰

Nieuwe input is altijd gezond en het overwegen waard. Openstaan voor wat er leeft en beweegt is beter dan te "imploderen" en terug te plooiën op zichzelf. Ook op bestuurlijk en organisatorisch vlak moet/kan er vernieuwd en verruimd worden⁷⁵¹

Ook hier werd het stijgende muzikaal **niveau** door 3 deelnemers aangehaald als een troef.

Het hogere niveau van de muzikanten, het besef van een nog steeds te kleine groep professionelen – dirigenten, leraren, componisten, uitgevers – dat de fanfarecultuur van de lage landen uniek is in de wereld. Er bestaat nergens een gelijkaardige orkestvorm. Die professionelen hebben niet altijd even veel aandacht voor de bredere fanfarecultuur, maar zonder muziek geen fanfare.⁷⁵²

Deze persoon haalde, net zoals 2 anderen, ook het **unieke** van de fanfarecultuur aan als een externe kans.

Wordt stilaan wel uniek / niet elke gemeenschap heeft er een⁷⁵³

⁷⁴⁷ Antwoord van ID276.

⁷⁴⁸ Antwoord van ID303.

⁷⁴⁹ Antwoord van Kristof Degryse.

⁷⁵⁰ Antwoord van Geertrui Verschuere.

⁷⁵¹ Antwoord van Jan Van der Roost.

⁷⁵² Antwoord van Joris Daems.

⁷⁵³ Antwoord van ID41.

*Aandacht voor wat authentiek is.*⁷⁵⁴

Samenwerkingen bleken hierboven al belangrijk. Ze vormen een interne kans en het gebrek aan samenwerking wordt ervaren als een bedreiging voor de fanfare cultuur. Daarnaast beschreven 25 deelnemers potentiële **samenwerkingen** als een externe kans. Deze samenwerkingen kunnen op verschillende manieren. Zo werden samenwerkingen met Nederland, andere muziekvormen, andere kunstvormen, fusies met andere fanfares en het uitwisselen van muzikanten gesuggereerd.

*Samenwerking met Nederland. Introduceren van de orkestvorm in het buitenland: is bvb. Gebeurd in Litouwen en Japan.*⁷⁵⁵

*Brede samenwerkingen met nieuwe raakvlakken, artistiek – creatief – mét een verbredende aanpak. Aantrekken van muzikanten met een roots van vreemde origine.*⁷⁵⁶

*Doordat er muzikanten in verschillende fanfares meespelen blijft het toch nog doenbaar om de moeilijkere stukken te spelen.*⁷⁵⁷

*Door samenwerking met andere cultuurvormen en andere (muziek-)verenigingen kunnen méér mensen ons leren kennen; op die manier vinden we allicht ook bijkomende leden.*⁷⁵⁸

*Een groter netwerk van organisaties die dubbelconcerten met elkaar organiseren. Over België, Nederland...*⁷⁵⁹

4 respondenten gaven (onrechtstreeks) aan dat deelnemen aan de fanfarecultuur goed voor u is. Ze gaven de volgende positieve effecten mee als externe kansen.

*Nood aan gezamenlijke beleving*⁷⁶⁰

*Het is een goede manier voor nieuwe muzikanten om veel te spelen en te verbeteren*⁷⁶¹

*Meer vereniging maken – samenhangsgevoel vergroten*⁷⁶²

*Indien elk dorp een fanfare heeft, zou dit heel wat meer kleur kunnen geven aan het lokale sociale leven*⁷⁶³

Hierboven zagen 24 deelnemers de financiële kant van de fanfarecultuur als een interne bedreiging. Als tegenhanger hiervan zagen 9 deelnemers een toenemende **financiële steun** als een externe kans.

*Privé sponsoring is een must om te overleven als vereniging*⁷⁶⁴

⁷⁵⁴ Antwoord van Wim Van Opstal.

⁷⁵⁵ Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁷⁵⁶ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁷⁵⁷ Antwoord van Marie-Paul Ghys.

⁷⁵⁸ Antwoord van Jeroen Maes.

⁷⁵⁹ Antwoord van ID289.

⁷⁶⁰ Antwoord van Vera Ameels.

⁷⁶¹ Antwoord van Dries Ceuleers.

⁷⁶² Antwoord van ID29.

⁷⁶³ Antwoord van Christiaan Goris.

⁷⁶⁴ Antwoord van Peter Van Dyck.

*Financiële en artistieke ondersteuning.*⁷⁶⁵

Volgens 10 deelnemers moet de fanfarecultuur sterker inzetten op een lokale focus zodat ze geïntegreerd zijn in het lokale leven.

*De lokale fanfares zouden veel meer geïntegreerd kunnen worden in het lokale cultuurbeleid.*⁷⁶⁶

*Revival van de buurtfeesten en kleine lokale initiatieven*⁷⁶⁷

*Lokaal interesse opwekken, op kleine schaal.*⁷⁶⁸

*Meer aandacht voor identiteit, streekeigen, ...*⁷⁶⁹

*Lokale verankering binnen de gemeente/dorp is belangrijk; gemeentebestuur kan hierbij waarschijnlijk bijdragen door het aanbieden van repetitieruimtes en concertzalen aan fanfare-vriendelijke prijzen.*⁷⁷⁰

Vervolgens prezen 6 deelnemers dit initiatief om de fanfarecultuur erkend te zien op de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed als een externe kans.

*Enquêtes zoals deze*⁷⁷¹

*Een terugkeer naar kleinschaligheid? De erkenning als muzikaal erfgoed.*⁷⁷²

*Dit soort initiatieven.*⁷⁷³

Tenslotte haalden 15 respondenten nog andere interne kansen aan. De orkestvorm zou kunnen uitgebreid worden naar andere landen.⁷⁷⁴ Enkelen zien een kans in het verminderen van het aantal fanfares door bijvoorbeeld fusies met andere fanfares of muziekvereniging.⁷⁷⁵

*Artistiek alternatief voor nationale orkesten, cultuur 'dicht bij huis', uitbreiding van de orkestvorm in andere landen (is nu al gaande)*⁷⁷⁶

*Goede infrastructuur van cultuurhuizen*⁷⁷⁷

*Fusies van orkesten binnen gemeentegrenzen, zelfs met fusiegemeente.*⁷⁷⁸

*Een grotere mobiliteit zorgt ervoor dat muzikanten van een grotere gebied samenkomen om te musiceren.*⁷⁷⁹

⁷⁶⁵ Antwoord van ID285.

⁷⁶⁶ Antwoord van ID101.

⁷⁶⁷ Antwoord van Hendrik Verstichel.

⁷⁶⁸ Antwoord van Ingrid Buyl.

⁷⁶⁹ Antwoord van Piet Van Deun.

⁷⁷⁰ Antwoord van Benoit Pauwels.

⁷⁷¹ Antwoord van ID85.

⁷⁷² Antwoord van Thomas Schampaert.

⁷⁷³ Antwoord van Stijn Eyckmans.

⁷⁷⁴ Antwoord van Bram Dalemans, ID211, Jan De Ketelaere en ID300.

⁷⁷⁵ Antwoord van Janick Appelmans, Jan Vrolix, ID180 en ID243.

⁷⁷⁶ Antwoord van Bram Dalemans.

⁷⁷⁷ Antwoord van Dirk Ghijs.

⁷⁷⁸ Antwoord van ID243.

⁷⁷⁹ Antwoord van ID260.

*Interesse in authenticiteit?*⁷⁸⁰

*Momenteel zijn ze in Japan fanfareorkesten aan het oprichten wat een goede zaak [is]*⁷⁸¹

*Een festival maken waardoor de fanfares meer naambekendheid krijgen voor fanfares over heel de wereld, [misschien] zelfs gekoppeld aan een wedstrijd. Of 1 dag fanfares, 1 dag brassband en 1 dag [harmonieën],... Dan heb je een echt festival.*⁷⁸²

Externe bedreigingen: overige

De respons verbeterde weer lichtjes tijdens de vraag naar externe bedreigingen. 15 respondenten beantwoordden de vraag niet. 5 deelnemers gaven aan dat ze het niet wisten. 8 deelnemers gaven aan dat ze weinig of geen externe bedreigingen zagen.

Het **financieel plaatje** wordt ook als externe bedreiging beschreven, ditmaal door 22 deelnemers. Er zijn veel kosten en het is moeilijk om aan financiële middelen te geraken.

*Sponsors zijn moeilijker te overtuigen in verband met jaarlijkse financiële ondersteuning.*⁷⁸³

*De financiële zaken en de poespas aan reglementen*⁷⁸⁴

*Veel kosten (sabam, semu, instrumenten, stukken aankopen...)*⁷⁸⁵

*Te weinig financiële middelen: instrumenten en composities zijn duur. Daarenboven: vergoeding van dirigenten en opleiders. Wat dit laatste betreft: onvoldoende structuur, wettelijk kader om de vergoedingen uit te betalen in het belang van alle betrokken partijen, nl. verenigingen, personeel, overheid.*⁷⁸⁶

Waar enkele deelnemers een versterking in lokale verankering als een kans zien, merkten 7 respondenten op dat de lokale verankering van mensen en de **lokale belangstelling voor fanfares verminderd**. Dit ervaren zij als een externe bedreiging.

*Verminderde interesse in cultuur bij het gros van de bevolking. Verdwijnen van dorpsfeer waardoor men zich betrokken voelt.*⁷⁸⁷

*Fanfares zijn vaak lokaal veranderd maar mensen minder en minder door toegenomen mobiliteit. Vb jeugd die verhuist naar andere dorp of stad.*⁷⁸⁸

*De fanfare wordt een stuk minder dan vroeger gevraagd op festiviteiten in dorp of stad*⁷⁸⁹

Daarnaast spraken enkelen hun ongenoegen uit over het **beschikbare repertoire en infrastructuur**. Er zijn onvoldoende kwaliteitsvolle partituren voor fanfarebezetting en concert- en repetitieruimten zijn schaars.

⁷⁸⁰ Antwoord van Piet Vanoverbeke.

⁷⁸¹ Antwoord van ID300.

⁷⁸² Antwoord van ID211.

⁷⁸³ Antwoord van Emile Philippeth.

⁷⁸⁴ Antwoord van ID158.

⁷⁸⁵ Antwoord van ID207.

⁷⁸⁶ Antwoord van Joris Daems.

⁷⁸⁷ Antwoord van Rob Devos.

⁷⁸⁸ Antwoord van Piet Van Deun.

⁷⁸⁹ Antwoord van Liesbeth Rogge.

Er zijn weinig stukken die we kunnen spelen. Uitgeverijen schrijven vaak voor harmonie en/of brassband.⁷⁹⁰

Slechte arrangementen van populaire of gekende muziek. (Bernaerts)⁷⁹¹

Geen gepaste podia om concerten te spelen.⁷⁹²

Minder repetitieruimtes die overblijven.⁷⁹³

Tenslotte werd de **invloed van moderne muziek** zoals popgroepen⁷⁹⁴ en hiphop⁷⁹⁵ aangehaald. Ook zien 6 deelnemers vormen van **concurrentie** als een externe bedreiging, waaronder het bestaan van verschillende orkesten in één regio of het 'wegpikken'⁷⁹⁶ van muzikanten. Ook werd er nogmaals aangehaald dat fanfares nog geen divers ledenbestand hebben. En 1 persoon stelde vragen bij deze enquête.

Laksheid en overdondering voor de zgn. festivals die de zin voor klankvorming wegnemen en enkel lawaai in de plaats stellen.⁷⁹⁷

Klarinetten⁷⁹⁸

Vele fanfares werken met vrijwilligers. Er zijn verenigingen die hun muzikanten betalen. Dit kan de doodsteek zijn voor de 'traditionele' verenigingen.⁷⁹⁹

Dat er in onze gemeente maar liefst drie muziekverenigingen zijn: een fanfare, een harmonie en een brassband. Spreekwoordelijk gezegd vissen wij alle drie in dezelfde vijver. De kans zal altijd aanwezig zijn dat vroeg of laat wijzelf of de twee anderen het onderspit moet delven.⁸⁰⁰

Deze vragenlijst en de manier waarop de uitkomsten zullen verwerkt worden is een mogelijke bedreiging. De manier waarop de vragen zijn voorgesteld, schrikt een groot deel van de deelnemers aan de fanfare cultuur af om deel te nemen. Daarnaast is het onduidelijk in hoeverre de open vraagstelling een eerlijke representatie van de deelnemers kan vooropstellen, of in hoeverre de interpretatie van de verwerker het resultaat zal bepalen. Te vaak zijn het meningen van beleidsmakers die leiden tot maatregelen die de fanfarecultuur tegenwerken.⁸⁰¹

Het niet verwezenlijken van het betrekken van mensen van vreemde origine. Onvoldoende inzet op jongerenwerking. Enkel actief zijn binnen de muren van de concertzaal.⁸⁰²

⁷⁹⁰ Antwoord van An Peeraer.

⁷⁹¹ Antwoord van Bruno Simons.

⁷⁹² Antwoord van Kristof Degryse.

⁷⁹³ Antwoord van Wim Van Opstal.

⁷⁹⁴ Antwoord van ID39.

⁷⁹⁵ Antwoord van ID176.

⁷⁹⁶ Antwoord van Walter Teugels.

⁷⁹⁷ Antwoord van Theo Roels.

⁷⁹⁸ Antwoord van Domin De Ryck.

⁷⁹⁹ Antwoord van ID188.

⁸⁰⁰ Antwoord van ID218.

⁸⁰¹ Antwoord van Rein Meus.

⁸⁰² Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

7. Werken aan de toekomst

In het aanvraagforumliet voor de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed wordt gevraagd naar voorbije en toekomstige borgingsacties. Dit zijn acties waarmee er aan de toekomst van de fanfarecultuur wordt gewerkt. De vraag werd ook aan de deelnemers gesteld: 'welke antwoorden bood u (of zag u) tot nu toe op uitdaging rond het voortbestaan van de fanfarecultuur' peilde naar voorbije of reeds bestaande acties. Met 'waarop moet er volgens u de komende jaren ingezet worden om een levendige toekomst te verzekeren voor de fanfarecultuur' peilden de naar noden, wensen en prioriteiten voor de toekomst en hoopten zo ook inspiratie te zoeken.

Welke antwoorden bood u (of zag u) tot nu toe op uitdagingen rond het voortbestaan van de fanfarecultuur?

Deze vraag peilde naar de manieren waarop individuen of fanfares reeds proberen in te spelen op de uitdagingen die hierboven geïdentificeerd werden en de zaken van buitenaf die hen al een duwtje in de rug gaf. 32 deelnemers konden geen bestaande acties noemen. 10 deelnemers gaven aan dat ze het niet wisten. 39 deelnemers gaven geen antwoord en 1 persoon begreep de vraag niet. 224 deelnemers beantwoordden de vraag.

Je inzetten voor het voortbestaan van de fanfarecultuur begint bij jezelf. 9 deelnemers beantwoordden deze vraag met hun **eigen engagement**. Zij zetten zich al jarenlang in voor hun fanfare. 6 deelnemers prijzen hier ook de inzet van hun **bestuur**.

Inzet voor de vereniging bij projecten (als muzikant en als vrijwilliger)⁸⁰³

Tijd maken⁸⁰⁴

Zelf actief blijven deelnemen en zorgen voor een goede sfeer⁸⁰⁵

Hervorming en opentrekken van bestuur met jongere mensen.⁸⁰⁶

Ik denk veel na en breng mogelijke ideeën naar voor om een betere werking te krijgen⁸⁰⁷

Een goede organisatie, waar terloops gezegd erg veel tijd in kruipt. Als er een goede werking is binnen het bestuur e de bestuurstaken naar behoren worden uitgevoerd, loopt alles op wieltjes. Dat as vroeger wel anders.⁸⁰⁸

63 respondenten gaven aan dat zij inzetten op het enthousiasmeren van kinderen en jongeren. Hierbij speelt de **jeugdwerking en actieve ledenwerving** binnen de fanfare een grote rol. Vaak werden deze zaken eerder algemeen vermeld. Enkelen gingen hier dieper op in en zeiden hoe zij dit precies doen, welke concrete acties zij al ondernamen.

Onder impuls van jonge bestuursleden met jonge kinderen organiseerden we ooit een music4kids namiddag waarbij kinderen tem. Het tweede leerjaar spelenderwijs met de

⁸⁰³ Antwoord van ID17.

⁸⁰⁴ Antwoord van ID226.

⁸⁰⁵ Antwoord van Els Aerbeydt.

⁸⁰⁶ Antwoord van ID230.

⁸⁰⁷ Antwoord van ID195.

⁸⁰⁸ Antwoord van ID218.

fanfare-instrumenten kennis maakten. Het jaar nadien deden we een flashmob in de lagere school. (idee: muziek als mogelijke hobby tastbaar maken voor de jeugd in een vroeger stadium en op een leukere manier dan via het klassieke muziekonderwijs.)⁸⁰⁹

Interactief bezoek aan de plaatselijke lagere school om kinderen goesting te doen krijgen.⁸¹⁰

Ik probeer mijn kinderen aan te moedigen een fanfare instrument te bespelen.⁸¹¹

We proberen zelf tal van acties om jongeren warm te maken voor muziek: muziekdriedaagse in de zomervakantie, jeugdiger repertoire, samenwerking met djs, voorstelling op muziekacademie en lagere school, ...⁸¹²

Reclame maken lagere scholen. Zelf notenleer geven en instrumentles. En dit systeem om de 2 of 3 jaar herstarten. Arbeidsintensief, duur, maar het loont.⁸¹³

Iederéén... ook bestuur van vereniging inschakelen om nieuwe gegadigden aan te sporen deel te nemen.⁸¹⁴

Vooraf jongeren aantrekken en laten zien hoe leuk het is om door straten te marcheren en muziek te spelen in groep⁸¹⁵

19 respondenten gaven aan dat er binnen hun fanfare zelf muziekles gegeven wordt. Dit kan dienen ter inleiding, als workshop of als volwaardige **opleiding binnen de fanfare** wat minder zwaar is dan les volgen op de gewone muziekschool. 1 deelnemer gaf aan dat haar fanfare ook instrumenten ter beschikking stelt, wat de (financiële) drempel verlaagd om lid te worden. 3 deelnemers gaven aan dat het organiseren van eigen opleidingen een financiële en tijdrovende uitdaging is.

Zelf muziekles geven als fanfare. We gaven de muzikanten zelf een instrument, waardoor geld geen issue is om lid te zijn.⁸¹⁶

Voor de opleiding moeten wij zelf instaan wat financieel wel lastig is⁸¹⁷

Workshops organiseren voor alle leden die aangesloten zijn⁸¹⁸

Wij hebben veel tijd en energie gestoken in een eigen muziekschool.⁸¹⁹

21 respondenten bespraken de (mogelijke) samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs. Sommigen maken reeds gebruik van de alternatieve leercontext die mogelijk is binnen het nieuwe DKO-decreet om een deel van de opleiding binnen de fanfare te volgen. Deze samenwerking promoten de doorstroom van muziekschool naar fanfare en helpen het niveau van de jonge muzikanten naar omhoog. Anderen vinden de mogelijkheden nog te

⁸⁰⁹ Antwoord van Jeroen Maes.

⁸¹⁰ Antwoord van ID71.

⁸¹¹ Antwoord van ID42.

⁸¹² Antwoord van Inge Gressens.

⁸¹³ Antwoord van ID81.

⁸¹⁴ Antwoord van ID151.

⁸¹⁵ Antwoord van Kristof Fonteyn.

⁸¹⁶ Antwoord van An Peeraer.

⁸¹⁷ Antwoord van Herman Van Hee.

⁸¹⁸ Antwoord van ID166.

⁸¹⁹ Antwoord van ID260.

beperkt, qua uitwerkingen en middelen, of vinden dat muziekscholen nog meer kunnen doen om fanfares en fanfare-instrumenten te promoten.

Meteen op de kar springen rond samenwerking met muziekschool⁸²⁰

Recent een samenwerking met DKO-academie gestart, hopelijk krijgen we hiermee instroom van jonge muzikanten (ze kunnen hun lesuur 'groepsmusiceren' nu in onze vereniging volgen). Eigen muzieklessen geven we niet meer: te grote uitgave bij dalende inkomsten, en we haalden met leerlingen het niveau niet waarop onze fanfare momenteel speelt.⁸²¹

Het nieuwe decreet in het DKO biedt aan de muziekacademies de mogelijkheid om meer op maat van de hobby-muzikant een opleiding aan te bieden en de muzikanten dan warm te maken voor HAFABRA. Spijtig dat er bij dit decreet wel mogelijkheden, maar GEEN middelen beschikbaar zijn gesteld. Vele academies steken zich daarachter weg, zodat ze niets moeten doen. De opleidingen nu zijn gericht op symfonische orkesten...⁸²²

Promotie en reclame zijn voor 12 respondenten belangrijk. Ze besteden aandacht aan reclame maken voor concerten om een breder publiek te lokken en voor de fanfare zelf om meer leden aan te trekken. Ook proberen zij de fanfarecultuur in het algemeen meer in beeld te brengen. Dit hangt samen met wat 10 anderen zeiden; ze proberen steeds te werken aan het imago van de fanfarecultuur. Reclame kan onder andere via sociale media en voor het imago speelt men vooral in op vernieuwing. Concrete acties als voorbeeld van hoe je hierop kan inzetten, werden minder aangehaald.

De waarde en kennis overbrengen op het brede publiek: via media, via DKO en via erkenning.⁸²³

Via sociale media als facebook en what's app kan je veel mensen bereiken met filmpjes foto's en dergelijke, om zo de mensen een ander mening te geven⁸²⁴

Oa op sociale media promoten van concerten en activiteiten zodat imago een nieuwe look krijgt.⁸²⁵

Afstralen van cool imago a street bands, klemzer groepjes et alia talia.⁸²⁶

Constant blijven werken aan een, op alle vlakken, positief imago.⁸²⁷

18 deelnemers haalden het belang **van concerten en naar buiten komen** aan. Dat is niets nieuws, maar fanfares zoeken wel naar nieuwe concertvormen om meer aandacht naar de fanfare te trekken. Daarnaast gaven 19 deelnemers aan dat hun fanfare werkt aan projecten die 'gewone' concerten overstijgen met als doel om bijvoorbeeld een breder publiek aan te trekken, de compositie van fanfaremuziek aan te moedigen en meer bekendheid te creëren.

⁸²⁰ Antwoord van ID9.

⁸²¹ Antwoord van ID106.

⁸²² Antwoord van Joachim Vermeire.

⁸²³ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

⁸²⁴ Antwoord van Kris Kimps.

⁸²⁵ Antwoord van ID96.

⁸²⁶ Antwoord van Jo Santy.

⁸²⁷ Antwoord van Rudi De Wolf.

Een jaarlijks concert voor een goed doel uit de streek hierdoor zijn andere (nieuwe) mensen naar de fanfare beginnen komen.⁸²⁸

In tegenstelling tot veel collega's kijk ik er niet op neer om vnl concerten voor groot publiek te geven bij bv dorpsbbq's, wielervedstrijden, kioskconcerten, processies, herdenkingsvieringen bv 11 november, feest Vlaamse Gemeenschap enz...⁸²⁹

Het publiek wijzigt dus moet ook het concept van de concerten wijzigen. Keuze van de muziekstukken, de belichting en presentatie spelen een belangrijkere rol dan vroeger het geval was. Een show-element moet sterk aanwezig zijn.⁸³⁰

Fanfarissimo (initiatief van K.F. Kempenbloei), meerdere compositieopdrachten uitgeschreven, CD-opnames gemaakt, cross-overprojecten om breder publiek te bereiken,...⁸³¹

Nieuwe projecten met toneel, koor, multimedia... die de grenzen opzoeken van het creatieve.⁸³²

Fanfarissimo-project, open cultuur bij onze vereniging tot samenwerking met anderen (open jeugdkamp), unieke projecten die andere orkesten kunnen inspireren (bvb. Concert met Jef Neve, muzikale opera, muzikaal sprookje, enz.)⁸³³

Vernieuwing is niet enkel cruciaal bij concerten en projecten maar ook bij het **repertoire**. 19 deelnemers vermeldden dit als een actie waar zij aan werken. Door te kiezen voor moderne stukken, kan een fanfare een groter publiek aanspreken en kunnen er meer jonge mensen aangetrokken worden. De zoektocht naar een kwalitatief, origineel repertoire is een taak van de fanfare. Ook is het belangrijk dat er steeds nieuwe werken voor fanfare bijkomen. Enkel benadrukten ook dat het 'historisch' repertoire ook deels gerespecteerd wordt. In deel 4 van dit rapport bleek ook dat het repertoire steeds evolueert, ook al vermeldden veel deelnemers hier dat dit niet altijd leidt tot het gehoopte resultaat van een breder publiek en meer leden aantrekken.

Het repertoire evolueert vrij snel mee met de tijd en is beschikbaar. Anderzijds blijft het gepast het historisch repertoire niet te verlaten.⁸³⁴

Een deel van het repertoire vervangen door modernere muziekstukken die een groter publiek aanspreken.⁸³⁵

Jonge mensen aantrekken door het repertorium ook op hen af te stemmen⁸³⁶

Diversificatie instrumentarium en repertoire. Niet mijn voorkeur, maar als het kan helpen, waarom niet?⁸³⁷

⁸²⁸ Antwoord van ID22.

⁸²⁹ Antwoord van Bart Mignolet.

⁸³⁰ Antwoord van ID192.

⁸³¹ Antwoord van Bram Dalemans.

⁸³² Antwoord van Kristof Degryse.

⁸³³ Antwoord van Gert Helsen.

⁸³⁴ Antwoord van Roger Vanvolsem.

⁸³⁵ Antwoord van ID91.

⁸³⁶ Antwoord van Liesbeth Rogge.

⁸³⁷ Antwoord van Jo Santy.

*Zelf muziek schrijven voor het genre*⁸³⁸

Fanfares kampen geregeld met financiële struikelblokken, die bleek al uit de vragen over kansen en bedreigingen. Hiervoor wordt vooral gewezen naar het wegvallen van subsidies. 4 deelnemers gaven aan dat zij op andere manieren aan **fondsenwerving** doen om de nodige financiële middelen te bekomen.

*Extra eetdagen en andere initiatieven om verlies van subsidies om te vangen (niet de bedoeling!!)*⁸³⁹

*Het wordt steeds moeilijker om te overleven omdat de overheid dit land kapot heeft bespaard en verenigingen steeds meer hun toevlucht moeten nemen tot verkoop van allerlei zaken om te kunnen overleven*⁸⁴⁰

17 deelnemers haalden het belang van **samenwerkingen** aan. Dit kan gaan over samenwerkingen tussen fanfares onderling, tussen fanfares en andere muziekverenigingen of muzikanten, tussen fanfares en de gemeente, of tussen fanfares en (muziek)scholen. Enkele respondenten haalden concrete voorbeelden aan.

*Samenwerken tussen harmonieën en fanfares. In deze: 4 on the floor. Samenwerking in een concertproject tussen fanfares Brakel, Horebeke, Zwalm en de harmonie van Moerbeke-Atembeke (120 muzikanten op een podium). → De jonge gasten waren onder de indruk.*⁸⁴¹

*Samenwerking tussen verschillende fanfares. Het uitlenen van muzikanten zodat ze betalende opdrachten naar behoren kunnen uitvoeren.*⁸⁴²

*Er gebeurt heel wat (ook in Nederland): misschien moeten de krachten meer gebundeld worden en kan er meer samenwerking zijn ipv "ieder voor zich". Compositie opdrachten, initiatieven als "Fanfarissimo", het VLOF, het Nederlandse equivalent ONFK, het Dutch Open etc. zijn stappen in de [goede] richting. Ik geloof in een open mentaliteit en in samenwerkingen over de grenzen heen.*⁸⁴³

Naast deze acties en zaken waar leden van een fanfare zelf op kunnen inzetten, zag men ook nog enkele zaken die externen kunnen doen om de fanfarecultuur te helpen. Zo spraken 12 deelnemers positief over het organiseren van **wedstrijden** voor fanfares en/of componisten.

*Fanfare wedstrijden voor hogere en lagere afdelingen.*⁸⁴⁴

*Ondersteuning via de provinciale orkesttornooien waar fanfares feedback en jurering kregen op maat, en waar zij ook een subsidie kregen*⁸⁴⁵

⁸³⁸ Antwoord van Jannes Jacobs.

⁸³⁹ Antwoord van Jef De Raet.

⁸⁴⁰ Antwoord van Eduard Van Robbroeck.

⁸⁴¹ Antwoord van Paul Vander Beken.

⁸⁴² Antwoord van IDI64.

⁸⁴³ Antwoord van Jan Van der Roost.

⁸⁴⁴ Antwoord van Emile Philippeth.

⁸⁴⁵ Antwoord van IDI37.

Compositiewedstrijden voor fanfarebezetting werden al ingericht en zijn een goed idee.⁸⁴⁶

8 respondenten rekenen op steun van het **lokaal bestuur**.

De infrastructurele inspanning van het lokaal bestuur om ons een zeer mooi onderdak te geven.⁸⁴⁷

Globale gemeentelijke aanpak rond dorpsversterkende verenigingen die naar buiten treden⁸⁴⁸

In onze gemeente mogen wij wel rekenen op goede ondersteuning en degelijke repetitieruimte, voor de opleiding moeten wij zelf instaan wat financieel wel lastig is.⁸⁴⁹

Vanuit de overheid en de media zagen de meesten enkel bedreigingen maar geen acties die de fanfarecultuur ondersteunen. Ook hier werd deze bedreiging aangehaald, als nood waarop ingezet moet worden. Tenslotte keken 11 respondenten naar de initiatieven die **VLAMO** onderneemt voor de fanfarecultuur.

Vlamo moet ondersteuning geven aan de verenigingen om een maximum aan subsidies te verwerven onder eender welk nog bestaand stelsel.⁸⁵⁰

Voorbestaan van nationale steun door "Vlamo" op het vlak van muzikale en administratieve begeleiding. Professionele begeleiding of raad bij fanfares in nood.⁸⁵¹

Vlamo - wedstrijd⁸⁵²

Vlamo moet meer op de voorgrond treden ook naar kleine organisaties die nu precies niet meer meetellen. Alles moet groot zijn.⁸⁵³

Organisaties zoals Vlamo die hulp bieden waar nodig⁸⁵⁴

Gebruik maken van de faciliteiten van VLAMO⁸⁵⁵

Een sterke verjongen in de Raad van Bestuur van VLAMO en meer autonomie voor de directeur zodat hij/zij directer en vanuit het 'veld' beslissingen kan nemen.⁸⁵⁶

Vanuit de VLAMO moet er een concreet plan gemaakt worden om de uitdagingen het hoofd te bieden. In NL heeft de stichting CRON het initiatief genomen om een speciaal Fanfare Repertoire Festival [te] organiseren. Veel orkesten hebben behoefte aan professionele ondersteuning (kwartiermakers, aanjagers, adviseurs etc.) Hiervoor moet geld beschikbaar komen⁸⁵⁷

⁸⁴⁶ Antwoord van Bert Appermont.

⁸⁴⁷ Antwoord van Roald Bekaert.

⁸⁴⁸ Antwoord van Janick Appelmans.

⁸⁴⁹ Antwoord van Herman Van Hee.

⁸⁵⁰ Antwoord van Johan Van Dyck.

⁸⁵¹ Antwoord van Luc De Keyser.

⁸⁵² Antwoord van Niels Smeets.

⁸⁵³ Antwoord van ID158.

⁸⁵⁴ Antwoord van Kelly Dom.

⁸⁵⁵ Antwoord van ID246.

⁸⁵⁶ Antwoord van ID251.

⁸⁵⁷ Antwoord van Jacob Dijkstra.

De VLAMO Award, die bijzondere initiatieven die een impact hebben op het orkest en de omgeving stimuleert én inspireert, waarbij het panel (geen jury) samen met het orkest een traject aflegt (geen wedstrijd) – wisselwerking met tips & suggesties.⁸⁵⁸

Waarop moet er volgens u de komende jaren ingezet worden om een levendige toekomst te verzekeren voor de fanfarecultuur? Wat zijn volgens u de prioriteiten? Kan u enkele tips geven om hieraan te werken?

Deze vraag kende een hogere respons en werd beantwoord door 285 respondenten. 17 deelnemers gaven geen antwoord of verwezen enkel naar hun antwoord in de vorige vraag. 3 deelnemers wisten het niet. En 1 deelnemers ziet de fanfarecultuur 'alleen maar verdwijnen'.⁸⁵⁹ De aangehaalde noden en wensen spelen duidelijk in op de hierboven geïdentificeerde sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van de fanfarecultuur.

Uit het vorige deel van dit rapport bleek dat de grote meerderheid van de respondenten vindt dat de fanfarecultuur onvoldoende nieuwe en jonge leden aantrekt. 41 respondenten vermeldden dan ook **actieve ledenwerving** als een prioriteit voor de toekomst; de fanfarecultuur promoten bij jongeren en volwassenen, hen enthousiasmeren en motiveren, en nieuwe leden aantrekken. Enkele deelnemers gaven ook tips over hoe dit aangepakt kan worden:

Interesse wekken bij jongeren, projecten op festivals – scholen – tv/social media⁸⁶⁰

Kinderen en jeugd inschakelen, hen verzekeren dat je echt geen notenleer moet kennen om te beginnen en ook voor een repetitie muzikale filmpjes laten zien, eventueel via YouTube of Spotify en zeggen: dat kunnen jullie binnenkort ook spelen!⁸⁶¹

Meer promotie van samenhangigheid en vriendschap. Veel mensen gaan momenteel naar de muziekschool om daar piano of gitaarspel aan te leren om dat alleen in thuis uit te oefenen. Deze mensen zouden wij moeten motiveren om in een fanfare te spelen.⁸⁶²

Instroom van jeugdige leden. [Actief] zelf als vereniging op zoek gaan.⁸⁶³

Mentaliteitsverandering bij de jonge generatie. Ook de ouders hebben hier een taak van verantwoordelijkheid om hun zoon of dochter te begeleiden in de lange weg. Meer instroom van jonge muzikanten die de fakkel kunnen overnemen.⁸⁶⁴

Een ander aspect dat reeds werd aangehaald, is dat jongeren aan de muziekschool vaak voor de 'foute' instrumenten kiezen. 14 deelnemers haalden aan dat **fanfare-instrumenten meer gepromoot** zouden moeten worden, zodat jonge leerlingen aan de muziek gemakkelijker kiezen voor deze instrumenten en ze dus gemakkelijker bij een fanfare kunnen gaan spelen. Een argument dat herhaaldelijk aangehaald wordt, is dat je bespeler van een fanfare-instrument vaker terecht kunt bij een orkest dan bij sommige andere instrumenten,

⁸⁵⁸ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁸⁵⁹ Antwoord van Martin Van Nieuwenhove.

⁸⁶⁰ Antwoord van ID72.

⁸⁶¹ Antwoord van Geertrui Verschueren.

⁸⁶² Antwoord van Johan Darding.

⁸⁶³ Antwoord van ID151.

⁸⁶⁴ Antwoord van Jan De Ketelaere.

waardoor je het een leven lang zal blijven spelen. De verantwoordelijkheid om fanfare-instrumenten te promoten, leggen de deelnemers vooral bij de muziekscholen.

Samenwerking met DKO; spijtig genoeg zijn er veel potentiële kandidaten die perfect passen in de fanfarecultuur maar door foutieve instrumentkeuze afhaken na de hogere graad. Deze mensen zouden voor de fanfares van goudwaarde kunnen zijn. Hun jarenlange (en voor de overheid dure) opleiding heeft geen enkel nut.⁸⁶⁵

De voor- en nadelen van het DKO met betrekking tot de fanfarecultuur kwam tijdens deze verwerking al veelvoudig aan bod. Ook in deze vraag werd er aandacht aan het DKO besteed. Maar liefst 63 deelnemers suggereerden een **nauwere samenwerking met het DKO** als een prioriteit voor de toekomst. Deze samenwerking kan verschillende vormen aannemen; deelnemers suggereren onder andere het DKO beter afstemmen op fanfares, de alternatieve leercontext meer aanbieden, fanfares promoten in en door muziekscholen, appreciatie voor fanfares vanuit de muziekschool, fanfare workshops in het DKO, verbreden van de dirigentenopleiding, en zich beter richten op het opleiding van hobbymuzikanten (in tegenstelling tot beroeps). Ook spreken zich enkelen nog uit over bezorgdheden in verband met het DKO.

Ondanks de huidige “hoerastemming” over de recente hervormingen in het D.K.O. ben ik van mening dat deze hervorming op korte termijn complete verloedering van de opleiding zal veroorzaken. 1 schamel uurtje muziekclub (wat ooit notenleer was) is zeer ondermaats en op termijn de ondergang van onze muziekcultuur. Vergelijk maar even at er in Frankrijk gebeurde, in 20 jaar tijd is de ganse hafabra sector daar in een catastrofe terecht gekomen.⁸⁶⁶

De [academies] moeten meer open staan voor jeugd die niet onmiddellijk de bedoeling heeft om beroeps te worden.⁸⁶⁷

Imago opkrikken (bij jeugd): workshops fanfare in DKO (evt gegeven door leden van fanfare), fanfare play-in⁸⁶⁸

Ook **gewone scholen** kunnen de fanfarecultuur ondersteunen, aldus 14 respondenten. Lagere en middelbare scholen zouden fanfares, muziekspelen en fanfare-instrumenten kunnen promoten. Daarnaast kunnen fanfares actief naar de scholen trekken om hun muziektraditie te laten zien.

Naar de scholen trekken vanaf zeer jonge leeftijd om de kinderen daar laten kennis te maken met het instrumentarium, bv muzikale opvoeding, schoolorkesten, naschoolse opvang⁸⁶⁹

Belangrijk is dat de bevolking eerst leert dat fanfares geen uitsluitende straatformaties zijn. Nu zeggen ze bij elk korps dat ze zien dat het een fanfare is, terwijl er ook harmonieën en brassbands op straat gaan. Daar kan het gewoon onderwijs iets aan doen: in de

⁸⁶⁵ Antwoord van ID38.

⁸⁶⁶ Antwoord van Rudi De Wolf.

⁸⁶⁷ Antwoord van Herman Van Hee.

⁸⁶⁸ Antwoord van ID57.

⁸⁶⁹ Antwoord van ID111.

muziekles in de gewone school het verschil uitleggen tussen de verschillende orkesten, en eventueel eens naar een concert gaan ofzo.⁸⁷⁰

Bij deze uitspraak werd ook een ander aspect aangehaald dat als een bedreiging wordt ervaren: het imago en de onbekendheid bij het brede publiek van de fanfarecultuur. Voor 38 deelnemers was **werken aan het imago** van de fanfarecultuur een prioriteit. Dat imago moet positief, minder stoffig, hipper, aantrekkelijker, jonger en moderner. Ook bestaan er heel wat stereotype ideeën over de fanfarecultuur die niet kloppen en waarover het brede publiek beter geïnformeerd moet worden. Respondenten zien hier een rol voor muziekscholen en de media, maar ook bij zichzelf om een beter zelfbeeld te hebben en een beter imago uit te stralen.

Stoffig imago kwijtgeraken door media-aandacht.⁸⁷¹

Vrijmaken subsidies voor initiatieven of projecten die zorgen voor een positieve uitstraling naar de mensen die niet weten wat een fanfare echt is.⁸⁷²

De fanfare op de juiste manier in beeld brengen en niet het stereotype beeld van op straat marcheren: hip en voor alle leeftijden. (de foto boven aan deze enquête zegt genoeg...)⁸⁷³

Acteren vanuit een positief imago, werp het negatief zelfbeeld nou eens eindelijk af!⁸⁷⁴

De fanfare interessant maken en tonen wat het is. Waarom niet proberen de momenteel betere fanfares op tv te krijgen?⁸⁷⁵

De muziekacademies moeten fanfares in een gunstig muzikaal daglicht stellen ipv. Er op neer te kijken als minderwaardige muziek⁸⁷⁶

Nationale pers trachten warm te maken voor deze cultuur en dan doelen we niet op het in beeld brengen van etende, drinkende en feestende muzikante, maar de bredere achtergrond.⁸⁷⁷

Daarbij aansluitend, vragen 29 deelnemers om meer **bekendheid** voor de fanfarecultuur. Het is bij veel mensen niet gekend of ze kennen het verschil tussen fanfares en andere orkestvormen niet. Om de fanfarecultuur te promoten kijken de deelnemers ook hier naar de media en het DKO, maar ook naar zichzelf. Enkelen gaven tips over hoe je misschien kan inzetten op bekendheid. 4 deelnemers gaven daarnaast aan dat ze zelf hier vooral **sociale media** kunnen gebruiken.

Overall promoten vb erfgoedsites⁸⁷⁸

Terug de ganse bevolking aanspreken en laten kennis maken met de fanfare⁸⁷⁹

⁸⁷⁰ Antwoord van Joachim Vermeire.

⁸⁷¹ Antwoord van Bram Dalemans.

⁸⁷² Antwoord van Kristof Degryse.

⁸⁷³ Antwoord van Werner Ceelen.

⁸⁷⁴ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁸⁷⁵ Antwoord van Bruno Simons.

⁸⁷⁶ Antwoord van ID175.

⁸⁷⁷ Antwoord van Johan Peeters.

⁸⁷⁸ Antwoord van ID24.

⁸⁷⁹ Antwoord van Marc Leroy.

Mond aan mond reclame is niet meer genoeg. Iedereen [kijkt] naar tv of internet, verschillende sites. Dus op die manier moet heel veel reclame hiervoor worden gemaakt.⁸⁸⁰

Meer publiciteit, bv taptoes⁸⁸¹

Fanfare promoten in het buitenland (onbekend is onbemind)⁸⁸²

Sociale media wordt door alles en iedereen gebruikt om publiciteit te maken. Waarom niet om fanfares te promoten?⁸⁸³

Enkele deelnemers vragen naar meer **optredens in het straatbeeld** (5), **concerten** (7) en **projecten** (2). Dit help om fanfares en hun uitgebreid repertoire beter bekend te maken bij het brede publiek. Op uitnodiging zorgt dit ook voor de ondersteuning van de fanfares.

Meer buiten komen. Duidelijke identiteit aanmeten. Meer straatoptredens en uniformen behouden.⁸⁸⁴

Verder het regelmatig uitstappen of concerten geven op openbare plaatsen zodat de echte fanfaremuziek ook bekend wordt en niet alleen de marsmuziek.⁸⁸⁵

Meer evenementen waarin de fanfare een grote rol speelt en de jeugd aantrekken door middel van bandjes en een fanfareschool.⁸⁸⁶

Stedelijke/landelijke concerten/optochten organiseren beloond met een degelijke vergoeding zodat opleiding muzikanten en vervoer van materieel kunnen verzekerd worden.⁸⁸⁷

Maak komaf met het negatieve imago van fanfares door ze terug onder de mensen te brengen op alle mogelijke gelegenheden, blij, droef of ingetogen. Op café spelen is niet negatief, het brengt mensen samen. Maar ook een goed fanfare-concert, dat hefboomt op die unieke koper-sax sound, kan enorme bewondering losweken. Een goeie fanfare kan niet zonder een goed trommel korps. Geef ook de trommel korpsen weer een kans om te groeien en fanfares te begeleiden op straat.⁸⁸⁸

Verder is het belangrijk om aandacht te besteden aan het **intergenerationele, inclusiviteit en het sociale**.

Muzikanten verbinden, over generaties en verenigingen heen⁸⁸⁹

Inclusie: samenwerking met scholen, mensen van andere origine, mensen met een beperking, ...⁸⁹⁰

⁸⁸⁰ Antwoord van ID164.

⁸⁸¹ Antwoord van ID226.

⁸⁸² Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁸⁸³ Antwoord van Bruno Simons.

⁸⁸⁴ Antwoord van Rob Devos.

⁸⁸⁵ Antwoord van Annick Aerts.

⁸⁸⁶ Antwoord van ID91.

⁸⁸⁷ Antwoord van ID208.

⁸⁸⁸ Antwoord van Bart Orbie.

⁸⁸⁹ Antwoord van Gert Helsen

⁸⁹⁰ Antwoord van ID246.

Minder op wedstrijd, meer op sociaal gebeuren. Een duw in de rug voor maatschappelijke diensten⁸⁹¹

Naast het belang van een goede opleiding in het DKO, kunnen fanfares zelf een steentje bijdragen aan de opleiding van jonge muzikanten. **Zelf opleidingen voorzien** kan de drempel verlagen voor leerlingen om muziek te leren spelen; het gaat er gemoedelijker aan toe dan op de muziekschool waar ze ook nog notenleer en theorie zouden moeten volgen. Daarnaast kunnen fanfares de financiële drempel verlagen door **instrumenten te voorzien** of te helpen in de huur en/of aankoop van instrumenten voor de leerlingen. Daarnaast gaven 29 deelnemers het belang van een sterke **jeugdwerking** aan.

Financiële steun voor huur instrumenten voor jonge muzikanten. De huidige steun van de gemeente bestaat, maar misschien beter via de vereniging zelf, dan is er automatisch al contact met ouders.⁸⁹²

In de schoot van de vereniging zelf lesgeven aan geïnteresseerden.⁸⁹³

Eenvoudige opleidingen aanbieden zonder nutteloze theorie: muziek maken!⁸⁹⁴

Muziekkampen organiseren.⁸⁹⁵

Opleidingen voorzien en mensen ervoor warm maken door hen op een ongedwongen manier te laten kennismaken met het concept.⁸⁹⁶

Jeugdwerking en deze jeugd tijdig mee betrekken in grote fanfare. Zorgen dat het één grote vriendengroep blijft. Uiteraard kan dit enkel met voldoende financiële middelen.⁸⁹⁷

Bereiken van jongeren, laten proeven en structureel aanbieden van ontmoetingskansen: jongerenorkesten, play ins, ... ondersteunen wat er is + nieuw aanbod waar dit niet is.⁸⁹⁸

20 respondenten haalden de nood naar meer repertoire aan. Het repertoire moet vernieuwen om zowel muzikanten als het publiek aan te spreken. Er is **nood aan muziekstukken voor alle niveaus** van fanfares; van eenvoudige werken tot superieur niveau, en van toffe concertstukken tot wedstrijdwerken. Om dit te realiseren dienen (Vlaamse) componisten gestimuleerd te worden om voor fanfare te schrijven. Naast nood aan repertoire, is er ook nood aan partituren. 3 deelnemers vragen om manieren om partituren gemakkelijker en goedkoper toegankelijk te maken.

Investeren in nieuwe muziekstukken, en niet enkel wedstrijdwerken (samenwerkingsverbanden, compositiewedstrijden, overheidsgeld)⁸⁹⁹

Nieuwe en vlotte composities die en modern publiek aanspreken⁹⁰⁰

⁸⁹¹ Antwoord van ID212.

⁸⁹² Antwoord van ID32.

⁸⁹³ Antwoord van ID151.

⁸⁹⁴ Antwoord van Roger Dierickx.

⁸⁹⁵ Antwoord van ID164.

⁸⁹⁶ Antwoord van Michiel Van Mulders.

⁸⁹⁷ Antwoord van Loots Christel.

⁸⁹⁸ Antwoord van Wim De Groof.

⁸⁹⁹ Antwoord van Bram Dalemans.

⁹⁰⁰ Antwoord van ID137.

*Vlaamse componisten verder ondersteunen*⁹⁰¹

*Compositieopdrachten voor alle niveaus*⁹⁰²

*Repertoire! In overleg met uitgeverijen betaalbaar repertoire aanbieden. (Goedkoop om kopiëren te voorkomen waardoor uitgeverijen voldoende winstmarges houden)*⁹⁰³

*Bibliotheek aanleggen van alle Belgische werken voor fanfares.*⁹⁰⁴

14 deelnemers riepen op tot **meer samenwerking** tussen fanfares om concerten of play-ins te organiseren, of zelfs om meer samen te zitten om de uitdagingen van de fanfarecultuur te bespreken. Dit laatste is alvast één van de doelen van dit traject.

*Samenwerking tussen verschillende verenigingen van de stad om wandelconcerten te kunnen verzorgen.*⁹⁰⁵

*Meer samenwerking tussen de bestaande verenigingen zodat er grotere evenementen kunnen worden georganiseerd en er zo meer mensen kunnen worden bereikt*⁹⁰⁶

*Play-ins terug invoeren. De mogelijkheden om met verschillende jongeren samen muziek te maken. Het seniorenoptreden is daar een zeer goed voorbeeld van. De muzikanten zijn enthousiast voor dergelijke zaken.*⁹⁰⁷

*Meer rond de tafel te gaan zitten om problemen te bespreken.*⁹⁰⁸

*Denktank- en actieplan 'De fanfare in 2040': gedreven specialisten met visie die een roadmap uitzetten voor de toekomst en middelen om projecten uit te voeren.*⁹⁰⁹

Daarnaast zouden fanfares moeten inzetten op **niveau** (volgens 6 deelnemers), **vernieuwing** (10) en een **hervorming van het fanfarelandschap** (7). Bij dit laatste dient een kanttkening gemaakt te worden; sommigen zien het fusioneren van fanfares als een kans, terwijl dat anderen dit als een duidelijke bedreiging van de fanfarecultuur zien.

*Kwaliteit van de muziek hoog houden, sterke, veeleisende dirigenten aantrekken*⁹¹⁰

*Organisaties stimuleren om vernieuwend te werken (richting publiek, andere organisaties, doelgroepen in de maatschappij,...) en op die manier de fanfarecultuur echt actueel te houden.*⁹¹¹

*Originele concepten bedenken maar niet inboeten op kwaliteit maar ook niet alleen op wedstrijden beoordelen.*⁹¹²

⁹⁰¹ Antwoord van Erik Verreet.

⁹⁰² Antwoord van Peter Van Montfort.

⁹⁰³ Antwoord van ID13.

⁹⁰⁴ Antwoord van Kristof Degryse.

⁹⁰⁵ Antwoord van ID9.

⁹⁰⁶ Antwoord van Willy Weemann.

⁹⁰⁷ Antwoord van Patrick Dejonghe.

⁹⁰⁸ Antwoord van Jan De Ketelaere.

⁹⁰⁹ Antwoord van Wim De Groof.

⁹¹⁰ Antwoord van Paul Vanhemelryck.

⁹¹¹ Antwoord van ID159.

⁹¹² Antwoord van Paul Eyckmans.

Niet langer traditioneel te werk gaan, maar ook inmenging van, en samenwerking met andere verenigingen, scholen in verschillende disciplines zoals circus, sportverenigingen, dansscholen, kunstacademie enzovoort.⁹¹³

Het voortbestaan van elke vereniging. Hoewel fusies een oplossing zijn mag de oorzaak er niet zijn.⁹¹⁴

Het lokale muziek verenigingsleven nakijken en misschien de drastische maatregel durven aan te raden om van bv 3 kleine muziekmaatschappijen naar 1 grote fanfare over te gaan.⁹¹⁵

Ik denk dat we weg moeten van de kleinschaligheid en het gedacht van “een fanfare onder iedere kerktoeren”. Hiervoor is er een organisatie nodig VLAMO?) die mensen (doodbloedende verenigingen) samen brengt om te kijken welke alternatieve opbouwen er mogelijk zijn.⁹¹⁶

Hervorming en opentrekken van bestuur met jongere mensen.⁹¹⁷

Ik ben zeker dat fanfares nooit terug echt populair worden, maar indien elke fanfare een klein ensemble heeft die op festivals tussen de mensen gaan spelen, deze ensembles nieuwe mensen kunnen lokken.⁹¹⁸

Naast deze zaken waar fanfares en hun leden zelf op kunnen inzetten, kijken de respondenten ook naar wat **externen** voor hen kunnen doen. Daarbij keek men onder andere naar de overheid en lokale besturen, naar de media, VLAMO en de mogelijkheden van deze erkenning. 27 respondenten vragen naar meer steun en belangstelling van de overheid en gemeentebesturen. Volgens hen hoeft deze steun niet noodzakelijk financieel te zijn, maar kan dat ook **materieel of moreel** zoals door fanfares vaker uit te nodigen bij openbare evenementen en er lokaal meer aandacht aan te geven. 8 deelnemers vinden dat het beleid kan helpen bij **logistieke of infrastructurele** ondersteuning, zoals bij het beschikbaar stellen en onderhouden van repetitieruimtes. 4 deelnemers aan dat de verschillende **regelgevingen** die fanfares extra financiële en administratieve uitdagingen veroorzaken zouden moeten verminderen.

De overheid moet gelegenheden scheppen om fanfares een podium te geven bij openbare gebeurtenissen, ...⁹¹⁹

Het beleid moet de lokale fanfares vanzelfsprekend betrekken bij zijn cultuurbeleid -> daardoor groeit de bekendheid, nieuwe leden vinden de weg naar de fanfare (waardoor wel gemakkelijk vindbare contactgegevens op internet beschikbaar moeten zijn)⁹²⁰

Een federale en/of Vlaamse overheid, die de kleinere verenigingen beter zou behandelen.⁹²¹

⁹¹³ Antwoord van Erick Carels.

⁹¹⁴ Antwoord van Jef De Raet.

⁹¹⁵ Antwoord van Luc De Keyser.

⁹¹⁶ Antwoord van ID113.

⁹¹⁷ Antwoord van ID230.

⁹¹⁸ Antwoord van Dries Ceuleers.

⁹¹⁹ Antwoord van Bert Mignolet.

⁹²⁰ Antwoord van ID101.

⁹²¹ Antwoord van Eric Rogiers.

*Beschikbaarheid van zalen en logistieke steun van de gemeente*⁹²²

*Beleid dat papierwerk [van] verenigingen vermindert en ondersteuning biedt naar onderhoud van repetitieruimte en parochiezalen.*⁹²³

*Steun, Steun, Steun... Reparatie instrumenten, aankoop van partituren, technische ondersteuning opbouw podia, Sabam en billijke vergoedingen ongedaan maken bij concerten, ...*⁹²⁴

*Minimaliseren van administratieve verplichtingen (vzw's)*⁹²⁵

53 mensen spraken zich uit over de nood aan **financiële ondersteuning** vanuit de overheid of lokale besturen.

*Vrijmaken subsidies voor initiatieven of projecten die zorgen voor ene positieve uitstraling naar de mensen die niet weten wat een fanfare echt is.*⁹²⁶

*Zorgen dat gemeentes terug een budget vrijmaken*⁹²⁷

*Misschien kunnen nieuwe subsidievormen richtinggevend zijn om toekomstgerichte keuzes te maken binnen besturen (subsidies krijgen voor samenwerking met andere verenigingen eerder dan voor stand alone concerten bvb.)*⁹²⁸

*Terug invoeren van subsidies. De kosten die de maatschappijen hebben zijn momenteel onbetaalbaar zonder subsidies.*⁹²⁹

*Investeer (financieel) als overheid in de maatschappelijke toekomst v/d jeugd steun verenigingen zoals een fanfare zo kan besparen en hangjongeren beter begeleiden*⁹³⁰

*Geld mannekes, we hebben centen nodig*⁹³¹

*Vlaamse overheid en lokale besturen moeten een betere financiële ondersteuning voorzien, en verlichting van de administratieve lasten. De afgelopen jaren zijn de administratieve lasten enkel toegenomen, en de financiële ondersteuning fundamenteel afgebouwd.*⁹³²

34 respondenten vragen om meer **media-aandacht** die de fanfarecultuur promoot en positief in beeld brengt bij het brede publiek. Zo krijgen fanfares meer bekendheid en krijgen ze een positiever imago. Enkele deelnemers gaven ook tips over hoe op de media ingezet kan worden.

*Publiciteit en het aantrekkelijk maken bij de jeugd. Goede orkesten zouden op de radio, tv... moeten komen*⁹³³

⁹²² Antwoord van ID17.

⁹²³ Antwoord van Stijn Vanhoof.

⁹²⁴ Antwoord van Paul Vander Beken.

⁹²⁵ Antwoord van Theresia Simkens.

⁹²⁶ Antwoord van Kristof Degryse.

⁹²⁷ Antwoord van Els Vyncke.

⁹²⁸ Antwoord van Jeroen Maes.

⁹²⁹ Antwoord van Modest Van Achte.

⁹³⁰ Antwoord van Hubert Kerkhofs.

⁹³¹ Antwoord van ID291.

⁹³² Antwoord van Rein Meus.

⁹³³ Antwoord van Nick Van Elsen.

*Misschien kan een media-campagne helpen?*⁹³⁴

*Muziek leren spelen als onderwerp van een jeugdserie (het gebeur[t] al met dansen, paardrijden, zelfs rockbandjes, maar een jeugdserie in een knap orkest zie je nooit)*⁹³⁵

*De fanfare interessant maken en tonen wat het is. Waarom niet proberen de momenteel betere fanfares op tv te krijgen? Met de juiste muziek (goede arrangementen en leuke composities)! Sociale media wordt door alles en iedereen gebruikt om publiciteit te maken. Waarom niet om fanfares te promoten?*⁹³⁶

*Programma's als "Rond de kiosk" destijds kunnen heel wat bijdragen. Ik vind het nog steeds spijtig dat dit niet meer bestaat.*⁹³⁷

*Nationale pers trachten warm te maken voor deze cultuur en dan doelen we niet op het in beeld brengen van etende, drinkende en feestende muzikanten, maar de bredere achtergrond.*⁹³⁸

*Fanfarecultuur – en microbe overbrengen aan het grote publiek i.s.m. nationale media in een format ie dat aanspreekt (bv. programma 'Thomas speelt het hard' voor fanfares),*⁹³⁹

*Meer aandacht in de media (radio, TV, ...) voor fanfaremuziek en hafabra in het algemeen (b.v. uitzenden van wedstrijden, taptoes, vroeger waren en specifieke programma's op de radio)*⁹⁴⁰

8 personen betreuren het wegvallen van wedstrijden. Deze zouden heropgestart moeten worden en daaraan moet ook productieve feedback naar de orkesten toe gekoppeld worden, om zo het niveau van de fanfares te stimuleren.

*Wedstrijden ook en zeker voor de lagere afdelingen, waarbij de jury werkbare feedback mee geeft waarmee het orkest zijn voordeel kan doen tijdens het volgende werkjaar. Educatieve feedback. Nu lees ik in verslagen: "mooi orkest, doe zo voort, proficiat"! WAARDELOZE FEEDBACK!*⁹⁴¹

*Herstart van wedstrijden waarbij fanfares die deelnamen een kwalitatieve beoordeling krijgen en subsidies (cfr. Provinciale orkesttornooien). Het verdwijnen van deze tornooien in 2017 zal een negatieve impact hebben op de kwaliteit van een heel aantal orkesten.*⁹⁴²

6 deelnemers gaven ook aan hoe overkoepelende organisaties zoals VLAMO kunnen helpen.

*Meer aandacht en ondersteuning schenken: bijvoorbeeld wat deed Vlamo in het Fanfareissimo initiatief?? Wat deed Vlamo met het gegeven dat er in 2013 drie Belgische kampioenen waren?? Wat gebeurt er naar de lokale besturen nu de provinciale subsidie wegvalt?? Wat gebeurt er ivm de nieuwe structuur in DKO?? Wij moeten het té dikwijls allemaal zelf doen.*⁹⁴³

⁹³⁴ Antwoord van Stijn Daenen.

⁹³⁵ Antwoord van ID106.

⁹³⁶ Antwoord van Bruno Simons.

⁹³⁷ Antwoord van Filip Paelinck.

⁹³⁸ Antwoord van Johan Peeters.

⁹³⁹ Antwoord van Wim De Groof.

⁹⁴⁰ Antwoord van Johan Claes.

⁹⁴¹ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

⁹⁴² Antwoord van Wim De Groof.

⁹⁴³ Antwoord van Geert Anckaert.

De verenigingen kunnen nog meer ‘ontzorgd’ worden door overkoepelde ondersteuning vanuit bv. Vlamo (beleids-zowel als toolmatig) zonder de nood aan een goed en geëngageerd bestuur per verenigingen te willen ontcrachten.⁹⁴⁴

Ik denk dat we weg moeten van de kleinschaligheid en het gedachte van “een fanfare onder iedere kerktoeren”. Hiervoor is er een organisatie nodig (VLAMO?) die mensen (doodbloedende verenigingen) samen brengt om te kijken welke alternatieve opbouw er mogelijk zijn.⁹⁴⁵

Actieve ondersteuning overkoepelende organisatie.⁹⁴⁶

Meer financiële ondersteuning. Vlamo moet hierin nog meer de spreekbuis worden.⁹⁴⁷

Daarnaast zagen 6 respondenten een kans in het dit initiatief van VLAMO om de fanfarecultuur te laten erkennen op de Inventaris Vlaanderen als Immaterieel Cultureel Erfgoed. De erkenning van de fanfarecultuur op zich ten goede komen. En 2 deelnemers stelden voor om een werkgroep op te richten, iets wat ook het doel van dit traject is.

Bevraag muzikanten die al wat ervaring hebben in korpsen eens degelijk. Steek je licht eens op bij voortrekkers zoals Dirk De Caluwé, Ivan Meylemans, Simon Van Hoecke, enz. Maak mediascripts en -dossiers voor omroepen, kranten, websites, enz. zodat ze weten wat ze uitzenden. Richt een lobbygroep op.⁹⁴⁸

Fanfare aanzien als cultureel erfgoed.⁹⁴⁹

Denktank- en actieplan ‘De fanfare in 2040’: gedreven specialisten met visie die een roadmap uitzetten voor de toekomst en middelen om projecten uit te voeren.⁹⁵⁰

Tenslotte werden nog enkele andere tips of noden aangehaald. Deze worden hieronder opgesomd:

Creëren van een fanfare door Defensie. Ze beschikken over twee harmonieën en 1 Big Band. De twee harmonieën fusioneren en een fanfare maken lijkt me een goede oplossing.⁹⁵¹

Mentaliteitsverandering bij de jonge generatie. Ook de ouders hebben hier een taak van verantwoordelijkheid om hun zoon of dochter te begeleiden in de lange weg.⁹⁵²

Talenten in de kijker zetten⁹⁵³

Publicatie v.e. historiek van de fanfarecultuur.⁹⁵⁴

⁹⁴⁴ Antwoord van Jeroen Maes.

⁹⁴⁵ Antwoord van ID113.

⁹⁴⁶ Antwoord van Hendrik Deckers.

⁹⁴⁷ Antwoord van André De Lausnay.

⁹⁴⁸ Antwoord van Thomas Schampaert.

⁹⁴⁹ Antwoord van Kristof Degryse.

⁹⁵⁰ Antwoord van Wim De Groof.

⁹⁵¹ Antwoord van Kristof Degryse.

⁹⁵² Antwoord van Jan De Ketelaere.

⁹⁵³ Antwoord van ID189.

⁹⁵⁴ Antwoord van Johan Peeters.

Mensen die zich willen inzetten voor opleiding en om te dirigeren financieel niet straffen, deze worden nu vaak in het "zwart" betaald of via onkostenvergoedingen. Misschien is er een regeling nodig waarbij deze onbelast toch een mooie som kunnen bijverdienen.⁹⁵⁵

Bewaren archieven ontbonden fanfares⁹⁵⁶

Verdere opmerkingen

De enquête sloot af met een uitnodiging tot verdere opmerkingen en/of vragen. 227 deelnemers hadden geen verdere opmerkingen. De opmerkingen van de 79 overige personen worden hieronder samengevat.

Vragen

1. Waar wordt dit allemaal bekend gemaakt? Te weinig informatie of overlapping met instanties⁹⁵⁷
2. Waarom enkel fanfares en geen harmonies?⁹⁵⁸
3. vraag is wat de erkenning bij brengt naar fanfares zelf.⁹⁵⁹
4. Wat verstaan jullie als onderzoekers precies onder fanfarecultuur?⁹⁶⁰
5. Waarom zou de fanfarecultuur immaterieel erfgoed worden en niet de harmoniecultuur terwijl er veel meer (dorps)harmonieën zijn?⁹⁶¹
6. Door fanfares "immaterieel erfgoed" te noemen, loopt men dan niet het risico dat de nadruk gelegd wordt op de "traditionele" of "ouderwetse" aspecten van de fanfare? en minder op de vernieuwende aspecten?⁹⁶²
7. Wat brengt dit aan de dijk? er zal geen concert meer door gegeven worden en muzikanten gaan eenmaal dood (ik bedoel de meeste harmonieën sterven uit.) Kijk eens naar de gemiddelde leeftijden. Er zullen er nog een 10-tal over schieten in Vlaanderen.⁹⁶³
8. Ja als ik meer uitleg krijg over wat dat juist inhoud en wat hier de voor - en nadelen van zijn.⁹⁶⁴ (211)
9. De overheid mag meer steun geven. Vele subsidies zijn de laatste jaren weggevallen.⁹⁶⁵
10. Waarom zou een fanfare "cultuur" anders zijn dan een harmonie "cultuur"?⁹⁶⁶
11. Hoe kan de erkenning als immaterieel erfgoed helpen om de fanfare-cultuur nieuw leven in te blazen en te verzekeren voor de toekomst ?⁹⁶⁷

⁹⁵⁵ Antwoord van ID271.

⁹⁵⁶ Antwoord van Janick Appelmans.

⁹⁵⁷ Antwoord van ID21.

⁹⁵⁸ Antwoord van ID42.

⁹⁵⁹ Antwoord van Bart De Valck.

⁹⁶⁰ Antwoord van Emily VC.

⁹⁶¹ Antwoord van Sander Cleuren.

⁹⁶² Antwoord van ID143.

⁹⁶³ Antwoord van Stefaan Wytynck.

⁹⁶⁴ Antwoord van ID211.

⁹⁶⁵ Antwoord van An Peeraer.

⁹⁶⁶ Antwoord van ID302.

⁹⁶⁷ Antwoord van Bart Orbie.

Opmerkingen in verband met erkenning

1. Ik ben er zeker voor om de fanfarecultuur te laten erkennen als immaterieel erfgoed maar het mag er niet toe leiden dat de fanfare een oubollig of stoffig imago krijgt en verglijdt tot een folkloregebeuren.⁹⁶⁸
2. Een fanfare hangt vooral af van de leden, erkenning als erfgoed zal daar weinig aan veranderen, maar zal de kenbaarheid ten goede komen.⁹⁶⁹
3. Het zou inderdaad een goede zaak zijn om de fanfarecultuur als immaterieel erfgoed geblazen erkennen. En hopelijk komt daar dan de nodige ondersteuningstechnicus voort op het verder bestaan vd fanfare(s) te kunnen garanderen.⁹⁷⁰
4. Fanfares zijn inderdaad een levend cultureel erfgoed waar de nodige aandacht aan besteed moet worden. Maar dat doet niets af aan de waarde/kwaliteit/inzet van de harmonies, brass bands, big bands, Zij verdienen immer ook de nodige aandacht van DKO, overheid en lokale besturen.⁹⁷¹
5. De fanfare heeft vooral nodig dat wij kijken naar de toekomst. Immaterieel erfgoed klinkt nogal als kijken naar het verleden, maar dat kan een foute perceptie zijn van mijnentwege. Veel meer actieve ondersteuning én positieve marketing, dat is wat er nodig is om de fanfare te laten overleven.⁹⁷²
6. Wij zijn bij de oudste fanfares van België, gesticht op 21/6/1824, met een grote jeugdwerking. Een duwtje in de rug als blijk van appreciatie zou deugd doen(63)⁹⁷³
7. Erkenning als immaterieel erfgoed kan positief zijn, maar communicatief moet er voor worden uitgekeken dat het de fanfarecultuur niet in een statischere positie dwingt dan wenselijk is. Om te overleven en jongeren aan te spreken moet de fanfarecultuur ook net kunnen evolueren. Er is niet mis met een zeer traditionele fanfare, maar "de fanfarecultuur" kent vele kleuren. Het zijn vaak die nieuwe(re) impulsen die het overleven mogelijk maken (bv. succes van dweilorkesten, nieuwer pop- en rock-repertoire,...)⁹⁷⁴
8. Hopelijk komt hier iets goeds uit zodat er meer mensen intrest krijgen voor de fanfares⁹⁷⁵
9. Fanfare hoort bij cultureel erfgoed. Er zijn veel beloftevolle fanfares en muzikanten die zich goed voelen in deze groepen. Waardering mag meer aan bod komen. Stimuleert de jonge muzikanten ook⁹⁷⁶
10. Het is dringend of al te laat⁹⁷⁷
11. Doen en nu voor het te laat is⁹⁷⁸

⁹⁶⁸ Antwoord van Luc Haeghebaert.

⁹⁶⁹ Antwoord van ID22.

⁹⁷⁰ Antwoord van Roald Bekaert.

⁹⁷¹ Antwoord van ID38.

⁹⁷² Antwoord van Geert Anckaert.

⁹⁷³ Antwoord van ID63.

⁹⁷⁴ Antwoord van Bart Magnus.

⁹⁷⁵ Antwoord van Willy Weemann.

⁹⁷⁶ Antwoord van Moniek Hontis.

⁹⁷⁷ Antwoord van Guido Vanaken.

⁹⁷⁸ Antwoord van Roger Dierickx.

12. Zet deze actie zeker door! We moeten al zoveel (Nederland) van onze cultuur inleveren!⁹⁷⁹
13. het is noodzakelijk de fanfares te kennen als immaterieel erfgoed onze voorouders hebben hier heel hard voor gewerkt om dit in stand te houden zo als in iedere culturele sector⁹⁸⁰
14. Als het erkennen van een fanfare als immaterieel erfgoed meer begrip, publiciteit, erkenning en vooral subsidies met zich meebrengt, is dit uiteraard een goede zaak.⁹⁸¹
15. ik ben niet zeker dat een erkenning fanfares kan vooruit helpen, maar ik hoop het wel⁹⁸²
16. Belangrijk: zeker niet meer tijdrovende administratie⁹⁸³
17. indien de vereisten en de planlast naar de plaatselijke fanfares groter worden en dit allemaal enkel bij wat bureaucratische toestanden blijft, hoeft het niet.⁹⁸⁴

Opmerkingen

1. mij lijkt het dat er in het algemeen weinig interesse hiervoor is door media of dergelijke terwijl eigenaardig genoeg bijna elk dorp wel een vereniging heeft.⁹⁸⁵
2. Sport krijgt alle aandacht, wat niet het geval is voor culturele verenigingen.⁹⁸⁶
3. Semper idem!⁹⁸⁷
4. Dit mag niet verloren gaan⁹⁸⁸
5. Het zou zonde zijn dat de fanfarecultuur verdwijnt, het blijft (al vergt het soms moeite) tof om samen met andere mensen muziek te maken⁹⁸⁹
6. Hier moet zeker voor gestreden worden. Eigenlijk erg dat dit nog niet zo is⁹⁹⁰
7. Ik vind de Vlaamse fanfarecultuur heel opmerkelijk. Ik ben zelf Duits en stond er versteld van de hoeveelheid en vooral de hoogstaande kwaliteit van de fanfares (en harmonien) in Vlaanderen.⁹⁹¹
8. Nog eens: fanfare gaat niet over kwaliteit of cultuur met grote C. Fanfare is vriendschap, plezier, samen zijn. En de liefde voor muziek natuurlijk.⁹⁹²
9. in Vlaanderen zit de fanfarecultuur ons in de genen; van kindsaf aan heeft iedereen wel eens een fanfare meegemaakt; het zou zeer spijtig zijn als dit verloren gaat voor toekomstige generaties,⁹⁹³

⁹⁷⁹ Antwoord van Peter Willeboordse.

⁹⁸⁰ Antwoord van Hubert Kerkhofs.

⁹⁸¹ Antwoord van Luc Rombouts.

⁹⁸² Antwoord van ID271.

⁹⁸³ Antwoord van Theresia Simkens.

⁹⁸⁴ Antwoord van ID276.

⁹⁸⁵ Antwoord van ID14.

⁹⁸⁶ Antwoord van Emile Philippeth.

⁹⁸⁷ Antwoord van Theo Roels.

⁹⁸⁸ Antwoord van Jan De Wit.

⁹⁸⁹ Antwoord van Marie-Paul Ghys.

⁹⁹⁰ Antwoord van Jef De Raet.

⁹⁹¹ Antwoord van Anne Buchacker-Winter.

⁹⁹² Antwoord van Cindy Van Dijck Celle.

⁹⁹³ Antwoord van ID137.

10. De Wereld en de mensen evolueren het zal moeilijk zijn om ons hier aan aan te passen⁹⁹⁴
11. Wat brengt dit aan de dijk? er zal geen concert meer door gegeven worden en muzikanten gaan eenmaal dood (ik bedoel de meeste harmonieën sterven uit.) Kijk eens naar de gemiddelde leeftijden. Er zullen er nog een 10-tal over schieten in Vlaanderen.⁹⁹⁵
12. Als de definitie van "fanfare" en "fanfarecultuur" omschreven wordt zoals zij bestond in de vorige eeuw dan zijn deze verenigingen gedoemd om te verdwijnen.⁹⁹⁶
13. Ik denk dat fanfares meer geliefd zijn dan dat we denken... misschien hier ook op inspelen⁹⁹⁷
14. Ondanks de huidige "hoerastemming" over de recente hervormingen in het D.K.O. ben ik van mening dat deze hervorming op korte termijn complete verloedering van de opleiding zal veroorzaken. 1 schamel uurtje muzieklab. (wat ooit notenleer was) is zeer ondermaats en op termijn de ondergang van onze muziekcultuur. Vergelijk maar even wat er in Frankrijk gebeurde, in 20 jaar tijd is de ganse hofopera sector daar in een catastrofe terecht gekomen⁹⁹⁸
15. Maatschappij verandert snel met invloed van vreemde culturen, waardoor fanfarecultuur verdrongen wordt⁹⁹⁹
16. "Ik kom uit een klein plattelands dorpje. Moest er in ons dorp een scoutsgroep geweest zijn dan was ik waarschijnlijk een scout maar de jeugdvereniging in ons dorp is een chirogroep dus was ik destijds een echte chirojongen. Moest er in ons dorp een harmonie geweest zijn dan speelde ik waarschijnlijk in de harmonie van ons dorp maar in ons dorp was toen enkel een fanfare dus ben ik destijds op euphonium gaan spelen in onze fanfare. Wat ben ik blij dat de mensen van onze fanfare ooit aan ons deur komen vragen zijn of ik niet in 't muziek wilde komen spelen. Weet je? Harmoniemuzikanten kijken wel eens neer op fanfaremuzikanten. Bij ons en in andere fanfares zijn ze wel eens blij dat ze geen last hebben van al die houtblazers en nemen die saxen er dan maar (graag) bij."¹⁰⁰⁰

Hulp aanbieden

1. Zoveel rond te vertellen dat diepte interviews misschien wel nuttig kunnen zijn¹⁰⁰¹
2. Ik heb net een mail aan VLAMO (Jan Matthys) gestuurd om samen om tafel te gaan. Misschien zijn er mogelijkheden om samen (NL en BE) beleid te maken. Internationaal zijn er ook nog wel fondsen die aangeschreven kunnen worden. Het gaat hier om een stuk materieel erfgoed dat eigenlijk alleen in ons beider landen voorkomt.¹⁰⁰²

⁹⁹⁴ Antwoord van Theophiel Segers.

⁹⁹⁵ Antwoord van Stefaan Wytynck.

⁹⁹⁶ Antwoord van ID192.

⁹⁹⁷ Antwoord van Barbara Beyers.

⁹⁹⁸ Antwoord van Rudi De Wolf.

⁹⁹⁹ Antwoord van ID248.

¹⁰⁰⁰ Antwoord van Filip Paelinck.

¹⁰⁰¹ Antwoord van Geertui Verschueren.

¹⁰⁰² Antwoord van Jacob Dijkstra.

Ideeën of tips voor borgingsacties, zaken waarop ingezet moet worden → 24 antwoorden – aantal hier vermelden maar antwoorden verwerken in vraag ‘waar met volgens u de komende jaren op ingezet worden?’

1. beroeps fanfare orkest maken¹⁰⁰³
2. dit is een samenspel tussen de muziekacademies en de fanfares, en die moet behouden blijven¹⁰⁰⁴
3. Door de verscheidenheid aan mensen en leeftijden drijft een grote organisatie zoals een fanfare soms stil te blijven staan en achter te blijven. Zo zijn ze niet mee met de rest van de evoluerende "tijdsgeest". Intern blijft de werking zeer goed, maar het externe wordt uit het oog verloren waardoor de organisatie zich meer en meer afsluit terwijl dit toch een van de belangrijke aspecten van een fanfare is.¹⁰⁰⁵
4. De traditie nationaal en internationaal promoten¹⁰⁰⁶
5. nationale kostprijs (tarief) voor vervanging of ondersteuning bij concert door een professionele muzikant¹⁰⁰⁷
6. Vrijwilligers werk meer appreciëren, door maatschappij en overheid. Deze mensen zetten zich volop in om onze jeugd iets nuttigs bij te brengen zoals muziek, maar zeker ook het groepsgevoel, sociale inzet en maatschappijvorming. Laat bvb werklozen toe zich toch in te zetten voor verenigingen (nu durven ze niet omwille van zgn 'zwartwerk'¹⁰⁰⁸
7. Lokaal voor repetities¹⁰⁰⁹
8. De fanfare heeft vooral nodig dat wij kijken naar de toekomst. Immaterieel erfgoed klinkt nogal als kijken naar het verleden, maar dat kan een foute perceptie zijn van mijnentwege. Veel meer actieve ondersteuning én positieve marketing, dat is wat er nodig is om de fanfare te laten overleven.¹⁰¹⁰
9. Erkenning is goed, financiële of materiele ondersteuning is beter. Maak de vergelijking met bv. Nederland wat dat betreft.¹⁰¹¹
10. Bedankt om hiervoor samen te werken met VLAMO. Vergeet niet dat er binnen de structuur van VLAMO per provincie aparte vzw's bestaan. Deze organisaties staan zeer dicht bij alle muziekverenigingen en muzikanten en zijn de eerste die een beweging of behoefte aanvoelen.¹⁰¹²
11. Organisaties i.v.m. erfgoed dienen zich meer te richten op de fanfares.¹⁰¹³
12. meer subsidies zijn noodzakelijk anders overleven we niet¹⁰¹⁴
13. Vlamo doet te weinig inspanning om het cultuurbeleid onder druk te zetten¹⁰¹⁵

¹⁰⁰³ Antwoord van ID16.

¹⁰⁰⁴ Antwoord van Filiep Devriese.

¹⁰⁰⁵ Antwoord van Lander Kersemans.

¹⁰⁰⁶ Antwoord van Nick Vlaeminck.

¹⁰⁰⁷ Antwoord van Luc De Keyser.

¹⁰⁰⁸ Antwoord van ID100.

¹⁰⁰⁹ Antwoord van ID 41.

¹⁰¹⁰ Antwoord van Geert Anckaert.

¹⁰¹¹ Antwoord van Johan Van Dyck.

¹⁰¹² Antwoord van Isabelle Vermeersch.

¹⁰¹³ Antwoord van Theo Roels.

¹⁰¹⁴ Antwoord van ID144.

¹⁰¹⁵ Antwoord van André Dewaele.

14. Misschien toch de fanfare iets meer promoten, zeker bij jonge mensen.¹⁰¹⁶
15. Er is stilaan een tendens aan de gang om de fanfare buiten de Benelux te "exporteren": dat lijkt me een zeer positief gegeven om zodoende de toch wat "geïsoleerde" positie van deze orkestvorm te doorbreken¹⁰¹⁷
16. openbare omroep zou meer aandacht kunnen schenken aan die cultuur via een speciaal programma op de populaire radio (1 of 2)¹⁰¹⁸
17. "rol van vlamo... lijkt me (te) veel gericht op wedstrijden... samenwerking... positieve signalen.. tips en triks... naar de verenigingen gaan... verouderde bestuursorganen(?)
18. betere positievere samenwerking dko"¹⁰¹⁹
19. Laat de componisten meer echte fanfare muziek componeren welke niet afkomstig zijn van harmonie of brassband muziek¹⁰²⁰
20. Ik denk dat fanfares meer geliefd zijn dan dat we denken... misschien hier ook op inspelen¹⁰²¹
21. een soort blog zoals vroeger Hafabra.net¹⁰²²
22. Ga ook eens kijken in Nederland, want daar bestaat ook een bloeiende fanfarecultuur.¹⁰²³
23. Men moet bij het begin van de muziekopleiding, meer de blaasinstrumenten op de voorgrond zetten . Er is een groot tekort in Vlaanderen aan :bugels euphoniums en bastubas . Maak de jonge generatie warm voor die instrumenten want : ze zijn meer dan nodig, en met uitsterven bedreigd net als de fanfares in Vlaanderen !!!¹⁰²⁴
24. hopen en verder blijven de jeugd te inspireren¹⁰²⁵

Bedankingen

1. Neen. Van harte bedankt voor dit initiatief!¹⁰²⁶
2. Veel succes!¹⁰²⁷
3. dank¹⁰²⁸
4. Bedankt om hiervoor samen te werken met VLAMO. Vergeet niet dat er binnen de structuur van VLAMO per provincie aparte vzw's bestaan. Deze organisaties staan zeer dicht bij alle muziekverenigingen en muzikanten en zijn de eerste die een beweging of behoefte aanvoelen.¹⁰²⁹
5. Proficiat met dit initiatief !!!¹⁰³⁰

¹⁰¹⁶ Antwoord van ID170.

¹⁰¹⁷ Antwoord van Jan Van der Roost.

¹⁰¹⁸ Antwoord van ID189.

¹⁰¹⁹ Antwoord van Paul Eyckmans.

¹⁰²⁰ Antwoord van Ivo Verbakel.

¹⁰²¹ Antwoord van Barbara Beyers.

¹⁰²² Antwoord van ID251.

¹⁰²³ Antwoord van Joris Daems.

¹⁰²⁴ Antwoord van Jan De Ketelaere.

¹⁰²⁵ Antwoord van Wim De Groof.

¹⁰²⁶ Antwoord van Geert Vanmaeckelberghe.

¹⁰²⁷ Antwoord van Nick Van Elsen.

¹⁰²⁸ Antwoord van ID106/

¹⁰²⁹ Antwoord van Isabelle Vermeersch.

¹⁰³⁰ Antwoord van Gerry Croon.

Geen onderscheid met harmonies of andere orkestvormen

1. Fanfares zijn inderdaad een levend cultureel erfgoed waar de nodige aandacht aan besteed moet worden. Maar dat doet niets af aan de waarde/kwaliteit/inzet van de harmonies, brass bands, big bands, Zij verdienen immer ook de nodige aandacht van DKO, overheid en lokale besturen.¹⁰³¹
2. Waarom enkel fanfares en geen harmonies?¹⁰³²
3. Waarom zou de fanfarecultuur immaterieel erfgoed worden en niet de harmoniecultuur terwijl er veel meer (dorps)harmonieën zijn?¹⁰³³
4. Quid harmonieorkesten en andere vormen ?¹⁰³⁴
5. Beetje vreemd om zich strikt toe te spitsen op fanfares. Lijkt mij zinvoller om over amateur blaasmuziekcultuur te spreken.¹⁰³⁵
6. De fanfare is voor mij een onderdeel bij de indeling van de diverse genres in ons muzikaal bestek, zoals de Jeugdorkesten, de Harmonieën, de seniorenorkest, Blaaskapellen, Bigband etc....¹⁰³⁶
7. Heel erg jammer dat het hier enkel over 'fanfares' gaat. Ik mis het bredere plaatje. Je schopt tegen de schenen van heel veel muzikanten met goede bedoelingen.¹⁰³⁷
8. Ivm vorige vraag: ik zou fanfare- én harmoniecultuur (als 1 geheel) laten erkennen.¹⁰³⁸
9. Het lijkt me niet nodig fanfare specifiek er uit te lichten. Heel de amateur-blaasorkestenwereld is enorm veranderd de laatste 30 jaar, doch niet bekend bij het grote publiek en te weinig ondersteund.¹⁰³⁹
10. Ik heb een aantal bedenkingen bij het opstellen van deze vragenlijst. De open vraagstelling en de beleidsmatige taal die gebruikt wordt, lijken het zeer moeilijk te maken om een brede bevraging te doen. Daarnaast is de term fanfare cultuur een zeer vaag containerbegrip. Er bestaan over Europa verschillende fanfare culturen, met verschillende orkestvormen ... er is nood aan een duidelijke definiëring. zelfs historisch zijn er in België é verschillende orkestvormen (fanfare pure en fanfare mixte).¹⁰⁴⁰
11. Waarom zou een fanfare"cultuur" anders zijn dan een harmonie"cultuur"?¹⁰⁴¹

Reacties op de enquête

1. Ik vond deze vragenlijst niet gemakkelijk. Moeilijke, open vragen.¹⁰⁴²
2. Lastige vragen in deze enquête, veel open vragen die zeer theoretisch gesteld zijn... ze zijn bovendien nogal 1:1 met de achterliggende beleidsvraagstukken, waardoor je veel interpretatie vraagt van de leek (en wellicht ook krijgt). Uit ervaring kan ik zeggen:

¹⁰³¹ Antwoord van ID38.

¹⁰³² Antwoord van ID42.

¹⁰³³ Antwoord van Sander Cleuren.

¹⁰³⁴ Antwoord van Walter Teugels.

¹⁰³⁵ Antwoord van Jo Santy.

¹⁰³⁶ Antwoord van Paul Geldhof.

¹⁰³⁷ Antwoord van Björn Verduyck.

¹⁰³⁸ Antwoord van ID237.

¹⁰³⁹ Antwoord van ID270.

¹⁰⁴⁰ Antwoord van Rein Meus.

¹⁰⁴¹ Atwoord van ID302.

¹⁰⁴² Antwoord van ID114.

veel geluk met de analyse! Maar hopelijk levert het jullie alsnog interessante en vooral bruikbare info op!¹⁰⁴³

3. Deze enquête invullen vraagt een inspanning die - vermoed ik - een heel aantal mensen zal weerhouden om ze in te vullen. Mondeling verzamelen van info bij muzikanten, bestuursleden en dirigenten is een stuk laagdrempeliger.¹⁰⁴⁴
4. Ik heb een aantal bedenkingen bij het opstellen van deze vragenlijst. De open vraagstelling en de beleidsmatige taal die gebruikt wordt, lijken het zeer moeilijk te maken om een brede bevraging te doen. Daarnaast is de term fanfare cultuur een zeer vaag containerbegrip. Er bestaan over Europa verschillende fanfare culturen, met verschillende orkestvormen ... er is nood aan een duidelijke definiëring. zelfs historisch zijn er in België é verschillende orkestvormen (fanfare pure en fanfare mixte).¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴³ Antwoord van ID159.

¹⁰⁴⁴ Antwoord van Wim De Groot.

¹⁰⁴⁵ Antwoord van Rein Meus.